atamis
Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
el.: (8~5) 272 83 34; Faks.: (8~5) 203 12 80

Planavimo organizatorius	**BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**
Plano pavadinimas	**BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS**
Planavimo proceso etapas / stadija	**RENGIMO ETAPAS / SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS SPRENDINIAI**
Teritorijų planavimo lygmuo	**SAVIVALDYBĖS**
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	**KOMPLEKSINIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS**
Objekto numeris	**AT-17T-1134**
Tomas	**BP-03**

VILNIUS, 2019 m.

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
Nr. TPV 0081	PROJEKTO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
PROJEKTO PARTNERIAI:			
Formatas A1	TAEM Urbanistai	VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS APLINKOS INŽINERIJOS FAKULTETAS TERITORIJŲ PLANAVIMO MOKSLO INSTITUTAS	PRO BONUS

TURINYS

1. BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS. ĮVADAS.....7
1.1. Bendros sprendinių konkretizavimo nuostatos.....7
1.2. Birštono savivaldybės padėtis šalies regioninėje sistemoje, jos išoriniai, vidiniai ryšiai bei erdvinė struktūra.....7
2. URBANISTINĖ STRUKTŪRA IR TERITORIJOS NAUDOJIMO REGLAMENTAI.....11
2.1. Pagrindiniai tekstiniai reglamentai.....11
2.2. Funkcinis teritorijų zonavimas.....16
2.3. Gyvenamųjų vietovių sistema, jos elementų (urbanistinių ir specializuotų rekreacinių centrų) vystymas.....17
2.4. Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos.....19
2.5. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų prioritetinės plėtros kryptys.....21
2.6. Gyvenamųjų vietovių centrų vystymo tipai ir pagrindiniai bei tekstiniai reglamentai.....25
2.6.1. U1_ Ivoniškių-Škėvonių gyvenvietė.....25
2.6.2. U2_Būdų kaimo gyvenvietė.....27
2.6.3. U3_Geležūnų - Bučiūnų kaimų gyvenvietė.....28
2.6.4. U4_Nečiūnų - Nemajūnų kaimų gyvenvietė.....30
2.6.5. U4.1_Šilėnų kaimo gyvenvietė.....32
2.6.6. U5.1_U5.2_Šaltinėnų kaimo gyvenvietė.....33
2.6.7. U6_Siponių kaimo gyvenvietė.....34
2.6.8. U7_Žemaitkiemio kaimo gyvenvietė.....36
2.6.9. U8_Matiešionių kaimo gyvenvietė.....37
2.6.10. U9_Škėvonių kaimo gyvenvietė.....38
2.6.11. U10_Gojaus kaimo gyvenvietė (Birštono vs.).....41
2.6.12. U11_Širvinių kaimo gyvenvietė.....42
2.6.13. U12_Jundeliškių kaimo gyvenvietė.....43
2.7. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....45
3. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA.....47
3.1. Gyvenamųjų vietovių su socialine infrastruktūra sistemos vystymo tikslai.....47
3.2. Savivaldybės gyvenamųjų vietovių sistemos urbanistinio karkaso formavimas ir vystymo galimybės.....47
3.3. Socialinės ir kultūrinės infrastruktūros vystymas.....49
3.4. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....49
4. REKREACIJA IR TURIZMAS.....50
4.1. Teritorijos rekreacinės sistemos vystymo tikslai ir kryptys.....50
4.2. Savivaldybės padėtis šalies, apskrities ir Nemuno kilpų regioninio parko rekreacinėje sistemoje.....50
4.3. Rekreacijos ir turizmo specifika Birštono savivaldybės teritorijoje.....52
4.4. Tarptautiniai, nacionaliniai, savivaldybės lygmens turizmo maršrutai, trasos.....52
4.5. Vietinės svarbos maršrutai.....53
4.6. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....57
5. KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA 58
5.1. Gamtinio karkaso formavimas.....58
5.2. Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai.....63
5.3. Biologinės įvairovės apsauga.....64
5.4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentavimas.....66
5.5. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....70

6. MIŠKŲ TERITORIJŲ VYSTYMAS.....71
6.1. Miškų teritorijų plėtros tikslai.....71
6.2. Miškų teritorijų plėtra.....71
6.3. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai.....74
7. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS.....75
7.1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslas ir uždaviniai.....75
7.2. Nekilnojamasis kultūros paveldas ir jo sklaida Birštono savivaldybės teritorijoje.....75
7.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo principai ir priemonės.....76
7.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos prioritetai.....77
7.5. Vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo jo teritorijoje ir apsaugos zonose reikalavimai.....77
8. SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS.....80
8.1. Kelių tinklas.....80
8.2. Pakelės aptarnavimo infrastruktūra, automobilių stovėjimas.....82
8.3. Viešasis transportas.....83
8.4. Eismo saugumas.....83
8.5. Oro transportas.....84
8.6. Vandens transportas.....84
8.7. Bemotoris transportas.....85
8.8. Oro taršos ir triukšmo apsaugos priemonės.....85
9. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS.....87
9.1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas.....87
9.2. Paviršinės (lietaus) nuotekų tvarkymo sistemos.....88
9.3. Elektros energijos tiekimas.....89
9.4. Gamtinių dujų tiekimas.....89
9.5. Ryšių infrastruktūra.....91
9.6. Melioracijos sistemos.....91
9.7. Šilumos tiekimo infrastruktūra.....92
9.8. Atsinaujinantys energijos ištekliai (AEI).....92
9.9. Atliekų tvarkymas.....93
9.10. Gaisrinė sauga.....94
10. PAVIRŠINIAI VANDENS TELKINIAI IR JŲ APSAUGA.....95
11. ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIAI.....98
12. SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ NUSTATYMAS.....100
13. REZERVUOJAMOS VISUOMENĖS POREIKIAMS TERITORIJOS.....102
14. TERITORIJOS TOLIMESNIO PLANAVIMO VYSTYMO NUOSTATOS..103
14.1. Integruoti planai.....103

1 priedas
BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIOS NEKILNOJAMOSIOS KULTŪROS VERTYBĖS REGISTRUOTOS LR KULTŪROS VERTYBIŲ REGISTRE.....105
2 priedas
VERTINGŲJŲ SAVYBIŲ POŽYMIŲ TURINTYS OBJEKTAI.....109

GRAFINĖ DALIS

BRĖŽINIAI:

- *Pagrindinis reglamentų brėžinys M 1: 20 000*
- *Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų brėžinys M 1: 20 000*
- *Gamtinio karkaso teritorijų brėžinys M 1: 20 000*
- *Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1: 20 000*

GRAFINIS PRIEDAS. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“, 11 lapų.

Plano rengėjai:	
atamis	**UAB „Atamis“** Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438 *Projekto vadovė* *Eleonora Grablevskienė* *El. paštas: e.grablevskiene@atamis.lt* *Tel.: +370 672 11 410*
VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS APLINKOS INŽINERIJOS FAKULTETAS TERITORIJŲ PLANAVIMO MOKSLO INSTITUTAS	**Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto Teritorijų planavimo mokslo institutas** Saulėtekio al. 11, LT 10223 Įm. kodas 111950243 *Kontaktinis asmuo:* *Marija Burinskienė* *El. paštas: marija.burinskiene@vgtu.lt* *Tel.: +370 686 08 322*
	UAB „Formatas A1“ Paupio g. 13, LT 01201 Vilnius Įm. kodas 300092635 *Kontaktinis asmuo:* *Linas Naujokaitis* *El. paštas: linasnauj@gmail.com* *Tel.: +370 687 31996*
Konsultantai:	
PRO BONUS	**UAB „Pro Bonus“** Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 302315695
TAEM Urbanistai	**UAB „TAEM Urbanistai“** Smolensko g. 10, LT03201 Vilnius Įm. kodas 126163297

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė
1.	PV	Eleonora Grablevskienė (TVP 0081)
2.	PDV	Žilvinas Grabauskas
3.	PDV	Alicija Grigūnienė
4.	PDV	Linas Naujokaitis
5.	PDV	Ričardas Skorupskas
6.	PDV	Jonas Volungevičius
7.	Architektė	Ilona Dvareckaitė-Golmont
8.	Vyr. inžinierė	Elena Romanovska

1. BENDROJO PLANO KEITIMO SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS. ĮVADAS

1.1. Bendros sprendinių konkretizavimo nuostatos

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas yra Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. TS-216 „Dėl Birštono miesto, savivaldybės bendrųjų planų keitimo ir planavimo tikslų patvirtinimo“.

Bendrųjų sprendinių formavimo (koncepcijos) stadijoje, atsižvelgiant į planuojamą teritoriją ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatytos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai. Birštono savivaldybės erdvinės struktūros perspektyvinė plėtra remiasi LR teritorijos bendrojo plano pateiktu šalies gyvenamųjų vietovių sistemos erdvinės struktūros plėtros modeliu (atsižvelgus į keičiamo LR teritorijos bendrojo plano Esamos būklės įvertinimo išvadas) ir Kauno apskrities bendrojo plano urbanistiniu karkasu, kuris integruoja šalies teritorijoje ašinį – tolygų šios struktūros plėtojimą, įgalinantį švelninti galimų raidos tendencijų neigiamas pasekmes. Suformuotas savivaldybės teritorijos vystymo modelis – vientisas apibrėžtų funkcijų centrų ir ašių teritorinis junginys, dviejų rūšių atraminiai funkciniai teritoriniai karkasai – urbanistinis ir gamtinis.

Parengtas Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo (koncepcijos) Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas, kuriame nustatytos galimos reikšmingo poveikio zonos. Juo remiantis parengta Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita, kurioje aprašytos ir įvertintos koncepcijos krypčių bei jų alternatyvų (trys alternatyvos) įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių konkretizavimas rengiamas vadovaujantis Planavimo darbų programa, Planavimo sąlygomis, Teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis bei kitais teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančiais teisės aktais. Sprendiniai formuojami atsižvelgiant į Birštono savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. TS-149 patvirtintą Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą, Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės įvertinimo išvadas, atlikta Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadija – **2018 m. birželio 1 d. Tarybos sprendimu Nr. TS-89 patvirtinta II koncepcijos alternatyva,** kurios nuostatos ir sprendiniai konkretizuojami šioje stadijoje.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai remiasi darnaus teritorijų vystymo nuostatomis, kaip tai numato Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje išdėstyta teritorijų planavimo įstatymo paskirtis ir tikslas – „užtikrinti darnią teritorijų plėtrą ir racionalią urbanizaciją, nustatant teritorijų planavimo proceso sprendinių sistemiškumo, skirtingo lygmens dokumentų suderinamumo ir tarpusavio poveikio reikalavimus, sudaryti sąlygas gamtinės ir antropogeninės aplinkos darnai, urbanistinei kokybei, išsaugant vertingą kraštovaizdį, biologinę įvairovę, gamtos ir kultūros paveldo vertybes“.

1.2. Birštono savivaldybės padėtis šalies regioninėje sistemoje, jos išoriniai, vidiniai ryšiai bei erdvinė struktūra

Birštono savivaldybės teritoriją sudaro Birštono miestas ir Birštono seniūnija. Birštono savivaldybėje yra 48 kaimai ir 1 viensėdis, nei miestų, nei miestelių teritorijoje nėra. Virš 60 proc. gyventojų gyvena Birštono mieste, kuris pagal plotą sudaro šiek tiek daugiau kaip 10 proc. visos savivaldybės teritorijos. Gyventojų tankumas savivaldybės miesto ir kaimo teritorijose skiriasi beveik 13 kartų.

Birštono savivaldybės teritorija ribojasi su Kauno apskrities Prienų rajono savivaldybe ir Alytaus apskrities Alytaus rajono savivaldybe. Savivaldybių teritorijų tarpusavio sąveika su Birštono

savivaldybės teritorija vyksta pagrinde per urbanistinės integracijos ašis ir gamtinius migracijos koridorius, taip pat ir per lokalinį ryšių tinklą, tačiau žymiai mažesniu mastu.

Pagrindinis savivaldybės urbanistinio karkaso struktūrinis darinys yra Vilniaus-Prienų-Marijampolės miestų urbanistinės integracijos ašis. Ji lemia gyvenviečių tinklo formavimąsi bei socialinę ekonominę savivaldybės raidą. Savivaldybės plėtrą įtakoja geri išoriniai susisiekimo ryšiai su 1 lygmens metropoliniais šalies centrais (Vilnius, Kaunas), 2 lygio regioniniais centrais (Alytus, Marijampolė) ir 3 lygio pagrindiniais lokaliniais arba savivaldybių centrais (Prienai, Trakai, Ieznas). Atstumai nuo šių centrų iki savivaldybės centro yra labai nedideli: Vilnius – 92 km, Kaunas – 42, Alytus – 38, Marijampolė – 48, Prienai – 7).

Reikia pripažinti, kad urbanistinio vystymo idėja per Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano realizavimo laikotarpį nebuvo realizuota. Išliko didžiuliai skirtumai tarp atskirų urbanizuojamų teritorijų. Labai sparčiai vystėsi Birštono kurortas – ši teritorija buvo ir išliks svarbiausia savivaldybės urbanistinės struktūros dalis, integruota su Lietuvos ir Europos išorinėmis struktūromis – urbanistinės integracijos koridoriais. Prasčiau buvo plėtojamos gyvenvietės integracinio koridoriaus prieigose – Birštono savivaldybės teritorijos dalyje matomos išsivystymo ir plėtros galimybių tendencijos, urbanistinės integracijos ašies Jieznas – Birštonas – Prienai koridorius suteikia geras galimybes vystytis kaimų teritorijoms, esančioms prie arba arčiau magistralinio kelio (A16 automagistralė). Visiškai menkai tvarkėsi likusi Birštono savivaldybės kaimiškoji dalis – dominuoja agrarinio pobūdžio veikla, gyventojų skaičius kaimuose mažėja, kaimų populiacija sensta. Būtinos priemonės teritorijos degradaciniams procesams stabdyti, užimtumui tiek žemės ūkio, tiek turizmo paslaugų srityse skatinti, renovuoti, regeneruoti devastuotas teritorijas.

Birštono savivaldybė išsiskiria kraštovaizdžio savitumu, gamtinių ir kultūrinių kompleksų unikalumu, moksline, kultūrine verte. Svarbiausias kraštovaizdžio komponentas – Nemunas, kurio vingiavimas yra unikalus hidrografinis reiškinys visoje Europoje, ledyno suformuotoje zonoje.

82 proc. Birštono savivaldybės teritorijos yra Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje. Nemuno kilpų regioninis parkas (kompleksinė saugoma teritorija) įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. I- 2913, unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos režimą užtikrina ir regioninio parko steigimo tikslų įgyvendinimą koordinuoja Nemuno kilpų regioninio parko direkcija.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrajame plane, Birštono savivaldybės urbanistinėje sistemoje išskiriamas perspektyvinis atraminis urbanistinio karkaso tinklas. Jo pagrindinė dalis yra Nemuno kilpų regioniniame parke, gamtiniame karkase, kas ir nusako Birštono savivaldybės gyvenviečių vystymo erdvinę specifiką, sutinkamai su regioninio parko ir jo buferinės apsaugos zonos, gamtinio karkaso nuostatų reglamentais.

Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso centrų lygmenys ir gyvenamųjų vietovių klasifikacinė sistema numatyta vadovaujantis LR bendrojo plano ir Kauno apskrities bendrojo plano sprendiniais. Savivaldybės teritorijoje, 2018 m. birželio 1 d. Tarybos sprendimu Nr. TS-89 patvirtintoje II koncepcijos alternatyvoje, išskiriamas atraminis gyvenamųjų vietovių tinklas su urbanistinio vystymo centrais pagal lygmenis:

- Šalies ir apskrities **III lygmens** lokalinis centras **a** kategorijos. Tai esamas **Birštono savivaldybės centras – Birštono kurortas**;

- Vystomos **IV lygmens** polifunkcinės stambiausios savivaldybės kaimo gyvenamosios vietovės, sudarančios urbanistinio karkaso pagrindinius mazgus. Lokaliniai 4 lygmens arba savivaldybės pagalbiniai centrai yra stambiausios aglomeruotos kelių kaimų gyvenvietės. Tai Geležūnų-Bučiūnų kaimų gyvenvietė, Būdų kaimo gyvenvietė bei Ivoniškių kaimo gyvenvietė, aglomeruota su Prienų miestu. Šie centrai, vykdys ir kurorto poilsiautojų aptarnavimo funkciją;

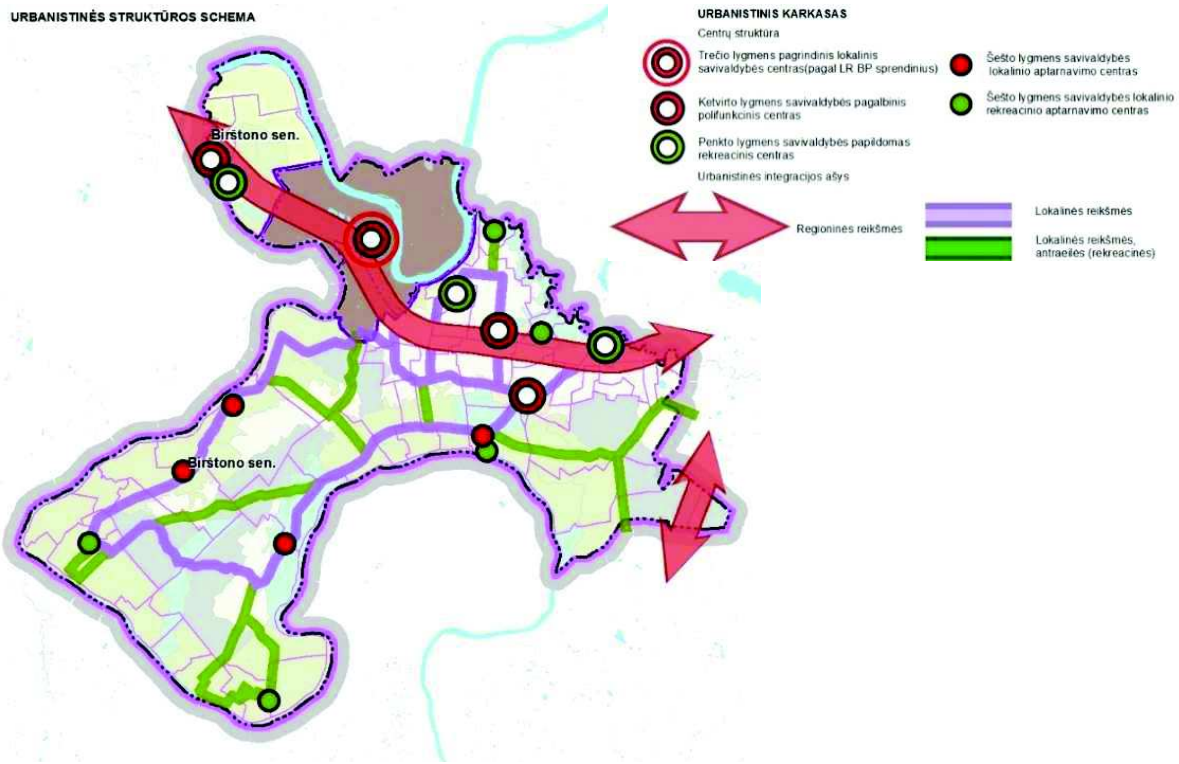
- lokaliniai **V lygmens** papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę rekreacijos aptarnavimo funkciją – Škėvonys, Širviniai ir Jundeliškės. Šie centrai būdami greta pagrindinės savivaldybės urbanistinės integracijos ašies – kelio Vilnius-Prienai-Marijampolė – ir būdami jos įtakoje papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Numatomas prioritetinis rekreacinis teritorijos vystymas – intensyvaus naudojimo rekreacijos aptarnavimo galimas už Nemuno kilpų regioninio parko ribų (Širvinių ir Jundeliškių), ekstensyvaus naudojimo parko teritorijos ribose (Škėvonių, Jundeliškių teritorijos dalyje, patenkančioje į parko teritoriją). Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos. Galimos rekreacijos aptarnavimo funkcijos – veiklos:

  - ekstensyvios rekreacijos kaimo gyvenvietė Škėvonys – galimas turizmo aptarnavimo infrastruktūros objektas – maitinimo įstaiga, kuriamos kaimo turizmo sodybos esamų pagrindu arba statomos naujos pagal regioninio parko tvarkymo plano sprendinius. Numatoma buvusio apleisto paukštyno užstatymo galima konversija į gyvenamąją arba kitą paskirtį, nustatant sugriežtinto vizualinio reguliavimo tvarkymo reglamentą, nekeičiant esamo užstatymo tankio ir aukščio, – galima sporto stovykla ir reabilitacijos centras ar vaikų poilsio bazė – stovykla ar menų kūrėjų kūrybos ir poilsio bazė ar žvejų mėgėjų bazė ar pan. Kuriamos stovyklavietės, gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra;

  - Širviniai – numatoma intensyvios rekreacijos kaimo gyvenvietė ir turi geras galimybes plėtrai, yra galimi rekreaciniai, sporto kompleksai, galimi turizmo aptarnavimo centrai ar pan. Gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra;

  - Jundeliškės – ekstensyvios rekreacijos kaimo teritorijos dalis patenkanti į regioninio parko ribas – veiklos siejamos su kultūros paveldo objekto Jundeliškių (Paverknių, Ustronės) buvusio dvaro sodybos fragmentų išsaugojimu, atgaivinimu ir panaudojimu, integruojant kultūros paveldą į visuomenės gyvenimą – naudojant ar pritaikant viešajai paskirčiai, kultūriniam ir pažintiniam turizmui. Gali būti kuriamos kaimo turizmo sodybos esamų sodybų pagrindu, nustatant sugriežtinto vizualinio reguliavimo tvarkymo reglamentą. Intensyvios rekreacijos kaimo teritorijos dalyje už parko ribų kuriama rekreacinė infrastruktūra pravažiuojančių automagistrale bei Verknės upės vandens kelio turistų ir poilsiautojų aptarnavimu – gali būti kuriamos kaimo turizmo sodybos, maitinimo įstaigos, rekreacinės stovyklos, žvejų mėgėjų bazė, vandens turizmo bazė su nuoma ir aptarnavimu ar pan. Gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra.

  - **VI lygmuo** – likusios Birštono savivaldybės kaimų gyvenamosios vietovės – pagalbiniai lokaliniai centrai. Siekiama labiau integruoti pietvakarinę ir pietinę savivaldybės dalį, kuriant joje VI lygmens savivaldybės lokalinio aptarnavimo centrus: Žemaitkiemio, Matiešionių, Siponių – Šaltinėnų, Nemajūnų. Lokalinės reikšmės urbanistinės integracijos ašių tinklas papildomas antraeilių (rekreacinių) integracijos ašių tinklu, kurios pasiekia gamtiniu ir rekreaciniu požiūriu vertingiausias Nemuno ir Verknės upių pakrančių teritorijas, sukurdamas prielaidas vandens turizmui ir sportui bei poilsiui prie ir ant vandens plėtotis. Vystomi vietiniai rekreaciniai Puzonių, Siponių – Vanagų, Nemajūnų, Babronių, Paverknių centrai.

1.2.1 pav. Atraminis gyvenamųjų vietovių tinklas su urbanistinio vystymo centrais pagal lygmenis *(2018 m. birželio 1 d. Tarybos sprendimu Nr. TS-89 patvirtinta II koncepcijos alternatyva)*

Birštono seniūnijos teritorijoje galima būtų išskirti du kaimų erdvinius struktūrinius kompozicinius tipus. Tai istoriškai susiformavę Valakų reformos gatviniai kaimai ir vienkiemių tipo kaimai, kurie formavosi vėliau, nepriklausomoje tarpukario Lietuvoje. Sovietmečiu formuotos gyvenvietės ir vadinamieji gamybiniai centrai nėra tipingi, daugumoje atveju nenaudojami, pastatai griūvantys, jų teritorijos degradavusios.

Faktiškai visas savivaldybės kaimų teritorijas supa Nemuno ar Verknės upės slėniai. Todėl labai svarbus urbanizuotų gyvenviečių ar vienkiemių santykis su vandeniu. Daugumoje atvejų gyvenvietės nebuvo statomos arti Nemuno upės ir jos tiesioginio ryšio su vandeniu neturi. Akivaizdu, kad žmonių gyvenimas čia buvo ir yra daugiau susietas su žemės ūkiu, nei su laivyba ar žvejyba. Įdomesni sodybų statymo arčiau vandens principai Verknės upės baseino kaimuose.

Pastebėtina, kad didelėje Birštono seniūnijos teritorijoje labai nedaug kaimo turizmo ar kitokio pobūdžio rekreacinių objektų. Pakankamai didelės šios veiklos disproporcijos tarp kurorto ir likusios savivaldybės teritorijos dalies. Neišnaudojamas didžiulis vietovės gamtinių ir rekreacinių resursų potencialas, kuris leistų atokesnei nuo integracinių urbanistinių koridorių esančiai teritorijai atrasti veiklos sritis, kurios atneštų teritorijai ir jos žmonėms kitas kokybines veiklos ir gyvenimo galimybes.

2. URBANISTINĖ STRUKTŪRA IR TERITORIJOS NAUDOJIMO REGLAMENTAI

2.1. Pagrindiniai tekstiniai reglamentai

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai adaptuojami nuo 2014 metų pasikeitusiai, teritorijų planavimą reglamentuojančiai teisės aktų sistemai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis ir kitais teisės aktais, planuojama teritorija suskirstoma į apibendrintas funkcines zonas (M 1: 50 000), kuriose dominuoja atitinkami teritorijos naudojimo tipai, tačiau gali būti įsiterpusių ir kitokių teritorijų naudojimo tipų. Vietovės lygmenyje tikslinant teritorijų naudojimo tipus ir galimų jose veiklų prioritetus, nustatant ar keičiant žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį vadovautis Teritorijų naudojimo reglamentais (žr. brėžinį „Pagrindinis reglamentų brėžinys“).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, taip pat Kauno apskrities teritorijos bendrojo plano sprendiniais viešųjų paslaugų ir infrastruktūros plėtra koncentruojama įvairių kategorijų gyvenamųjų vietovių sistemos centuose, užtikrinant paslaugų pasiekiamumą atokių gyvenamųjų vietovių gyventojams. Viešosios inžinerinės sistemos centralizuojamos ten, kur yra racionalus poreikis jas centralizuoti, taikant naujas technologijas ir inovacijas.

Siekiant užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, tikslinamas urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plotas, sudarant galimybes gamtinių elementų išsaugojimui. Vertinant esamos būklės įvertinimo stadijoje konstatuotas gyventojų skaičiaus neigiamo pokyčio tendencijas bei teisės aktuose deklaruotus vystymo principus, išskiriami urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų pirmas ir antras prioritetai (žr. 2.6. skyrių ir Teritorijų naudojimo reglamentus brėžinyje „Pagrindinis reglamentų brėžinys“).

Neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas) numatytos įsisavinti **vėlesniu laikotarpiu,** kai bus įsisavintos prioritetinės plėtros teritorijos (1 prioritetas). **Prioritetinės plėtros teritorijose (1 prioritetas) savivaldybė įsipareigoja pagal galimybes** vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastuktūrą, taip pat viešąsias erdves ir želdynus, ir visais atvejais **vertinti ir užtikrinti** tolygų paslaugų prieinamumą kiekvienam savivaldybės gyventojui, siekiant optimizuoti paslaugų tinklą. Esant būtinybei ir atsiradus potencialioms vystymo galimybėms, neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas), ar jų **dalys, gali būti įsisavinamos** anksčiau nei prioritetinės plėtros teritorijos. Šiuo atveju **neprioritetines plėtros teritorijas vystomos teritorijų planavimo iniciatorių lėšomis pagal sudarytas teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo sutartis.**

BENDROJO PLANO KEITIMU NUSTATOMI ŠIE PAGRINDINIAI TEKSTINIAI REGLAMENTAI:

I. Aiškinamasis raštas bei grafinė dalis yra neatskiriamos Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo dalys.

II. Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo brėžiniai parengti bei vertinami mastelyje M 1:50 000 ir į tikslesnį mastelį netransformuojami (t.y. sprendinių, pateiktų mastelyje M 1:50 000 negalima tiesmukiškai perkelti į tikslesnį, pavyzdžiui į M 1:500). Bendrojo plano keitimo brėžiniuose pavaizduotos apibendrintos didesnės nei 10 ha teritorijos, nesusietos su konkrečiomis sklypų ribomis. Mažesnės teritorijos ir esamų teritorijų konversija ar modernizavimas esamose užstatytose teritorijose dėl smulkaus mastelio (M 1:50 000) brėžiniuose nepažymėtos ir neišskirtos kita spalva, net jeigu jose ir yra teisiškai įregistruoti kitos paskirties sklypai, kuriuose veikla galima pagal tų sklypų įteisintą paskirtį.

III. Teritorijoje, patenkančioje į Nemuno kilpų regioninį parką, galioja parengto ir patvirtinto Nemuno kilpų regioninio parko ribų ir tvarkymo plano (2015 m. vasario 18 d. LRV nutarimas Nr. 186 „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“) sprendiniai, taip pat Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamento (2011 m. birželio 28 d. LR AM įsakymas Nr. D1-518) reikalavimai.

IV. Kol neįgyvendinami bendrojo plano keitimo sprendiniai, visos neužstatytos teritorijos naudojamos pagal esamą paskirtį. Bendrojo plano keitimas taip pat nepanaikina žemės nuosavybės dokumentuose nurodytų žemės naudojimo paskirčių ir būdų (rengiant naujus teritorijų planavimo dokumentus, gali būti nustatoma veikla pagal bendrojo plano keitimo reglamentus arba paliekama veikla pagal nustatytąją žemės nuosavybės dokumentuose).

V. Draudžiama steigti laidojimo namus gyvenamosios paskirties pastatuose ir/ar gyvenamųjų namų kvartaluose.

VI. Bendrojo plano keitimo sprendiniai nepanaikina galiojančių specialiųjų ir detaliųjų planų sprendinių, išskyrus integruojamus teritorijų planavimo dokumentus. Integruojami dokumentai nurodyti aiškinamojo rašto 14 skyriuje. Rengiant naujus teritorijų planavimo dokumentus, privaloma vadovautis bendrojo plano keitimo sprendiniais.

VII. Kitos paskirties žemės sklypuose, įsiterpusiuose įvairiose funkcinėse zonose, statyba galima arba negalima vadovaujantis funkcinės zonos, kurioje yra konkretus sklypas, reglamentu, Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis ir statybą reglamentuojančiais teisės aktais. Atitinkamai šiuose sklypuose gali būti rekonstruojami, atnaujinami, remontuojami esami pastatai ir statiniai, statomi nauji gyvenamieji, ūkinės paskirties ar komercinės paskirties pastatai, Teritorijų planavimo 20 str. ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

VIII. Šešto lygmens savivaldybės lokalinio rekreacinio aptarnavimo centruose siūloma prioritetą skirti kaimo turizmo veiklai. Šiose zonose skatintina esamų kaimo sodybų konversija į kaimo turizmo sodybas, prisilaikant regioninio parko reglamentų. Vystytinas kaimo turizmas (agroturizmas) su aiškiai išreikštomis edukacinio pobūdžio įvairių žemės ūkio veiklų ir tradicinių amatų (pagal Nemuno įtaką regionui) programomis (pvz. žvejyba, vandens turizmas).

IX. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius turi būti nuolat vykdoma bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsena bei periodiškai rengiamos sprendinių įgyvendinimo ataskaitos, vadovaujantis LR Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-21 patvirtintu Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašu. Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos dalyviai priima sprendimą dėl naujų plėtros teritorijų įsisavinimo poreikio.

X. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Kultūros paveldo objektų žemės sklypai yra konservacinės paskirties.

XI. Registruotų kultūros paveldo vertybių teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomos Specialiųjų žemės ir miško naudojimo XIX skyriaus „Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorija ir apsaugos zona“ nuostatos. Kultūros paveldo objektų teritorijose draudžiama veikla, galinti fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms, o jų apsaugos zonose – statyti statinius, kurie aukščiu, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektus ar objektą, trukdytų juos apžvelgti.

XII. Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registras nuolat tikslinamas ir papildomas naujais kultūros paveldo objektais ir plane pateikti nekilnojamųjų kultūros vertybių objektai nėra baigtiniai, todėl rengiant pagal bendrojo plano keitimo nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registro informacija ir parengtais nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais planais, reglamentais bei kitais nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktų reikalavimais.

XIII. Siekiant išvengti neigiamų pasekmių kultūros paveldo objektų vertingosioms savybėms, prieš vykdant žemės judinimo darbus registruotų kultūros vertybių teritorijose, turi būti atlikti archeologiniai tyrimai, vadovaujantis paveldo tvarkybos reglamentu PTR 2.13.01:2011

„Archeologinio paveldo tvarkyba“. Moksliniam pažinimui saugomame archeologinio paveldo objekto teritorijose galioja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatos – moksliniam pažinimui saugomame archeologinio paveldo objekte, jo teritorijoje, draudžiama plėtoti žemdirbystę ar miškų ūkį, išskyrus savaime užaugančių medžių ir krūmų šalinimą.

XIV. Memorialinio pobūdžio kultūros paveldo objektų teritorijose taikomos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies nuostatos – „Visos kapinės prižiūrimos pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos patvirtintas kapinių tvarkymo taisykles“. Neveikiančių kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus. Draudžiama griauti ar žaloti statinius, skirtus tokios vietos vertingosioms savybėms pažymėti. Šie statiniai gali būti keičiami ar statomi nauji tik gavus už tos vietos apsaugą atsakingos institucijos sutikimą“. Nekilnojamosios kultūros vertybės yra bendrosios kraštovaizdžio formavimo politikos objektas.

XV. Saugomose teritorijose veikla turi būti vykdoma vadovaujantis patvirtintais tvarkymo planais arba planavimo schemomis, taip pat saugomų teritorijų nuostatais, saugomų teritorijų individualiais apsaugos reglamentais ir kitais, su saugomomis teritorijomis susijusiais, teisės aktais. Saugomų teritorijų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinių zonų bei buferinės apsaugos zonų ribos tikslinami šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos. Tai atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūros.

XVI. Gamtinio karkaso teritorijose galioja Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimai (patvirtinti LR AM 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. D1-96, su vėlesniais pakeitimais). Šiose teritorijose statinių statyba ir su ja susijusių atskirųjų ir priklausomųjų želdynų įrengimas turi būti vykdomas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais.

XVII. Gamtinio karkaso konservacinės, miškų, žemės ūkio ir kitos rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, formuoti kompaktiškai užstatytas teritorijas (didesnes kaip 5 ha užstatytas teritorijas, kuriose užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų). Skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, vykdomas ekosistemų atkūrimas, palaikoma ir didinama kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė pagal parengtus teritorijų planavimo dokumentus.

XVIII. Miškų grupės nustatomos miškotvarkos specialiaisiais planais. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (LR Miškų įstatymas).

XIX. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius – formuojant pilnavertę savivaldybės urbanistinę sistemą, rengiant kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentus, urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti teritorijose, esant aiškiai deklaruotiems visuomenės interesams, įvertinus galimą poveikį gamtinės aplinkos kokybei, kraštovaizdžio struktūrai ir ekologinei pusiausvyrai, LR Miškų įstatyme numatytais atvejais ir tvarka, jeigu tai neprieštarauja galiojančių teisės aktų nuostatoms (LR Miškų įstatymo 11 straipsniui), miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis (miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis turi būti suplanuotas atitinkamais dokumentais), t.y. keičiama pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis į kitos paskirties žemę (inžinerinės infrastruktūros teritorijas, visuomeninės paskirties, bendrojo naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijoms formuoti ir t.t.). Viešojo naudojimo teritorijų (parkų, želdynų, ar kitų viešųjų erdvių) planavimas ir projektavimas turi būti vykdomas remiantis įtraukimo principu, t.y. į planavimo procesą įtraukiant skirtingų socialių grupių atstovus, ir užtikrinant tolygų viešųjų erdvių prieinamumą.

XX. Miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Žemės ūkio ministro ir Aplinkos ministro patvirtintomis Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėmis (patvirtintos 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3D-130/D1-144, su vėlesniais pakeitimais). Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo

dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose, taip pat nederlinguose ir apleistuose, nepatogiuose naudoti žemės ūkio veiklai žemės plotuose. Miškų įveisimas draudžiamas kai kuriuose draustiniuose bei daugelyje Natura 2000 teritorijų. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių nuostatus ar Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus.

XXI. LR miškų valstybės kadastras bei Žemės gelmių registras nuolat tikslinami ir nėra baigtiniai (papildomas naujais objektais arba esami objektai yra išbraukiami), todėl rengiant pagal bendrojo plano keitimo nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro bei Žemės gelmių registro informacija.

XXII. Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: užstatymo pastatais, skirtais žmonėms būti, tankis vietovės klasės vienete, pastatų aukštų skaičius ir atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės vienete yra ne daugiau kaip 10 pastatų, didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius – ne daugiau kaip 3 aukštai (įskaitant pastogę/mansardą). Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Rengiantis statyti pastatus, įrenginius ar kitus objektus, patenkančius į magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijų ribas, t. y. 200 metrų ir mažesniu atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, taip pat šiose teritorijose pertvarkant žemės sklypus, keičiant jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį ir (ar) naudojimo būdą (-us) bei juose planuojant kitą veiklą (veiksmus), būtina gauti magistralinio dujotiekio savininko rašytinį pritarimą.

XXIII. Sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatomos Lietuvos Respublikos įstatymuose, Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, ir Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586, nurodytiems ūkinės veiklos objektams (rūšims). Sanitarinės apsaugos zonose (SAZ) prie žemės ūkio gamybinių pastatų, inžinerinių bei susisiekimo komunikacijų, kitų statinių ar įrenginių, kuriems nustatyta SAZ, statyba gali būti planuojama ir vykdoma vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų nuostatomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343.

XXIV. Inžinerinių tinklų ir įrenginių apsaugos zonos nustatomos vadovaujantis atitinkamais Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343, punktais. Atstumai nuo aukštos įtampos oro linijų iki planuojamų statinių, įrenginių ir tiesinių ar jų elementų nustatomi vadovaujantis Energetikos ministro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1-309 patvirtintomis Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėmis. Į planuojamą teritoriją patenkančių esamų skirstomųjų dujotiekių ir elektros tinklų apsaugos zonose vadovautis LR Elektros energetikos įstatymu, Elektros linijų apsaugos ir Gamtinių dujų skirstomųjų dujotiekių apsaugos taisyklėmis, vykdyti Specialųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, bei vadovautis kitais teisės aktais.

XXV. Vandens telkinių apsaugos zonos ir juostos nustatomos vadovaujantis Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540. Ūkinė ir/ ar kitokia veikla, kurią yra draudžiama ir/ar ribojama vykdyti paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrantės apsaugos juostose, yra nustatyta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 20 straipsnyje ir Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų,

patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343, XXIX skyriuje.

XXVI. Rengiant žemesnio lygmens kompleksinio ar kitus teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius projektus, privaloma vadovautis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-694 „Dėl Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, taip pat 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. D1-96 „Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“.

XXVII. Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, privažiuojamieji keliai ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės kelių (gyvenamosiose teritorijose sutampančių su gatvėmis) juostų ribų.

XXVIII. Neužstatytose teritorijose valstybinės reikšmės keliams (įskaitant miestus), vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ 4 punktu ir Kelių įstatymo 12 straipsniu, taikomos kelio apsaugos zonos, t.y. užstatymas (gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų, nesusijusių su transporto ir keleivių aptarnavimu, statyba) šalia valstybinės reikšmės kelių turi būti planuojamas už kelio apsaugos zonų ribų. Siekiant sumažinti triukšmo ir taršos sklaidą, ten kur nėra esamo užstatymo, numatoma formuoti želdynų juostas.

XXIX. Dėl eismo saugos reikalavimų sankryžų (tarp jų ir nuovažų) su šalutiniais keliais kiekis valstybinės reikšmės keliuose griežtai ribojamas, susisiekimo infrastruktūros sprendiniai turi būti numatomi planuojamais lygiagrečiais su pagrindiniu keliu jungiamaisiais keliais (gatvėmis), kuriais būtų užtikrinta galimybė patekti prie numatomų plėtoti teritorijų. Jungiamieji keliai turi būti prijungiami prie esamų, teisėtai įrengtų, atitinkančių saugaus eismo reikalavimus sankryžų (nuovažų) valstybinės reikšmės keliuose, vadovaujantis Kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-11/3-3, XI skyriaus II skirsnio.

XXX. Naujos prieplaukos, poilsiavietės, stovyklavietės, paplūdimiai, kita rekreacinė infrastruktūra galima visoje Birštono savivaldybės teritorijoje bendro naudojimo ir visuomeninės paskirties teritorijose, suderinus atskiruosius projektinius sprendinius su atsakingomis institucijomis.

XXXI. Potvyniai – vienas dažniausių gamtos reiškinių, turinčių neigiamą poveikį žmonių sveikatai, aplinkai, kultūros paveldui, ekonominei veiklai ir infrastruktūrai. Lietuvoje dažniausiai potvyniai kyla dėl sniego tirpsmo ir ledo kamščių (apie 70-75 proc. atvejų), intensyvių liūčių (apie 15 proc. atvejų). Kitos priežastys, tokios kaip vandens lygio Baltijos jūroje pakilimas, hidrotechnikos statinių avarijos ir pan. sudaro 15 proc. atvejų. Dažniausiai potvyniai Lietuvoje kyla pavasario ir žiemos metu, atitinkamai apie 60 ir 35 proc. atvejų. Pagal Lietuvos potvynių grėsmės žemėlapius (patvirtinti LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655) Birštono savivaldybės teritorijoje yra sniego ir liūčių užliejamų teritorijų. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius, būtina vadovautis LR Saugomų teritorijų įstatymu (1993-11-09 Nr.I-301, su vėlesniais pakeitimais), LRV nutarimu „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (1992-05-12 Nr.343, su vėlesniais pakeitimais), potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais (http://potvyniai.aplinka.lt/potvyniai/) bei taikyti potvynių rizikos valdymo planuose numatytas priemones.

XXXII. Dzingeliškių, Siponių, Naudžiūnų, Kimbirų, Padvariškių žemės ūkio zonose dalis plotų nusausinta drenažu. Melioracijos grioviams, valstybei nuosavybės teise priklausančių ir bendro naudojimo drenažo rinktuvų priežiūros juosta po 15 m į abi puses.

XXXIII. Vadovautis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, XX skyriaus „Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos“ reikalavimais.

XXXIV. Architektūriniu, urbanistiniu, valstybiniu ar viešojo intereso požiūriu reikšmingų objektų planavimo ar projektavimo atvejais turi būti rengiami architektūriniai konkursai, skirti geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti. Konkursų tikslas – siekti šių objektų architektūros kokybės, optimalaus kokybės ir kainos santykio. Bendrojo plano sprendiniais numatoma architektūrinius konkursus rengti naujam užstatymui Birštono miesto istorinėje dalyje, Jaunimo g. atkarpoje (nuo Prienų g. iki Karalienės Barboros al.) ir Karalienės Barboros al. išklotinėje numatomose urbanizuoti teritorijose, taip pat naujai planuojamam tiltui per Nemuną. Objektų sąrašas nėra galutinis, atsiradus poreikiui bei nustačius tikslingumą, reikšmingais gali būti pripažįstami ir kiti objektai savivaldybės teritorijoje (savivaldybės tarybai priėmus atitinkamą sprendimą). Konkursai turi būti rengiami vadovaujantis Architektūros įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų įstatymų, kuriuose numatytas reikalavimas tokius konkursus rengti, nuostatomis.

2.2. Funkcinis teritorijų zonavimas

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai adaptuojami nuo 2014 metų pasikeitusiai, teritorijų planavimą reglamentuojančiai teisės aktų sistemai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis ir kitais teisės aktais, išskiriamos šios funkcinės zonos:

- **NEURBANIZUOJAMŲ TERITORIJŲ FUNKCINĖS ZONOS:**
  - **MIŠKŲ IR MIŠKINGŲ TERITORIJŲ ZONA (MI_F)** – funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai.

Detalizuotos funkcinės zonos, kuriose dominuoja miškai, nustatomos pagal miškų ūkio paskirties žemės naudojimo būdus, nurodytus Žemės įstatymo 26 straipsnyje:

- **Ekosistemų apsaugos miškų zona (MI_E_F).**

Ekosistemų apsaugos miškai (II A miškų grupė) – draustinių miškai, priešerozinai miškai.

- **Rekreacinių miškų zona (MI_R_F).**

Rekreaciniai miškai (II B miškų grupė) – miško parkai, rekreaciniai miško sklypai.

- **Apsaugos miškų zona (MI_A_F).**

Apsauginiai miškai (III miškų grupė) – kiti draustiniuose esantys miškai, valstybinių parkų ir rezervatų apsauginių zonų miškai, vandens telkinių apsaugos zonų miškai ir kt.

- **Ūkinių miškų zona (MI_U_F).**

Ūkiniai miškai (IV miškų grupė).

  - **ŽEMĖS ŪKIO TERITORIJŲ ZONA (ZU_F)** – funkcinė zona, kurioje dominuoja žemės ūkio paskirties žemė.

Šioje zonoje išskirtos **Intensyvaus žemės ūkio** *(grafinėje dalyje pažymėta ZU_Zi_F)* ir **Tausojančio žemės ūkio** *(grafinėje dalyje pažymėta ZU_Zt_F)* teritorijos.

  - **VANDENŲ ZONA (H_F)** – funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė.

- **KONSERVACINĖS TERITORIJOS ZONA (C_F)** – kurioje dominuoja Žemės įstatymo 28 straipsnyje nurodyta konservacinės paskirties žemė. Kaip atskira funkcinė zona grafinėje dalyje neišskiriama.

- **URBANIZUOTOS IR URBANIZUOJAMOS TERITORIJOS:**

Urbanizuotų teritorijų tankinimo ir konversijos principai, taip pat naujos prioritetinės plėtros teritorijos nustatomos:

- **URBANIZUOTŲ IR NUMATOMŲ URBANIZUOTI TERITORIJŲ ZONOSE (U_F)**

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėje zonoje prioritetas teikiamas kitai žemės naudojimo paskirčiai. Kitos paskirties žemė vystoma plėtojant ir renovuojant kaimų gyvenamąsias vietoves, galimi visi kitos paskirties žemės naudojimo būdai. Prioritetas teikiamas mažaaukščių gyvenamųjų namų, prekybos, paslaugų ir pramogų bei poilsio objektų statybai. Konservacinės paskirties žemės naudojimas taikomas saugomiems gamtos ir kultūros paveldo objektams. Gamtinio karkaso teritorijose prioritetas teikiamas želdynų formavimui, vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenviečių gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geoekologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą, saugomi ir plečiami gyvenviečių ir jų artimosios aplinkos želdiniai, prioritetas teikiamas apsauginių želdynų formavimui ir miškingumo didinimui. Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje veiklą reglamentuoja parko tvarkymo planas ir apsaugos reglamentas.

Birštono savivaldybės teritorijoje numatyta neurbanizuojamų bei urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų visuma. Siekiant bendrojo plano sprendiniuose aiškiau identifikuoti gyvenamąją vietovę, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėms zonoms suteiktas vietovardžio pavadinimas.

2.3. Gyvenamųjų vietovių sistema, jos elementų (urbanistinių ir specializuotų rekreacinių centrų) vystymas

Gyvenamųjų vietovių tinkle vystomas aktyvusis teritorijos funkcinės struktūros erdvinis komponentas - urbanistinis karkasas, formuojantis funkcinį Birštono savivaldybės stuburą, susietą su Birštono miestu - savivaldybės centru. Šis stuburas palaiko savivaldybės socioekonominį gyvybingumą. Tai aktyviausios ūkinės plėtros centrų bei ašių su labiausiai sukultūrinta gamtine aplinka bei išvystytais geotechniniais, kultūriniais kompleksais sistema.

Urbanizacijos procesas vyksta ir perspektyvoje vyks Prienų - Birštono - Jiezno ašies zonoje. Likęs kaimo gyvenamųjų vietovių tinklas bus mažiau įtakojamas urbanizacijos procesų, vyks tinklo kokybinė renovacija, konversija į rekreacinį tinklą. Birštono savivaldybės perspektyvinis urbanistinis karkasas sudarytas orientuojantis į kurortinio centro prioritetinį plėtojimą ir jo ryšių tarptautinėmis urbanistinės integracijos ašimis su kitais tokio pat ir aukštesnio lygmens centrais, racionaliu panaudojimu savivaldybės erdvinei struktūrai formuoti. Birštono savivaldybės urbanistinėje sistemoje išskiriamas perspektyvinis atraminis urbanistinio karkaso tinklas turi savo specifiką: jo pagrindinė dalis yra Nemuno kilpų regioniniame parke.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo planas bei apsaugos nuostatai lemia galimą Birštono savivaldybės gyvenviečių vystymo erdvinę specifiką pagal regioninio parko ir jo apsaugos zonos ir kurorto apsaugos zonos reglamentus.

Sprendiniuose išskiriami Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso centrai:

1. ***Pagrindinis savivaldybės centras* - Birštono kurortas.** III lygmens lokalinis centras (a kategorijos - esami palaikomi LR teritorijos BP). Tai esamas Birštono savivaldybės centras - Birštono kurortas. Planuojama kurorto plėtra, prijungiant Birštono Vienkiemio ir Kernuvių kaimų gyvenviečių teritorijas. Siūloma panaudoti gyvenviečių degradavusią ūkinę teritoriją kurorto ūkinėms reikmėms, kartu iškeliant iš vertingų regioninio parko teritorijų ūkio

objektus, taip pat ir kurorto gyvenamosios teritorijos plėtrai. Vystoma stacionari socialinė infrastruktūra.

2. ***Pagalbiniai savivaldybės centrai*** - **Geležūnai - Bučiūnai, Būdų ir Ivoniškių** kaimų gyvenamosios vietovės**. IV lygmens** polifunkciniai centrai yra stambiausios perspektyvoje vystytinos kaimo gyvenamosios vietovės sudarančios urbanistinio karkaso pagrindinius mazgus Birštono savivaldybėje. Lokalinių IV lygmens arba savivaldybės pagalbinių centrų perspektyvinės gyvenvietės yra aglomeruotos kelių kaimų gyvenvietės (Geležūnai – Bučiūnai, Ivoniškės aglomeruotos su Prienų miestu). Vystoma stacionari socialinė infrastruktūra.

3. ***Papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai -*** Škėvonys, Širviniai ir Jundeliškių k. Šios gyvenvietės sudaro **V lygmens** pagalbinius rekreacinius centrus. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo rekreacinę funkciją. Šie centrai papildo pagrindinius seniūnijos centrus. Šie centrai būdami greta pagrindinės savivaldybės urbanistinės integracijos ašies – kelio Vilnius – Prienai – Marijampolė – ir būdami jos įtakoje papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Numatomas prioritetinis rekreacinis teritorijos vystymas – intensyvaus naudojimo rekreacijos aptarnavimo galimas už Nemuno kilpų regioninio parko ribų (Širvinių ir Jundeliškių), ekstensyvaus naudojimo parko teritorijos ribose (Škėvonių, Jundeliškių teritorijos dalyje, patenkančioje į parko teritoriją). Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos. Galimos rekreacijos aptarnavimo funkcijos – veiklos:

- ekstensyvios rekreacijos kaimo gyvenvietė Škėvonys – galimas turizmo aptarnavimo infrastruktūros objektas – maitinimo įstaiga, kuriamos kaimo turizmo sodybos esamų pagrindu arba statomos naujos pagal regioninio parko tvarkymo plano sprendinius. Numatoma buvusio apleisto paukštyno užstatymo galima konversija į gyvenamąją arba rekreacinę paskirtį, nustatant sugriežtinto vizualinio reguliavimo tvarkymo reglamentą, nekeičiant esamo užstatymo tankio ir aukščio, – galima sporto stovykla ir reabilitacijos centras ar vaikų poilsio bazė – stovykla ar menų kūrėjų kūrybos ir poilsio bazė ar žvejų mėgėjų bazė ar pan. Kuriamos stovyklavietės, gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra;

- Širviniai – numatoma intensyvios rekreacijos kaimo gyvenvietė ir turi geras galimybes plėtrai, yra galimi rekreaciniai, sporto kompleksai, galimi turizmo aptarnavimo centrai ar pan. Gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra;

- Jundeliškės – ekstensyvios rekreacijos kaimo teritorijos dalis patenkanti į regioninio parko ribas – veiklos siejamos su kultūros paveldo objekto Jundeliškių (Paverknių, Ustronės) buvusio dvaro sodybos fragmentų išsaugojimu, atgaivinimu ir panaudojimu, integruojant kultūros paveldą į visuomenės gyvenimą – naudojant ar pritaikant viešajai paskirčiai, kultūriniam ir pažintiniam turizmui. Gali būti kuriamos kaimo turizmo sodybos esamų sodybų pagrindu, nustatant sugriežtinto vizualinio reguliavimo tvarkymo reglamentą. Intensyvios rekreacijos kaimo teritorijos dalyje už parko ribų kuriama rekreacinė infrastruktūra pravažiuojančių automagistrale bei Verknės upės vandens kelio turistų ir poilsiautojų aptarnavimu – gali būti kuriamos kaimo turizmo sodybos, maitinimo įstaigos, rekreacinės stovyklos, žvejų mėgėjų bazė, vandens turizmo bazė su nuoma ir aptarnavimu ar pan. Gali būti plėtojama turizmo trasų sistema su reikiama infrastruktūra.

V lygmens rekreaciniuose centruose socialinės infrastruktūra vystytina sezoninė, derinantis prie rekreacijos sezoniškumo.

4. **Likusios planuojamos gyvenvietės** – Siponys - Šaltinėnai, Matiešionys, Žemaitkiemis, Moibelių k., Nemajūnų k., Paverkniai, Kamiliava, Babronių k., Dimšiškės, Padvariškės, **priskiriamos VI lygmeniui.** Jos susietos su aukščiau minėtais centrais ir savivaldybės centru daugiausia per vietinių ir rajoninių kelių tinklą. Prognozuojamas mobiliųjų paslaugų

sektoriaus augimas. Šių kaimo gyvenviečių aptarnavimui siūloma mobili socialinės infrastruktūros sistema.

Savivaldybėje ryški kaimo gyvenviečių tinklo nykimo tendencija. Kaimiškųjų gyvenviečių vystymo kryptis būtų jų tinklo stabilizacija, esamų gyvenamųjų vietovių regeneravimas. Viena iš priemonių – ryšio tarp gyvenviečių ir savivaldybės centro gerinimas.

Birštono savivaldybės besivystančio urbanistinio erdvinio karkaso erdvinėje struktūroje pažymėtos nustatytos trijų pagrindinės urbanistinių integracijos ašių grupės:

- *Esama šalies regioninės reikšmės integracijos ašis,* siejanti savivaldybių centrus ir teritoriją su aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašimis. Šios urbanistinės integracijos ašys siejamos automagistralių ir krašto kelių pagrindu. Birštono savivaldybės teritoriją kerta perspektyvoje vystomos vakarų - rytų krypties urbanistinės integracijos ašis Prienai - Birštonas - Jieznas, o šiaurės – pietų krypties ašis kerta tik savivaldybės teritorijos nedidelį fragmentą.

- *Savivaldybės lokalinės pagrindinės integracijos ašys* – Birštono savivaldybėje lokalinės jungtys papildo aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašis. Jos jungia pagalbinius savivaldybės centrus su savivaldybės centru - Birštono kurortu. Bendrojo plano sprendiniuose plėtojamas infrastruktūros koridorius lokalinių pagrindinių integracinių ašių kryptimi, siekiant užtikrinti ryšį tarp pagalbinių aptarnavimo centrų su daline stacionaria socialine infrastruktūra - Būdų, Geležūnų, Bučiūnų, tarp papildomų centrų su rekreacine specializacija, daline rekreacine infrastruktūra - Širvinių ir Jundeliškių. Ašis apjungia Moibelių k, Dimšiškės, Padvariškės, Gojaus k., Birštono Vienkiemį. Gojaus kaimo gyvenvietė sunykusi, todėl sukūrus atitinkamas vystymosi sąlygas planuojamas gyvenvietės regeneravimas.

- *Savivaldybės papildomos lokalinės antraeilės rekreacinės integracijos ašys,* formuojančios rekreacinį žiedą ir apjungiančias pagrinde VI lygmens gyvenvietes – Siponys - Šaltinėnai, Matiešionys, Žemaitkiemis, Nemajūnų k. gyvenvietė. Bendrojo plano sprendinuose pietinės integracijos ašies kryptimi projektuojama rajoninio kelio jungtis (esamo vietinio kelio pagrindu) tarp Siponių ir Puzonių.

- *Rekreacinės integracijos ašys* – Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje. Bendrojo plano sprendiniuose planuojama infrastruktūros plėtra, gerinant bei išryškinant aplinkos savitumus ir svarbą paveldotvarkiniu aspektu – iškeliant tikslus etnografinių sodybų regeneravimui ir pritaikymui rekreaciniams tikslams.

2.4. Urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos

Urbanizuojamos teritorijos – savivaldybės ir vietovės lygmens bendruosiuose planuose numatomos kompaktiškai pastatais užstatyti teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatomais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Urbanizuotos teritorijos – pastatais užstatytos miestų, miestelių, kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos – tai užstatomos ir neužstatomos gyvenviečių teritorijos - veikla jose mažiausiai ribojama, vystoma urbanistinių bei inžinerinių ar technologinių pastatų statyba. Šiose teritorijose plėtra remiasi intensyvia žemėnauda, atsižvelgiant į švarios ir sveikos aplinkos palaikymo bei šiose teritorijose esančių gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos reikalavimus. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos Birštono savivaldybėje apima stambesnių gyvenviečių bei jų plėtros teritorijas.

Nustatytos savivaldybės gyvenamųjų vietovių vystymo galimybės, kompleksiškai įvertinus aukščiau pateiktą savivaldybės urbanistinę erdvinę sistemą, ją konkretizuojant kaimo gyvenvietei, įvertinus gamtinio pamato erdvinės struktūros (Nemuno geosistemos gamtinio karkaso, kraštovaizdžio) reglamentuojančias nuostatas, Nemuno kilpų regioninio parko reglamentą, perspektyvinio žemės naudojimo zonavimo nuostatas, gyvenamosios vietovės vietą ir funkciją gyvenamųjų vietovių tinkle.

Kaimų teritorijų urbanizavimo mastas diferencijuojamas pagal urbanistinio ar gamtinio prioriteto dominavimą:

- Kaimams, kurių teritorijos pilnai ar dalinai patenka į saugomą teritoriją gyvenvietės vystomos sutinkamai su saugomos teritorijos apsaugos ir tvarkymo reglamentu, kuris tikslinamas ir detalizuojamas specialiaisiais saugomų teritorijų planais.

- Kaimams, kurių teritorijos pilnai ar dalinai patenka į gamtinio karkaso zonas, gyvenvietės vystomos sutinkamai su gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais. Kaimo gyvenvietės naujo užstatymo plėtojimo prioritetinė kryptis nustatoma į teritorijas, mažiausiai ribojamas gamtinių sąlygų (gamtinio karkaso nuostatų, regioninio parko reglamentų ir kt.).

- Kaimo gyvenvietės urbanizuotų urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos apibrėžtos kaip kaimo gyvenvietės dalys, skirtos esamam ir naujam užstatymui ir jam funkcionuoti reikalingai socialinei, inžinerinei, susisiekimo infrastruktūrai bei bendram naudojimui skirtoms teritorijoms, pagal kaimo gyvenvietės numatytą perspektyvinio erdvinio vystymo tipą. Kaimo gyvenvietės erdvinį tipą nusako užstatytų teritorijų (gyvenamųjų vietų) išsidėstymo erdvinis modelis kaimo teritorijoje, bei jas jungiančios pagrindinės techninės (susisiekimo) infrastruktūros linijos.

Birštono savivaldybėje išskirti ir išliks vystomi tokie kaimo gyvenviečių erdviniai tipai:

1. Kompaktiškai sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

2. Sklaidžios (sodybinės) erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė susideda iš atskirų atitolusių sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

3. Viensėdžiai. Kaimo gyvenvietė susideda iš vienos sodybos. Šio tipo kaimo gyvenviečių Birštono savivaldybėje yra tik kelios.

4. Kaimai be gyvenvietės. Jų (yra 4) gali sumažėti. Siūloma alternatyva juos naikinti, prijungiant jų teritorijas prie gretimų kaimų.

5. Aglomeruotos erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kada keli kaimai turi vieną didelę palyginti kompaktinę gyvenvietę, (gretimų kaimų gyvenvietės susilieję į daugiau ar mažiau tįsinę užstatytą zoną), su viena ar keliomis nutolusiomis sodybomis. Jų savivaldybėje yra 2. Perspektyvoje gali likti viena.

6. Aglomeruotos su gretimais miestais erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės, tampriai susijusios su gretimais miestais socialine ir inžinerine infrastruktūra.

Nustatyti, pagal vystymo sąlygas, gyvenviečių vystymo galimybių tipai ir jų vystymo charakteristika:

V1 tipas. Vystomasis aglomeruotas su gretimais miestais. Kaimo gyvenvietė turi geras galimybes plėtrai į kaimo teritoriją (gali užimti 60 ir daugiau procentų kaimo teritorijos) sudarydamos gretimų miestų priemiestinės mažaaukštės statybos zonas. Savivaldybėje yra 2 tokios gyvenvietės: Birštono vienkiemio – Kernuvių kaimų gyvenvietė siūloma įjungti į Birštono kurortą ir Ivoniškių kaimo gyvenvietė, besiribojanti su Prienų miestu. Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra. Šio tipo gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą vystomas

atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus. 6. Erdvinis tipas. Galimi visi sklypų žemės naudojimo būdai ir užstatymo būdai.

V2 tipas. Vystomasis rekreacinis. Kaimo gyvenvietė intensyvios rekreacijos funkcinio prioriteto zonoje ir turi geras galimybes plėtrai, yra galimi rekreaciniai kompleksai, galimi turizmo aptarnavimo centrai. (gyvenvietė gali užimti iki 40 procentų zonos teritorijos). Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra. Šio tipo gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą vystomas atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus. Tai Jundeliškių kaimo rekreacinė gyvenvietė, Širvinių kaimo rekreacinė gyvenvietė ir Škėvonių kaimo (maudyklių zonos) rekreacinė gyvenvietė.

V3 tipas. Vystomasis. Kaimo gyvenvietė santykinai turi geras galimybes plėtrai į kaimo teritoriją, kuri nepatenka į gamtinį karkasą, miško žemę, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Ji gali plėtotis iki 15 procentų kaimo teritorijos Dalis jų turi kompaktiškai užstatytas gyvenvietės dalis, (1 ir 5 gyvenvietės erdviniai tipai). Bučiūnų – Geležūnų ir Būdų kaimų gyvenvietės siūlomos kaip savivaldybės urbanistinio karkaso pagalbiniai centrai. Šio tipo gyvenvietės dalis, patenkanti į gamtinį karkasą, vystoma atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus.

V4 tipas. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystytis iki 5% kaimo teritorijos. Šio tipo kaimo gyvenvietės daugumoje atveju patenka į gamtinį karkasą, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Vystymas paremtas gyvenvietės sklypų konsolidacija, gyvenvietės renovacija, sutinkamai su funkcinio prioriteto zonos tipu, kurioje ji yra. išlaikomas gyvenvietės erdvinis tipas, kuris daugumoje atveju yra antras. Galimi visi sklypų žemės naudojimo būdai. Užstatymas mažaaukštis. Gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą vystomas sutinkamai su gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais.

V5 tipas. Konservuojamasis. Šio tipo kaimo gyvenvietės daugumoje atveju patenka į gamtinį karkasą, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Kaimo gyvenvietės teritorija neplečiama. Užstatymas vystoma jį renovuojant, regeneruojant vidinių esamų užstatytų teritorinių resursų sąskaita, (nuo 0 iki 0,1 % kaimo teritorijos). Užstatymas mažaaukštis. Gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą vystomas atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus. Kaimų ir jų gyvenvietės, patenkančios į saugomą teritoriją, vystomos sutinkamai su regioninio parko apsaugos ir tvarkymo reglamentu, kuris tikslinamas ir detalizuojamas specialiaisiais saugomų teritorijų planais, kurie rengiami ir tvirtinami atitinkamų teisės aktų nustatyta tvarka.

V6 tipas. Naujai atkuriamas stabilizuojamasis. Atkuriama naujai kaimo gyvenvietė kaime be gyvenvietės turinti nedideles galimybes plėstis ir vystytis (iki 5% kaimo teritorijos)., Kaimo gyvenvietė yra sunykusi, todėl rekomenduojama ją atkurti senoje vietoje, teisės aktų nustatyta tvarka. Užstatymas mažaaukštis. Gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą vystomas atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus (savivaldybės teritorijoje yra du tokie kaimai be gyvenviečių ir gyventojų - Kimbirai ir Gojus, patenkantys į gamtinį karkasą).

V7 tipas. Naujai regeneruojamas. Atkuriama naujai kaimo gyvenvietė (sodyba) kaime be gyvenvietės, kuri neturi galimybės toliau plėstis. Yra du šio tipo kaimai be gyvenviečių patenkantys į gamtinį karkasą ir regioninį parką - Balvoniškių ir Panartiškių kaimai. Gyvenvietė (sodyba) atkuriama senoje vietoje, jos buvimą pagrindžiant teisės aktų nustatyta tvarka. Kadangi jos patenka į saugomą teritoriją, atkuriamos sutinkamai su saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo režimu, kuris tikslinamas ir detalizuojamas specialiaisiais saugomų teritorijų planais, kurie rengiami ir tvirtinami atitinkamų teisės aktų nustatyta tvarka. Nesant poreikio atkurti kaimo gyvenvietę (sodybą), kaip alternatyvinis variantas yra šių kaimų teritorijas priskirti gretimiems kaimams.

2.5. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų prioritetinės plėtros kryptys

Birštono savivaldybės bendrojo plano pagrindiniame brėžinyje nurodomos funkcinės zonos su pažymėtais funkcinių zonų ar jų dalių kodais, o reglamentai pateikiami Reglamentų lentelėje.

Savivaldybės teritorijoje nustatytų urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritorijų naudojimas nustatomas išskiriant prioritetinį naudojimą. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos pagal teritorijos naudojimo prioritetus gali būti:

Eil. Nr.	Reikšmė	Erdvinio objekto kodas*
1	Intensyvi urbanizacija	Ui
2	Ekstensyvi (dispersiška) urbanizacija	Ue
3	Renovacinė (palaikomoji) urbanizacija	Ur
4	Gamybos plėtra	Ug
5	Intensyvi rekreacija	Ri
6	Ekstensyvi rekreacija	Re

** gali būti įrašomos kelios erdvinio objekto kodo reikšmės atskiriant jas simboliu „;“ - tokiu atveju pirma įrašyta reikšmė yra prioritetinė*

Ue ekstensyvaus kompaktiško užstatymo:

Šiai kategorijai priskiriamos esamų miestų, miestelių ir kaimų užstatytos bei kompaktiškos plėtros teritorijos ir jų dalys, kur vyrauja sodybinis ir mažaaukštis užstatymas, o taip pat atskiros sodybos ar jų grupės žemės ūkio paskirties teritorijose. Kompaktiškai užstatytose teritorijose prioritetas teikiamas kitai žemės naudojimo paskirčiai. Teritorijose, priskiriamose gamtiniam karkasui, prioritetas teikiamas želdynų formavimui, tame tarpe atskirųjų želdynų, kapinių. Leidžiamas ribotas užstatymo tankio ir aukštingumo didinimas, susiklosčiusios planinės struktūros transformavimas. Kompaktiško užstatymo teritorijose galimi visi kitos paskirties žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai (t. t. komercinių, smulkaus ir vidutinio verslo gamybinių ir sandėliavimo objektų statyba), išskyrus daugiabučių daugiaaukščių pastatų statybą.

Ue ekstensyvaus dispersinio užstatymo:

Šiai kategorijai priskiriami naujai formuojami žemės ūkio paskirties teritorijose kitos paskirties atskiri sklypai, kurie nesudaro ištisinio kompaktiško užstatymo. Atskirose sodybose ar jų grupėse žemės ūkio paskirties teritorijose reguliuojamas užstatymo tankio didinimas, prioritetas teikiamas želdynų formavimui. Skatinama gyvenamosios funkcijos konversija į rekreacinę – turistinę funkciją. Leidžiama gyvenamųjų kvartalų, smulkaus ir vidutinio verslo ir komercinių objektų statyba kompaktiškose kaimo gyvenamųjų vietovių teritorijose.

Ui intensyvaus kompaktiško užstatymo:

Šiai kategorijai priskiriamos užstatytos ir kompaktiškos plėtros teritorijos bei jų dalys, kur vyrauja intensyvesnis užstatymas. Prioritetas teikiamas kitai žemės naudojimo paskirčiai. Galimi visi kitos paskirties žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai. Leidžiama iš esmės keisti užstatymo pobūdį (užstatymo tankio ir aukštingumo didinimas, esamos planinės struktūros transformavimas, urbanistinės aplinkos keitimas). Skatinamas želdynų ir viešųjų erdvių formavimas, tame tarpe atskirųjų želdynų, kapinių. Prioritetas teikiamas socialinės infrastruktūros ir paslaugų objektų plėtrai.

Ug - Ekstensyviai arba intensyviai technogenizuojamos aplinkos reglamentų technologinis kraštovaizdis. Teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai.

Ekstensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (Re) – tai teritorijos, pasižyminčios ypatinga kultūrine ar gamtine verte, pritaikytos lankymui ir rekreacijai. Panaudojimo reglamentas:

- išlaikomas esamas užstatymo pobūdis, puoselėjamas kraštovaizdis;
- užstatytose teritorijose vykdomos priemonės (dažniausiai renovacinio pobūdžio), padedančios gerinti poilsiavimo sąlygas;

- kuriama rekreacinė infrastruktūra - rekreaciniai takai, poilsio ir apžvalgos aikštelės, gerinamas lankytinų objektų ženklinimas ir informatyvumas;
- atskirose rekreacinių miškų dalyse gali būti formuojamos intensyvaus pritaikymo poilsio teritorijos su specialia rekreacinės veiklos programa.

Intensyvios veiklos rekreacinės teritorijos (Ri) – tai įvairiose turistams ar lankytojams patraukliose vietovėse esančios teritorijos, nebūtinai pasižyminčios ypatinga, išskirtine kultūrine ar gamtine verte, tačiau galinčios įtakoti kitas šalia esančias rekreaciniu požiūriu vertingas teritorijas. Jose:

- galima tikslingai keisti esamo užstatymo pobūdį, kad nebūtų pažeidžiamos estetinės kraštovaizdžio vertybės ir nebūtų daroma vizualinė įtaka aplinkinėms vertybėms;
- plėtojamos aktyvaus sporto ir poilsio galimybės, gerinant ir/arba kuriant reikalingą infrastruktūrą;
- plėtojamas intensyvus rekreacinis teritorijos panaudojimas, plečiant turistinių paslaugų pasiūlą;
- skatinama diversifikuota ūkinė veikla (komerciniai, maitinimo ir apgyvendinimo objektai).

Rekreacinės agrarinės teritorijos – tai agrarinės funkcijos nepraradusios sodų bendrijų teritorijos, taip pat vaizdingos agrarinės paežerių ar paupių teritorijos (agroparkai), intensyviai naudojamos poilsiui, dažniausiai apsistojus pas vietos gyventojus.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos vystomos pagal teritorijų plėtros kryptis, kurias apibūdina šie teritorijų vystymo režimai:

- saugojimas (saug);
- modernizavimas (mod);
- konversija (pertvarkymas) (konv);
- nauja plėtra (nauj);
- rezervavimas (rez);
- be esminių pokyčių (status guo);
- kiti, jeigu specifinės urbanizuotos teritorijos plėtros krypties negalima apibūdinti aukščiau išvardintuose punktuose nurodytais teritorijų vystymo režimais.

Saugojimas nustatomas įvairų statusą turinčioms saugomoms teritorijoms ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant. Šiose teritorijose numatoma statyba gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka ir (ar) atliekant tvarkybos darbus: konservavimą, restauravimą, atkūrimą ar pritaikymą.

Saugojimo režimas nustatomas visose urbanizuotų urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose patenkančiose į Nemuno kilpų regioninio parko ribas. Urbanizuotų teritorijų tvarkymas ir plėtra realizuojami vadovaujantis saugomų teritorijų nuostatais, saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais, specialiaisiais planais, saugomų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų planais. Tai Ivoniškių, Škėvonių, Jundeliškių, Nečiūnų – Nemajūnų, Šilėnų, Šaltinėnų, Siponių, Matiešionių, Žemaitkiemio gyvenvietės.

Modernizavimas – urbanizuotų teritorijų fizinės ir (ar) funkcinės struktūros atnaujinimas, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus iš esmės nekeičiant šios teritorijos naudojimo funkcinės struktūros ir fizinių parametrų:

- modernizavimo režimas skirtas urbanizuotoms teritorijoms, kai būtinas kompleksinis užstatymo ir infrastruktūros, fizinės ir socialinės aplinkos atnaujinimas;
- modernizuojant urbanizuotas teritorijas nauja statyba gali būti numatoma:
- pagal tai teritorijai būdingus užstatymo principus baigiant formuoti nebaigtas urbanistines struktūras, ypač miestelių centruose;
- specializuotuose centruose pritraukiant naujas funkcijas ar plečiant juose teikiamų paslaugų apimtis;
- gyvenamosios aplinkos teritorijose plėtojant socialinę, paslaugų ir kitą infrastruktūrą;

- rekonstruojant pastatus pagal tai teritorijai būdingą erdvinę urbanistinę struktūrą;
- į monofunkcines gyvenamųjų vietovių dalis pritraukiant naujas funkcijas, nesukeliančias neigiamo poveikio aplinkai.

Galimi modernizavimo būdai:

- *atgaivinimas (revitalizacija)* – gyvybingumo grąžinimas degraduojančioms gyvenviečių struktūrinėms dalims, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo, socialinės integracijos skatinimas. Revitalizacija – naujų funkcijų atsiradimas, senųjų skatinimas su atitinkamais statybos darbais, kurie pagyvina socialinę ir ekonominę veiklą, suteikia naujas funkcines, estetines savybes, padidina teritorijos patrauklumą, pritraukia į ją naujus, įvairesnių socialinių sluoksnių gyventojus;
- *atnaujinimas (renovacija)* – pastatų ir (ar) inžinerinių sistemų fizinių ir energinių savybių atkūrimas ar pagerinimas, energetinio efektyvumo padidinimas, architektūrinės išraiškos atnaujinimas. Kompleksinė renovacija – kompleksinis gyvenamosios aplinkos ir inžinerinės įrangos atnaujinimas. Kompleksinė renovacija taip pat gali numatyti ir gyvenamosios aplinkos perplanavimą, dalinį pastatų griovimą ir naują statybą.

Urbanizuotos teritorijos modernizuojamos išsaugant ir kuriant viešąsias erdves, žaliąsias jungtis, prieinamas skirtingoms socialinėms grupėms, pritaikant žaliąją (ir mėlynąją) infrastruktūrą klimato kaitos poveikio prevencijai ir atsparumo klimato kaitos sukeliamoms grėsmėms didinimui, gerinant gyvenimo kokybę gyvenamosiose teritorijose. Gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo aspektai: vystant urbanizuotas teritorijas būtina išsaugoti išlikusius natūralius teritorijų fragmentus, taikyti mažesnes užstatymo tankio ir intensyvumo normas, išlaikyti ir formuoti didesnį plotą priklausomųjų želdynų, kurie efektyviai atliktų ekologinio kompensavimo funkcijas (sugertų ant antropogeninių dangų susidarantį vandens perteklių, apsaugotų žemės paviršių ir inžinerinius statinius nuo perkaitimo, sudarytų sąlygas reikštis biologinei įvairovei). Modernizavimo režimas Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose nustatomas visose urbanizuotose teritorijose.

Konversija (pertvarkymas) – neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų (gyvenvietėse esančios taršios ar neefektyvios gamybos, tame tarpe žemės ūkio apleistose technikos kiemų, buvusių fermų teritorijose) naujas (antrinis) panaudojimas plėtrai:

- konversijos tikslai – didinti gyvenamųjų vietovių funkcinės ir fizinės struktūros integralumą, sudaryti sąlygas taršos mažinimui, kurti palankią investicijoms aplinką, tolygiau išdėstyti gyvenamąsias teritorijas ir darbo vietas, sukurti sąlygas aplinkos, užstatymo, susisiekimo sistemos ir inžinerinės įrangos atnaujinimui urbanizuotoje gyvenamosios vietovės dalyje;
- pertvarkomose teritorijose, kuriose buvo vykdoma tarši ūkinė veikla, turi būti atlikti gruntų tyrimai ir tęsiamas monitoringas dėl galimo grunto užterštumo cheminėmis medžiagomis;
- atskiras konversijos atvejis – sodininkų bendrijų teritorijų konversija į gyvenamąsias teritorijas. Kompleksiškai perplanuojant šias teritorijas siekiama išvystyti susisiekimo, inžinerinę infrastruktūrą, sukurti būtiną socialinę ir aptarnavimo infrastruktūrą.

Konversijos (pertvarkymo režimas) nustatomas Škėvonių, Nemajūnų, Geležūnų – Bučiūnų, Būdų, Jundeliškių, Matiešionių, o taip pat dalinai ir Šilėnų sodininkų bendrijos teritorijoje.

Nauja plėtra – neužstatytų teritorijų urbanizavimas:

- rekomenduojama, kad nauja plėtra sudarytų iki 20% viso plėtros poreikio. Likusį poreikį rekomenduojama tenkinti efektyviau naudojant kitus teritorijų vystymo režimus: modernizavimą, konversiją;
- naujos plėtros teritorijų vystymo eiliškumas nustatomas išskiriant prioritetinės plėtros teritorijas, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastuktūrą, taip pat viešąsias erdves ir želdynus, ir visais atvejais vertinti tolygų paslaugų prieinamumą kiekvienam savivaldybės gyventojui, siekiant optimizuoti paslaugų tinklą. Būtina nustatant

prioritetines veiklos teritorijas atsižvelgti ir įvertinti atstumus iki inžinerinių tinklų sistemos, funkcionuojančios gatvės ir viešojo transporto. Atskirai vystomos naujos plėtros teritorijos neturėtų būti toliau nuo inžinerinių tinklų sistemos ir funkcionuojančios gatvės kaip 200 metrų miestuose ir 100 m kaimo gyvenamosiose vietovėse. Nuo viešojo transporto stotelės atskirai vystomos teritorijos galėtų būti nutolusios ne daugiau kaip 800 metrų (gyvenamosiose vietovėse, kuriose yra veikianti visuomeninio transporto sistema).

Įvertinus socialinę ekonominę situaciją Birštono savivaldybėje naujos plėtros teritorijų numatoma labai nedaug. Tai daugiausia už Nemuno kilpų regioninio parko ribų esančiose gyvenvietėse ar jų teritorijose – Būdų, Geležūnų – Bučiūnų, Jundeliškių, Širvinių, Gojaus (Birštono v.s.), o taip pat Škėvonių gyvenvietėje tame tarpe ir bendro naudojimo teritorijų.

Rezervavimas nustatomas teritorijoms, kurios reikalingos visuomenės poreikiams. Birštono savivaldybėje numatoma rezervuoti teritorijas bendro naudojimo (kapinių) teritorijos išplėtimui.

Be esminių pokyčių (status quo) teritorijos, kuriose paliekama esama padėtis. Esminiai pokyčiai teritorijų funkcinėje ir fizinėje struktūroje nenumatomi.

Birštono savivaldybės pagrindinės numatytų urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinių zonų teritorijų plėtros kryptys ir vystymo režimai pateikiami Reglamentų lentelėje. Reglamentų lentelėje nurodomų teritorijos naudjimo tipų turinys, žemės naudojimo paskirčių aprašymai, naudojimo būdų turinys ir jų santrumpos pagal Teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančius teisės aktus.

2.6. Gyvenamųjų vietovių centrų vystymo tipai ir pagrindiniai bei tekstiniai reglamentai

2.6.1. U1_ Ivoniškių-Škėvonių gyvenvietė

IV lygmuo

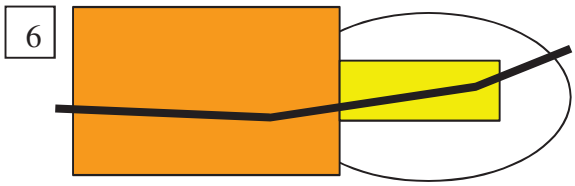
Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso lokalinis IV lygmens arba savivaldybės pagalbinis centras. Tai polifunkcinė perspektyvoje vystytina savivaldybės kaimo gyvenamoji vietovė, esanti viena iš pagrindinių urbanistinio karkaso mazgų. Šis centras vykdys ir poilsiautojų aptarnavimo funkciją.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 6 / V1.

Gyvenvietės erdvinis tipas 6:

Aglomeruotos su gretimais miestais erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės, tampriai susijusios su gretimais miestais socialine ir inžinerine infrastruktūra.

Ivoniškių kaimo gyvenvietė, aglomeruota su Prienų miestu.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V1. Vystomasis, aglomeruotas su gretimais miestais. Kaimo gyvenvietė turi geras galimybes plėtrai (gali užimti 60 ir daugiau procentų kaimo teritorijos) – tai iš esmės gretimo miesto priemiestinės mažaaukštės statybos zona.

Savivaldybėje yra 2 tokios gyvenvietės: Birštono vienkiemio – Kernuvių kaimų gyvenvietė, kuri yra įjungta į Birštono kurortą, ir Ivoniškių kaimo gyvenvietė, besiribojanti su Prienų miestu. Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra. Šio tipo gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį

karkasą vystomas atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus. Pagrindiniai kaimo urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U1_ Ivoniškių-Škėvonių	Ue, Re	**GV,** MI, ZN, ZU, ZR, GM, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M, C	G1, V, K, I1, I2, B, R, E, C2, Z3, Z4, M2, M4	2	9	0,4	30	saug, mod, nauj, rez

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Ivoniškių k.	78,31	53,5	69%
Škėvonių k.	278,24	3,74	1%
		57,24	

U1 funkcinės zonos plotas ~57 ha.

Kaimas gamtiniame karkase (būtina vadovautis Gamtinio karkaso nuostatais), Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje.

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija). Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186).

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane tai bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ir jų dalių ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zona. Kraštovaizdžio tvarkymo zonoje (vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais) palaikomas bendras susiformavęs užstatymo pobūdis ir urbanistinė struktūra; vykdant statybas, aplinka radikaliai nepertvarkoma, apsiribojama daugiausia renovacijos priemonėmis. Funkcinė zona apima ir ekstensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių - komunalinių sklypų (NFn) kraštovaizdžio tvarkymo zoną – tai kitos paskirties bendro naudojimo - esamų kapinių teritorija.

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius U1 funkcinės zonos ribos papildomai apima:

- veikiančių kapinių plėtros, vykdomos pagal detalųjį ar specialųjį teritorijų planavimo dokumentą, teritoriją, numatant plečiamoje teritorijoje kapinėms prižiūrėti reikalingą infrastruktūrą ir statinius;
- greta esančias (besiribojančias) kompaktiškai užstatytas teritorijas, kurių tvarkymas numatomas kuriant bendrą susisiekimo, inžinerinę, bendro viešo naudojimo infrastruktūrą.

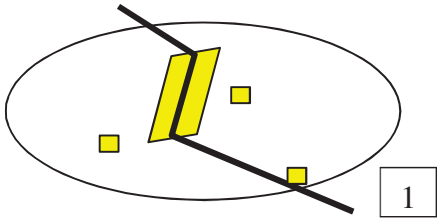
Plėtros teritorijoje prie magistralinio kelio ir jo apsaugos zonoje būtina vadovautis LR Kelių įstatymu. Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.2. U2_Būdų kaimo gyvenvietė

IV lygmuo
Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso lokalinis IV lygmens arba savivaldybės pagalbinis centras. Tai polifunkcinė perspektyvoje vystytina savivaldybės kaimo gyvenamoji vietovė, esanti viena iš pagrindinių urbanistinio karkaso mazgų.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V3.
Gyvenvietės erdvinis tipas 1:

Kompaktiškai sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.
Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V3. Vystomasis. Kaimo gyvenvietė turi santykinai geras galimybes plėtrai į kaimo teritoriją, kuri nepatenka į gamtinį karkasą, miško žemę, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Būdama greta šalies regioninės reikšmės integracijos ašies, kuri sieja savivaldybių centrus ir teritoriją su aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašimis, gyvenvietė turi puikias galimybes vystymui. Gyvenvietės U2 funkcinės zonos teritorijos didžioji dalis yra Būdų kaimo ribose, tačiau apima ir nedideles gretimas Geležūnų bei Babronių kaimų teritorijas.

Pagrindiniai kaimo urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U2_ Būdų	Ui, Ri, Re	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, GM, SK, PA, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M	G1, V, K, I1, I2, B, R, E, Z3, Z4, M3	2	10	0,5	40	mod, konv, nauj

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Būdų k.	312,62	20,96	7%
Babronių k.	243,25	2,21	1%
		23,17	

U2 funkcinės zonos plotas ~23 ha.

Kaimo gyvenvietės kompaktiško užstatymo teritorija ir planuojama plėtra yra už Nemuno kilpų regioninio parko ribų, tik nedidelė gyvenvietės teritorija gamtinio karkaso ribose (ta dalis tvarkoma ir naudojama vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais).

Gyvenvietės esamas užstatymas driekiasi šalia Pievų g. Naujo užstatymo erdvinė struktūra neturėtų kisti, architektūrinė išraiška turėtų išlikti artima regioninio parko reglamente apibrėžtiems reikalavimams. Gyvenvietė yra šalia Verknės kraštovaizdžio draustinio, todėl pastatų aukštis ir tūriai turi būti ribojami, kad vizualiai neįtakotų draustinio kraštovaizdžio.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai – esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas, reglamentuota nauja plėtra bei esamos gamybinės teritorijos atgaivinimas arba konversija.

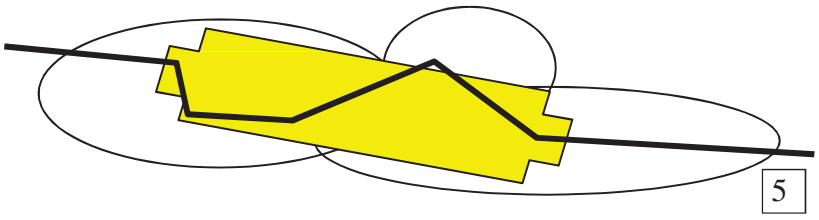
Būdų gyvenvietės U2 funkcinės zonos sklypuose užstatymo tankis iki 40% (GK teritorijoje iki 30%), intensyvumas iki 50%.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.3. U3_Geležūnų - Bučiūnų kaimų gyvenvietė

IV lygmuo
Taip pat kaip ir Ivoniškių – Škėvonių ar Būdų gyvenvietės tai savivaldybės urbanistinio karkaso lokalinis IV lygmens arba savivaldybės pagalbinis centras. Tai polifunkcinė perspektyvoje vystytina savivaldybės kaimo gyvenviečių užstatyta teritorija.
Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 5 / V3.
<u>Gyvenvietės erdvinis tipas 5</u>:

Aglomeruotos erdvinės struktūros kaimo gyvenvietė, kada keli kaimai turi vieną didelę palyginti kompaktinę gyvenvietę, (gretimų kaimų gyvenvietės susilieję į daugiau ar mažiau tįsinę užstatytą zoną), su viena ar keliomis nutolusiomis sodybomis.

Pagal vystymo sąlygas, <u>gyvenvietės vystymo galimybių tipas</u> ir jo vystymo charakteristika:

<u>Vystymo tipas V3.</u> Vystomasis. Kaimo gyvenvietė turi geras galimybes plėtrai kaimo teritorijoje, kuri nepatenka į gamtinį karkasą, miško žemę, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Numatoma kaimo gyvenvietės vidinė plėtra.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U3_ Geležūnų-Bučiūnų	Ui, Ug, Ri	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, GM, SK, PA, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M	G1, G2, V, K, I1, I2, B, R, E, Z3, Z4, M1	3	15	0,5	40	saug, ren, mod, konv, nauj

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Geležūnų k.	261,66	38,63	15%
Bučiūnų k.	208,51	47,67	25%
		86,3	

U3 funkcinės zonos plotas ~ 86 ha.

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius U3 funkcinės zonos ribos apima:

- esamas kompaktiškai užstatytas teritorijas,
- greta esančias (besiribojančias) esamas užstatytas ir galimos plėtros teritorijas, kurių tvarkymas numatomas kuriant bendrą susisiekimo, inžinerinę, bendro viešo naudojimo infrastruktūrą.

Bučiūnų kaimas dalinai yra gamtiniame karkase (ta dalis naudojama vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais). **Geležūnų kaimas** dalinai yra gamtiniame karkase (ta dalis naudojama vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais).

Pietvakarinės U3 funkcinės zonos teritorijos dalis Geležūnuose yra Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje, parko tvarkymo plane – tai gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi). Šioje dalyje teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Šioje teritorijos dalyje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186).

Sugriežtinto vizualinio reguliavimo kraštovaizdžio tvarkymo zonoje (vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniais reglamentais):

- išlaikomas esamas vizualinis gyvenviečių pobūdis, nekeičiamas užstatymo intensyvumas, plotas, nedidinamas aukštingumas, nesodinami želdiniai, galintys užstoti ar trukdantys apžvelgti saugomus objektus ar kompleksus;
- didinamas kraštovaizdžio erdvinės struktūros raiškumas, ypač šiuo požiūriu reikšmingose vizualinės apsaugos teritorijose;
- saugomas natūralus reljefo raiškumas ir pobūdis.

Buvusių žemės ūkio įmonių pastatus rekomenduojama griauti arba rekonstruoti, naudojant architektūrinės išraiškos formas artimas besiribojančio regioninio parko reikalavimams. Naujai

formuojamų vienbučių gyvenamųjų namų statybos sklypai neturėtų būti mažesni kaip 15 arų. Tankis ir intensyvumas reglamentuojamas. Socialinė infrastruktūra - kokybinė infrastruktūros plėtra, orientuota į esamos infrastruktūros išlaikymą, infrastruktūros tinklo atitikimą gyventojų poreikiams bei gyventojų laisvalaikio praleidimo pasirinkimo ir įvairių paslaugų prieinamumo vystymą.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas, reglamentuota nauja plėtra bei esamos gamybinės teritorijos atgaivinimas arba konversija. Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje – esamų užstatytų teritorijų modernizavimas, saugojimas bei reglamentuota nauja plėtra.

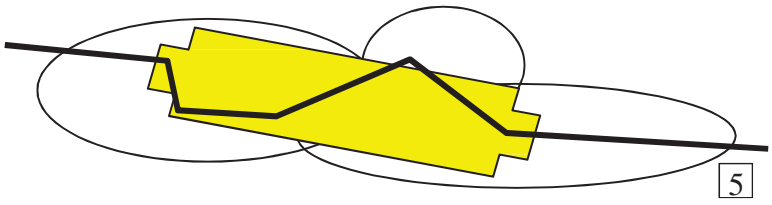
Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.4. U4_Nečiūnų - Nemajūnų kaimų gyvenvietė

VI lygmuo
Tai kaimo gyvenamosios vietovės, turinčios ir galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo funkciją. Jų užstatymo kompaktinėse zonose vystytini riboto aptarnavimo taškai, susiję su rekreacinių maršrutų aptarnavimu.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 5 / V4.
Gyvenviečių erdvinis tipas 5:

Aglomeruotos erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kada keli kaimai turi vieną palyginti didelę kompaktišką gyvenvietę, (gretimų kaimų gyvenvietės susilieję į daugiau ar mažiau linijinę urbanistinę struktūrą), su viena ar keliomis nutolusiomis sodybomis.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V4. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystytis. Šio tipo kaimo gyvenvietės daugumoje atvejų patenka į gamtinį karkasą, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Vystymas paremtas gyvenvietės sklypų konsolidacija, gyvenvietės renovacija. Išlaikomas gyvenvietės erdvinis tipas.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U4_ Nečiūnų-Nemajūnų	Ue, Re	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, GM, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M, C	G1, V, K, I1, I2, B, R, E, C2, Z3, Z4, M1	2	9	0,4	30	saug, ren, mod, konv, rez, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Nemajūnų k.	215,87	26,28	12%
Nečiūnų k.	241,51	0,77	0,3%
		27,05	

U4 funkcinės zonos plotas ~27 ha.

Nečiūnų ir Nemajūnų kaimų gyvenvietė yra gamtinio karkaso teritorijoje (vadovautis GK nuostatais), o taip pat Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje, dalis teritorijos yra Nemajūnų kraštovaizdžio draustinyje.

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186). U4 funkcinės zonos naudojimas reglamentuojamas „Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais “.

Nemajūnų kraštovaizdžio draustinio teritorijoje saugoma valakinė Nemajūnų kaimo užstatymo struktūra, archeologinės, architektūrinės ir memorialinės vertybės.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų ir miestelių, kaimų ir jo dalių kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona (GEr), nedidelė teritorijos dalis sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe).

Nemajūnuose kultūros vertybės teritorija – Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas (31232). Vertybės teritorija - konservacinės paskirties žemė, kultūros paveldo objektų žemės sklypas (KOr).

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius U4 funkcinės zonos ribos papildomai apima:

- šiaurės kryptimi numatomą formavimą galimos komercinės teritorijos, skirtos laidojimų paslaugų pastatų statybai, bei esamą kapinių teritoriją (NFn). Veikiančių kapinių plėtra, vykdoma pagal detalųjį ar specialųjį teritorijų planavimo dokumentą, numatant plečiamoje teritorijoje kapinėms prižiūrėti reikalingą infrastruktūrą ir statinius;
- Nečiūnų kaimo teritorijos dalyje, šiaurės vakarų pakraštyje, greta esančią (besiribojančią) buvusių gamybinių pastatų teritoriją. Šios teritorijos tvarkymas būtų tikslingas ją modernizuojant arba konvertuojant, kuriant bendrą susisiekimo, inžinerinę, bendrą viešo naudojimo infrastruktūrą.

Nemajūnų gyvenvietėje užstatymo zonos vidinė plėtra galima prie gatvės, išlaikant valakinio kaimo sodybos zonavimą. Už Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių komplekso (unik. Vertybės Nr. 31232) teritorijos ribų numatoma formuoti atskirųjų želdynų teritoriją. Socialinė infrastruktūra: Nemajūnų pagrindinė mokykla likviduota, mokiniai vežami į Birštono gimnaziją. Gyvenvietėje yra Birštono PSPC punktas, Birštono miesto viešosios bibliotekos filialas.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai – esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas ir renovavimas, esamos gamybinės teritorijos konversija, bendro naudojimo teritorijos rezervavimas visuomenės poreikiams bei didele dalimi status quo (be esminių pokyčių) situacija.

Nemajūnų gyvenvietės U4 funkcinės zonos sklypuose užstatymo tankis iki 30%, intensyvumas iki 40%.

Prie Nemuno išskirta Nemajūnų urbanizuotų teritorijų funkcinės zonos dalis, apimanti medinio Nemajūnų malūno (dabar yra privati nuosavybė) su išlikusiu nedideliu pastatu bei vandens ratu, vandens matavimo stoties, pastatytos 1910 m., o taip pat gretimo sodybinio užstatymo teritoriją. Teritorijoje planuojamas vystyti tik rekreacinio prioriteto naudojimas. Numatoma laikino susibūrimo vieta su laikinais statiniais, skirta vaikų edukacijai. Rekreacinė trasa iš Nemajūnų gyvenvietės centro numatoma iki edukacinio centro ir planuojamos mobilios prieplaukos.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.5. U4.1_Šilėnų kaimo gyvenvietė

Išskiriama esama mėgėjiškos sodininkystės ir vasarnamių teritorija.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U4.1_ Šilėnų	Ue	ZS, GV	Z, galima KT	Z1, Z5, G1, R, I1, I2, E	2	9	0,4	30	saug, mod, konv, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 2.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Šilėnų k.	403,14	28,81	7%
		28,80	

U4.1 funkcinės zonos plotas ~29 ha.

Teritorija vystoma pagal Sodininkų bendrijų įstatymą, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais. Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186). Tai rekreacinės agrarinės intensyvaus pritaikymo teritorijos.

2.6.6. U5.1_U5.2_Šaltinėnų kaimo gyvenvietė

VI lygmuo

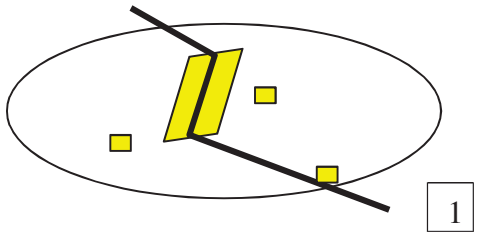
Šaltiėnų, kaip ir Siponių, Žemaitkiemio, Matiešionių kaimo gyvenamosios vietovės, yra savivaldybės lokalaus aptarnavimo centrai. Jų užstatymo kompaktinėse zonose vystytini riboto aptarnavimo taškai, susiję su rekreacinių maršrutų aptarnavimu.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V5.

Gyvenvietės erdvinis tipas 1 :

Kompaktiškai sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V5. Konservuojamasis. Šio tipo kaimo gyvenvietės daugumoje atveju patenka į gamtinį karkasą, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Kaimo gyvenvietės teritorija neplečiama. Užstatymas vystomas jį renovuojant, regeneruojant vidinių esamų užstatytų teritorinių resursų sąskaita. Užstatymas mažaaukštis. Kaimai ir jų gyvenvietės, patenkančios į saugomą teritoriją, vystomos vadovaujantis regioninio parko apsaugos ir tvarkymo reglamentu, kuris tikslinamas ir detalizuojamas specialiaisiais saugomų teritorijų planais, kurie rengiami ir tvirtinami atitinkamų teisės aktų nustatyta tvarka.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U5.1_ Šaltinėnų	Ue, Re	**GV**, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ	KT, galima Z	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4	2	9	0,4	30	saug, mod, stat
U5.2_ Šaltinėnų	Ue, Re	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ	KT, galima Z, M	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4, M3	2	9	0,4	30	saug, mod, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Šaltinėnų k.	235,92	6,38	3%
		4,57	2%
		10,95	

U5 funkcinės zonos plotas ~11 ha.

Gyvenvietė ir kaimas yra gamtinio karkaso teritorijoje (vadovautis GK nuostatais), o taip pat Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje, dalis kaimo teritorijos yra Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinyje.

Gyvenvietės plėtra, abi U5 funkcinės zonos dalys, planuojama Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinio zonoje. Gyvenvietės – urbanizuotų teritorijų funkcinė zona U5 sudaro apie 3% kaimo teritorijos ploto. Gyvenvietės erdvinis tipas – kompaktiškai sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi du kompaktinius branduolius (6,38 ha ir 4,71 ha) ir eilę nutolusių atskirų sodybų miško ir agrarinėse naudmenose.

Teritorijų tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186) bei „Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentai“.

Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinyje saugomas raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdis, išlaikęs bendrąją istoriškai vertingą valakinės statybos struktūrą, tradicinę Šaltinėnų kaimo architektūrą.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų ir miestelių , kaimų ir jo dalių kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona (GEr) – tai vidutinio griežtumo kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zonos režimas.

Socialinė, susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra – planuojama atitinkanti poreikius kokybinė infrastruktūros pertvarka.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos saugojimas, modernizavimas bei didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija.

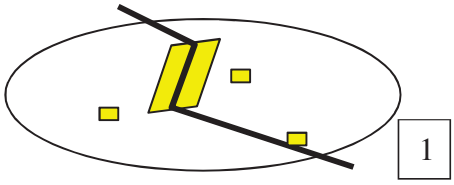
Šaltinėnų gyvenvietės U5 funkcinės zonos sklypuose užstatymo tankis iki 30%, intensyvumas iki 40%.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.7. U6_Siponių kaimo gyvenvietė

VI lygmuo
Tai lokalus aptarnavimo centras siejamas su rekreacija.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V4
<u>Gyvenvietės erdvinis tipas 1</u> :
Kompaktiškai – sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V4. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystytis. Vystymas paremtas gyvenvietės saugojimu, renovacija. Gyvenvietės urbanizuotų teritorijų funkcinio prioriteto zonos U6 vystymo tipas gali būti dalinai ir konservuojamasis.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U6_ Siponių	Ue, Re	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4, M1, M3	2	9	0,4	30	saug, ren, mod, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Siponių k.	570,10	8,80	2%
		8,80	

U6 funkcinės zonos plotas ~9 ha.

Gyvenvietė, kaip ir šiauriau esančio Šaltinėnų kaimo urbanizuotos teritorijos, yra gamtinio karkaso teritorijoje (vadovautis GK nuostatais), o taip pat Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje, dalis kaimo teritorijos yra Siponių kaimo kraštovaizdžio draustinyje.

Gyvenvietės teritorija su plėtra sudarys apie 1 % kaimo teritorijos.

Kaip Šaltinėnų taip ir Siponių teritorijoje saugomas raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdis, išlaikęs bendrąją istoriškai vertingą valakinės statybos struktūrą, tradicinė Siponių ir Šaltinėnų kaimų architektūra bei vertingos stačių Nemuno šlaitų biocenozės. Šaltinėnų kaimo urbanizuotos teritorijos yra Nemuno slėnyje, Siponių – slėnyje ir šliejasi prie Nemuno šlaitų. Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų ir miestelių, kaimų ir jo dalių kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona (GEr).

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186) bei „Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentai“.

Būtina numatyti esamų vertingų architektūrinių (etnografinių) pastatų apsaugą.

Siponių gyvenvietėje naujos užstatymo zonos plėtra galima prie gatvės, išlaikant valakinio kaimo sodybos funkcinį zonavimą. Sklypų užstatymo tankis negali viršyti 30%, intensyvumas 40%.

Netoli link Nemuno esančios kultūros vertybės, įrašytos į registrą „Siponių dvaro sodybos fragmentai“ (32944), panaudojimas rekreacijai ar pažintiniam turizmui (dvaro teritorijoje planuojama įrengti muziejų) paskatintų Šaltinėnų ir Siponių urbanizuotose teritorijose plėtoti poilsio aptarnavimo infrastruktūrą.

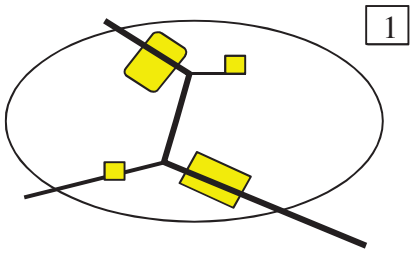
Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai – esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos saugojimas, modernizavimas bei didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.8. U7_Žemaitkiemio kaimo gyvenvietė

VI lygmuo
Tai savivaldybės lokalus aptarnavimo centras.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V4.
Gyvenvietės erdvinis tipas 1 :
Kompaktiškai sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar žemės ūkio naudmenose.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V4. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystytis. Šio tipo kaimo gyvenvietės daugumoje atvejų patenka į gamtinį karkasą, regioninį parką (jo konservacinio ar apsauginio funkcinio prioriteto zonas). Vystymas paremtas gyvenvietės sklypų konsolidacija, gyvenvietės renovacija, sutinkamai su funkcinio prioriteto zonos tipu, kurioje ji yra.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U7_ Žemaitkiemio	Ue, Re	**GV**, MI, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M, C	G1, V, K, I1, I2, R, E, C2, Z3, Z4, M1, M3	2	9	0,4	30	saug, mod, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Žemaitkiemio k.	446,02	18,97	4%
		18,97	

U7 funkcinės zonos plotas ~19 ha.

Kaimo gyvenvietė (U7 funkcinė zona) yra gamtinio karkaso (vadovautis Gamtinio karkaso nuostatais), o taip pat Nemuno kilpų regioninio parko teritorija.

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186) bei „Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentai“.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi). Tai ekologinės apsaugos zonose esančios gyvenvietės, nepasižyminčios kultūros paveldo vertybėmis ar rekreacinėmis funkcijomis, tačiau galinčios veikti kitas šalia esančias vertingas teritorijas. Šioje funkcinėje zonoje vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenvietės gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geoekologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą. Taip pat saugomi ir plečiami gyvenvietės ir jos artimosios aplinkos želdiniai, gerinama pritaikant rekreacijos reikmėms jų rūšinė sudėtis.

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius U7 funkcinės zonos ribos papildomai apima:

- šiaurės rytų kryptimi greta esančią (besiribojančią) sodybų su gamybiniais pagalbiniais pastatais teritoriją, o taip pat šiaurinėje gatvės pusėje numatomo naujos sodybos užstatymo teritoriją. Šios teritorijos tvarkymas būtų tikslingas ją modernizuojant ir reglamentuotai plečiant, kuriant bendrą susisiekimo, inžinerinę, bendrą viešo naudojimo infrastruktūrą.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai – esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos saugojimas, modernizavimas, didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija, reglamentuota nauja plėtra.

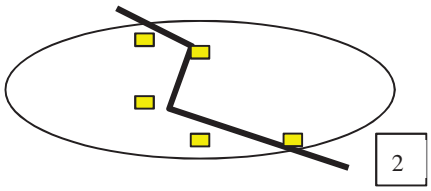
Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.9. U8_Matiešionių kaimo gyvenvietė

VI lygmuo
Lokalus savivaldybės aptarnavimo centras.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 2 / V4
Gyvenvietės erdvinis tipas 2:
Sklaidžios (sodybinės) erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė susideda iš atskirų atitolusių sodybų, įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V4. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystymas paremtas gyvenvietės modernizacija, renovacija, reglmentuojama vidine plėtra. išlaikomas gyvenvietės erdvinis tipas, kuris daugumoje atveju yra antras.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U8_ Matiešionių	Ue, Re	**GV**, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BŽ	KT, galimos Z, M	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4, M3	2	9	0,4	30	saug, ren, mod, konv, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Matiešionių k.	413,69	11,89	3%
		11,89	

U8 funkcinės zonos plotas ~12 ha.

Matiešionių kaimas Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje. Gyvenvietės teritorija gamtinio karkaso migraciniame koridoriuje.

Gyvenvietės teritorija su plėtra -12 ha, sudaro 3 % kaimo teritorijos.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe).

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186) bei „Saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai“.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos saugojimas, modernizavimas bei didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija. Buvusių žemės ūkio įmonių pastatus rekomenduojama griauti arba rekonstruoti į atitinkančius regioninio parko steigimo tikslus bei architektūrinius reikalavimus pastatus, reikalingus visuomenės poreikiams.

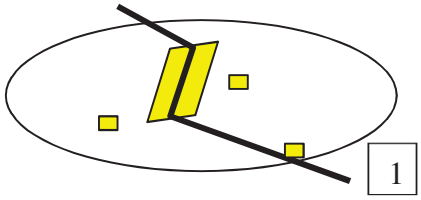
Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.6.10. U9_Škėvonių kaimo gyvenvietė

V lygmuo – lokaliniai papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę rekreacijos aptarnavimo funkciją. Šie centrai

papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V2,V4
V2 taikomas Škėvonių rekreacinei zonai. Likusiai kaimo gyvenvietės daliai **V4.**
Gyvenvietės erdvinis tipas 1:
Kompaktiškai – sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi sąlyginai kompaktinį branduolį.

Pagal vystymo sąlygas, gyvenvietės vystymo galimybių tipas ir jo vystymo charakteristika:

Vystymo tipas V2. Vystomasis rekreacinis. Kaimo gyvenvietė turi galimybes plėtrai, galimos rekreacijos aptarnavimo funkcijos, galimi turizmo, sporto, reabilitacijos, vaikų poilsio ar kitokios specializacijos poilsio aptarnavimo centrai. Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra. Tai Škėvonių kaimo rekreacinė gyvenvietė.

Vystymo tipas V4. Stabilizuojamasis. Kaimo gyvenvietė turi nedideles galimybes plėstis ir vystytis. Šio tipo kaimo gyvenvietės vystymas paremtas gyvenvietės renovacija. Išlaikomas gyvenvietės erdvinis tipas, kuris daugumoje atveju yra antras.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U9_ Škėvonių rekreacinė	Ue, Re	**GV**, ZN, ZU, ZR, SK, TI, TK, BŽ	KT, galima Z	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4, M2	2	8	0,4	30	saug, ren, mod, konv, stat

Įgyvendinimo prioritetas rekreacinei – 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Škėvonių k.	278,24	12,17 (U9)	4%
		12,17	

U9 funkcinės zonos plotas ~12 ha.

Škėvonių kaimo teritorija – 278,24 ha. Ribos su galima plėtra sudarys apie ~4% kaimo teritorijos – 12,17 ha.

Rekreacinės gyvenvietės plėtra (U9) - planuojama Škėvonių maudyklių zonoje.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo zonų plane dalis formuojamo centro rekreacinių teritorijų plėtrai patenka į miškų ūkio paskirties žemės rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zoną – ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) (MRe).

Formuojama gyvenvietė (U9) - pagalbinis aptarnavimo centras su rekreacine specializacija, daline stacionaria rekreacine infrastruktūra. U9 teritorija patenka į Škėvonių geomorfologinio draustinio ribas. Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi).

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

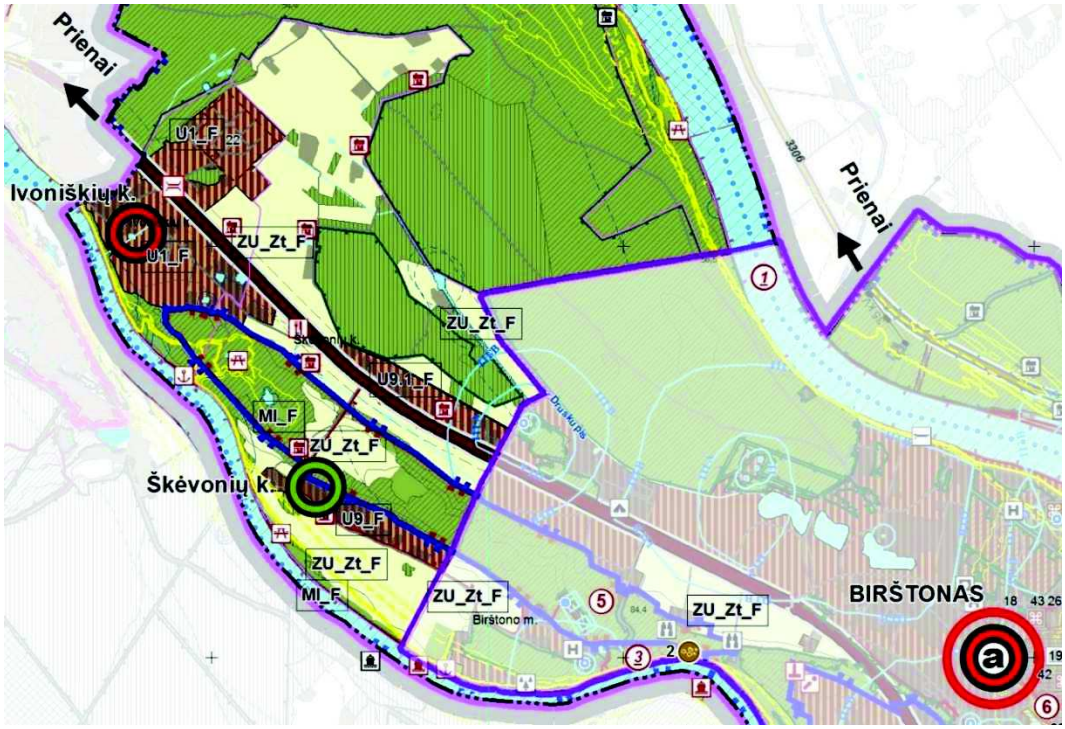
Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186) bei „Saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai“.

Gyvenamųjų teritorijų užstatymo zona atitraukiama 50 m nuo formuojamos šiaurinės gyvenvietės teritorijos ribos (šlaitų), siekiant sumažinti įtaką geomorfologinio Škėvonių draustinio ekosistemų apsaugos miškų grupei. Buvusių žemės ūkio įmonių pastatus rekomenduojama griauti arba rekonstruoti į atitinkančius regioninio parko steigimo tikslus bei architektūrinius reikalavimus atitinkančius pastatus. Žemės naudojimas turi būti vykdomas nepažeidžiant geomorfologinio draustinio apsaugos ir naudojimo režimo.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius, o taip pat pakoregavus specialiojo planavimo dokumentą – Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo planą, galėtų būti formuojama papildoma U9.1 funkcinė zona, kurios ribos apima:

- greta pagrindinės regioninės reikšmės urbanistinės integracijos ašies Prienai – Birštonas – Jieznas esančią (besiribojančią su Birštono kurorto teritorija) sodybų su pagalbiniais pastatais teritoriją, o taip pat parko tvarkymo plane numatomo naujų sodybų užstatymo teritoriją. Šios teritorijos tvarkymas būtų tikslingas ją modernizuojant ir reglamentuotai plečiant, kuriant bendrą susisiekimo, inžinerinę, bendrą viešo naudojimo infrastruktūrą su galimomis rekreacijos aptarnavimo funkcijomis. Teritorijoje prie magistralinio kelio ir jo apsaugos zonoje būtina vadovautis LR Kelių įstatymu.

Galimi pagrindiniai šios urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	*Funkcinis prioritetas*	*Teritorijos naudojimo tipas*	*Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis*	*Žemės naudojimo būdas*	*Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius*	*Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus*	*Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas*	*Didžiausias leistinas užstatymo tankis*	*Teritorijos plėtojimo būdas*
U9.1_ Škėvonių	*Ue, Re*	***GV**, MI, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ*	*KT, galimos Z, M*	*G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4, M2,*	*2*	*9*	*0,4*	*30*	*saug, ren, mod, nauj, stat*

Įgyvendinimo prioritetas - 2.

Pavadinimas	*Plotas (ha)*	*U funkcinės zonos plotas (ha)*	*(procentas)*
Škėvonių k.	*278,24*	*12,17 (U9.1)*	*4%*
		12,17	

U9.1 funkcinės zonos plotas ~12 ha.

2.6.11. U10_Gojaus kaimo gyvenvietė (Birštono vs.)

VI lygmuo
Lokalus savivaldybės aptarnavimo centras.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V6
Gyvenvietės erdvinis tipas 1:
Kompaktiškai - sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės.
Vystymo tipas V6. Naujai atkuriamas stabilizuojamasis. Atkuriama kaimo gyvenvietė vietoje kaimo be gyvenvietės, turinti nedideles galimybes plėstis ir vystytis. Kaimo gyvenvietė yra sunykusi, todėl rekomenduojama ją atkurti.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U10_ Gojaus	Ue, Re	**GV**, ZN, ZU, ZR, TI, TK, BZ	KT, galima Z	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4	2	9	0,4	30	mod, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 2.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Birštono v.s.	193,06	7,83	5%
		7,83	

U10 funkcinės zonos plotas ~ 8 ha.

Gojaus kaimo teritorijoje nėra jokio užstatymo, nei vienos sodybos. Teritorija, būdama greta planuojamos Širvinių rekreacinės plėtros teritorijos ir būdama atvira lygaus reljefo, yra ir gali būti išnaudojama rekreacijos (oreivystės, siejamos su Pociūnais) aptarnavimui ir naudojama žemės ūkiui. Atkuriamą kaimą siūloma sieti su greta esančiu sodybiniu užstatymu Birštono vs. teritorijoje.

Dalis planuojamos U10 funkcinės zonos teritorijos yra gamtiniame karkase (vadovautis GK nuostatais). Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas bei didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija, reglamentuota nauja plėtra. Prie magistralinio kelio ir jo apsaugos zonoje būtina vadovautis LR Kelių įstatymu.

2.6.12. U11_Širvinių kaimo gyvenvietė

V lygmuo – lokaliniai papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo funkciją. Šie centrai papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos (sporto, motelių – kempingų kompleksai, rekreacinės stovyklos, žvejų mėgėjų bazės ir kt.).

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V2.
Gyvenvietės erdvinis tipas 1:

Kompaktiškai - sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

Vystymo tipas V2. Vystomasis rekreacinis. Kaimo gyvenvietė intensyvios rekreacijos turi geras galimybes plėtrai, yra galimi rekreaciniai kompleksai, galimi turizmo aptarnavimo centrai. (gyvenvietė gali užimti iki 30 procentų kaimo gyvenamosios vietovės teritorijos). Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra. Šio tipo gyvenvietės užstatymas, patenkantis į gamtinį karkasą, vystomas atsižvelgiant į gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U11_ Širvinių rekreacinė	Ui, Ri	**GV,** ZN, ZU, ZR, SK, TI, TK, BZ	KT, galima Z	G1, V, K, I1, I2, R, E, Z3, Z4	3	15	0,4	30	mod, konv, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Širvinių k.	89,22	24,51	27%
Birštono vs.	193,06	3,53	2%
		28,04	

U11 funkcinės zonos plotas ~28 ha.

Širvinių kaimo teritorija - 89,22 ha. Ribos su galima plėtra sudarys apie ~27% kaimo teritorijos - 24,51 ha. Nedidelė dalis teritorijos yra Birštono vs., kurio plotas 193,06 ha, plėtros teritorijos plotas 3,53 ha.

Rekreacinės gyvenvietės plėtra (U11) - planuojama apie Širvinių tvenkinį. Gyvenvietė už regioninio parko ribų, bet dalinai gamtinio karkaso teritorijoje, vandens telkinių apsaugos zonoje.

Formuojama gyvenvietė (U11) - pagalbinis aptarnavimo centras su rekreacine specializacija, daline stacionaria rekreacine infrastruktūra. U11 teritorijos dalis patenka į gamtinio karkaso teritorijos ribas, turi būti tvarkoma ir naudojama vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais. Šiuo atveju urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose, išsaugomi esami pavieniai medžiai ir (ar) jų grupės, želdiniai, kiti natūralūs paviršiai, užtikrinamas ne mažesnio už nustatytas normas atskirųjų ir priklausomųjų želdynų ploto įveisimas, vykdomi vandens telkinių atkūrimo, teritorijų ir akvatorijų išvalymo nuo užteršimo ir kiti darbai, skirti gamtinio kraštovaizdžio ir jo vertybių apsaugai užtikrinti. Taip pat formuojamos besijungiančios, 50 procentų planuojamos teritorijos užimančios gamtinio karkaso struktūros, kurias gali sudaryti priklausomieji želdynai, vandens telkiniai ir jų dalys, miškų ūkio paskirties žemės sklypai (žemės ūkio paskirties sklype buvusios miško naudmenos), kitos paskirties žemės sklypuose esantys atskirieji (rekreaciniai, apsauginiai, ekologiniai) želdynai.

Teritorijoje esančių sklypų užstatymo tankis negali viršyti 30%, intensyvumas 40%. Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas bei didele dalimi išlaikoma status quo (be esminių pokyčių) situacija, reglamentuota nauja plėtra, o taip pat konversija į rekreacinį teritorijos naudojimą.

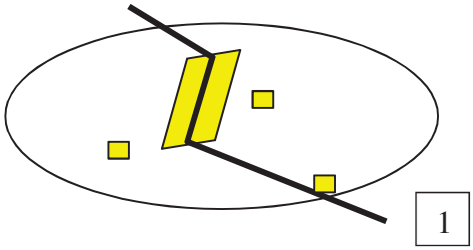
Teritorijos dalies tvarkymas ir naudojimas bei apsauga numatoma vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano (rengėjas UAB „Kelprojektas“), patvirtinto Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98 sprendiniais pagal Priedą Nr. 4.6 „Širvinių gyvenamosios teritorijos plėtros ribos, tvarkymo ir naudojimo reglamentų nustatymas“.

2.6.13. U12_Jundeliškių kaimo gyvenvietė

V lygmuo – lokaliniai papildomi savivaldybės rekreaciniai centrai. Tai stambesnės kaimo gyvenvietės, turinčios ar galinčios vykdyti lokalinę aptarnavimo funkciją. Šie centrai papildo pagrindinius trečio ir ketvirto lygmens savivaldybės centrus. Jie regioninio parko ir Birštono savivaldybės kontekste gali būti ir siauros rekreacinės specializacijos.

Gyvenvietės erdvinis ir vystymo tipas – 1 / V2.

Gyvenvietės erdvinis tipas 1:
Kompaktiškai - sklaidžios erdvinės struktūros kaimo gyvenvietės. Kaimo gyvenvietė turi kompaktinį branduolį ir eilę nutolusių atskirų sodybų įsiterpusių miško ar agrarinėse naudmenose.

Vystymo tipas V2. Vystomasis rekreacinis. Kaimo gyvenvietė yra rekreacijos funkcinio prioriteto ir turi geras galimybes plėtrai, yra galimi rekreaciniai kompleksai, galimi turizmo aptarnavimo centrai. Numatoma pilna centralizuota inžinerinė infrastruktūra.

Pagrindiniai kaimų urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos naudojimo reglamentai:

Funkcinės zonos Nr.	Funkcinis prioritetas	Teritorijos naudojimo tipas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Žemės naudojimo būdas	Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius	Didžiausias leistinas pastatų aukštis, metrai nuo žemės paviršiaus	Didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas	Didžiausias leistinas užstatymo tankis	Teritorijos plėtojimo būdas
U12_ Jundeliškių rekreacinė	Ue, Re, Ri	**GV**, ZN, ZU, ZR, SK, TI, TK, BZ	KT, galimos Z, M, C	G1, V, K, I1, I2, R, E, C2, Z3, Z4, M3	2	9	0,4	30	saug, ren, mod, konv, nauj, stat

Įgyvendinimo prioritetas 1.

Pavadinimas	Plotas (ha)	U funkcinės zonos plotas (ha)	(procentas)
Jundeliškių k.	243,25	26,14	11%
		26,14	

U12 funkcinės zonos plotas ~26 ha.

Kaimo teritorija – 243,25 ha. Formuojamos gyvenvietės ribos su galima plėtra sudarys apie ~ 6 % kaimo teritorijos – 26,9 ha. Formuojama kompaktinė gyvenvietė - pagalbinis aptarnavimo centras su rekreacine specializacija, daline stacionaria rekreacine infrastruktūra.

Planuojamos funkcinės zonos Jundeliškių kaimo ir jo gyvenvietės teritorijos dalis yra gamtinio karkaso teritorijoje (vadovautis GK nuostatais), o taip pat Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje - dalis teritorijos yra Verknės kraštovaizdžio draustinyje.

Teritorijos tvarkymo režimą reglamentuoja „Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 423 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-518 redakcija).

Teritorijoje galioja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos sprendiniai (patvirtinta LRV 2015 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 186). U12 funkcinės zonos dalies naudojimas reglamentuojamas „Saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais “.

Verknės kraštovaizdžio draustinio teritorijoje saugomas raiškus Verknės žemupio slėnio kraštovaizdis su sudėtinga hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais.

Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane šioje teritorijoje išskirta gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, apsauginių teritorijų miestų ir miestelių, kaimų ir jo dalių kraštovaizdžio sugriežtinto vizualinio reguliavimo zona (GAi), teritorijos dalis – konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zona, kultūros paveldo objektų teritorija reguliuojamos apsaugos (KOr).

Centinėje gyvenvietės dalyje yra nekilnojamoji kultūros vertybė, registruota LR kultūros vertybių registre, kompleksas: Sodyba (17017) - buvusios dvaro sodybos teritorija. Šios teritorijos įregistruotiems žemės sklypams, kuriems pakeista žemės paskirtis į kitą, priskiriama papildoma konservacinė paskirtis.

Kultūros vertybės objekto teritorijos, apsaugos zonos tvarkybą ir naudojimo reglamentavimą turi nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) nuostatomis, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. ĮV-261/D1-322 (Žin., 2005, Nr. 81-2973), nustatytais reikalavimais bei Paveldo tvarkybos reglamentais, patvirtintais Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ĮV-183 (Žin., 2006, Nr. 53-1951), 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-538 (Žin., 2011, Nr. 109-5162). Šiais dokumentais nustatyti paveldosaugos reikalavimai taikomi kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose.

Įvertinus esamą situaciją bei perspektyvinės plėtros poreikius U12 funkcinės zonos ribos papildomai apima teritoriją į pietvakarius nuo esamos urbanizuotos teritorijos dalies prie kelio į gyvenvietę ir iki magistralinio kelio Prienai – Birštonas – Vilnius. Ši teritorija yra už Nemuno kilpų regioninio parko ribų.

Gyvenvietės teritorijos plėtojimo būdai - Jundeliškių gyvenvietėje užstatymo vidinė plėtra galima prie gatvės, numatoma esamų užstatytų teritorijų ir jų aplinkos modernizavimas (restauravimas, rekonstravimas) ir renovavimas, esamų gamybinių (sandėliavimo, autoūkio) pastatų teritorijos konversija (prioritetas rekreacijos aptarnavimui), bei dalinai status quo (be esminių pokyčių) situacija. Naujos plėtros teritorijoje prie magistralinio kelio ir jo apsaugos zonoje būtina vadovautis LR Kelių įstatymu.

Teritorijos dalies vystymas numatomas vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiuoju planu (rengėjas UAB „Kelprojektas“, patvirtintas Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98), kurio grafiniai sprendiniai integruojami į bendrojo keitimo sprendinius (žr. Grafinį priedą. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“).

2.7. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Bendrojo plano sprendiniuose nurodyti kiekvienos iš urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinių zonų sprendinių įgyvendinimo prioritetai.

Neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas) numatytos įsisavinti **vėlesniu laikotarpiu,** kai bus įsisavintos prioritetinės plėtros teritorijos (1 prioritetas). **Prioritetinės plėtros teritorijose (1 prioritetas) savivaldybė įsipareigoja pagal galimybes** vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastuktūrą, taip pat viešąsias erdves ir želdynus, ir visais atvejais **vertinti ir užtikrinti** tolygų paslaugų prieinamumą kiekvienam savivaldybės gyventojui, siekiant optimizuoti paslaugų tinklą. Esant būtinybei ir atsiradus potencialioms vystymo galimybėms, neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas), ar jų **dalys, gali būti įsisavinamos** anksčiau nei prioritetinės plėtros teritorijos. Šiuo atveju **neprioritetines plėtros teritorijas vystomos teritorijų planavimo iniciatorių lėšomis pagal sudarytas teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo sutartis.**

Siekiant urbanizuoti naujas teritorijas, nauja plėtra pirmiausiai turi būti įgyvendinama teritorijose, kuriose yra išvystyta inžinerinių tinklų infrastruktūra, bent dalinai socialinė infrastruktūra, taip pat susisiekimo ir kitos paslaugos.

Įgyvendinant bendrojo plano uždavinius kiekvienoje iš U_F funkcinės zonos teritorijoje vadovaujantis **darnios plėtros principais** ir pagal numatytus plėtros prioritetus turi būti detalizuotos užstatytų ir užstatomų bei neužstatomų, tarpe jų ir viešųjų erdvių bei želdynų teritorijų ribos. Tam turi būti rengiami vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai - savivaldybės teritorijos dalies bendrieji planai ar gyvenviečių atskirų teritorijų detalieji planai. Rengiant savivaldybės dalies bendrąjį planą, BP nustatyti reglamentai gali būti tikslinami ar keičiami, išlaikant bendruosius teritorijos fizinės ir funkcinės struktūros formavimo principus.

Atskirose funkcinėse zonose bendrojo plano sprendiniai integruoja Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano (rengėjas UAB „Kelprojektas“), patvirtinto Birštono savivaldybės tarybos 2014-05-30 sprendimu Nr. TS-98, sprendinius.

Esamose urbanizuotose teritorijose, kuriose yra išvystyta susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra, vadovaujantis bendrojo plano nustatytais reglamentais, užstatymo plėtra gali būti įgyvendinama rengiant atskirų sklypų užstatymo projektinius pasiūlymus ir techninius projektus. Reglamentų lentelėje nurodytas didžiausias leistinas aukštų skaičius yra įskaitant cokolinius, mansardinius aukštus bei antstatus, antresoles. Jei esamo pastato bet kuris rodiklis yra didesnis nei nurodyti reglamentai BP, rekonstruojant pastatą ar rengiant vietovės lygmens kompleksinio TPD, galima nustatyti esamo pastato rodiklius.

3. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

3.1. Gyvenamųjų vietovių su socialine infrastruktūra sistemos vystymo tikslai

Gyvenamoji teritorija – tai teritorija, kurioje dominuoja gyvenamoji veikla, kartu su jai aptarnauti reikalinga socialine, paslaugų ir kita infrastruktūra. Pagal užstatymo intensyvumą, aukštingumą bei morfologiją ši teritorija diferencijuojama į vidutinio užstatymo intensyvumo, mažo užstatymo intensyvumo ir ekstensyvaus užstatymo teritoriją.

Gyvenamosios teritorijos yra esminis veiksnys formuojant savivaldybės struktūros modelį iki 2028 metų, numatant visapusišką savivaldybės plėtros strategiją. Siekiant pritraukti jaunus, darbingus žmones, suteikiant galimybę įsigyti kokybišką būstą, turi būti skirtas nuolatinis dėmesys esamų gyvenamųjų teritorijų atnaujinimui bei naujų gyvenamųjų teritorijų plėtrai, gyvenimo kokybės gerinimui.

Bendrojo plano sprendiniai numato daugiafunkcinių gyvenamųjų teritorijų plėtrą:

I. Neurbanizuojamos:

1. Konservaciniu požiūriu vertingiausios teritorijos – visa veikla jose organizuojama prioritetinį dėmesį skiriant kraštovaizdžio ir gamtinių išteklių apsaugos interesams. Šiose teritorijose daugiausia ypač saugomų teritorijų (rezervatų, regioninių parkų, biosferos poligonų, draustinių), ekologiškai ypač jautrių agrarinių ir miškingų arealų, didžiausias gamtinio karkaso teritorijų tankis.

2. Plėtojamos miškingos bei agrarinės teritorijos, kur rekomenduojama:

a) vystyti tausojančio bioprodukcinio ūkio kryptis (tausojantį miškų bei žemės ūkį), didinti želdinių plotus gamtinio karkaso teritorijose, nepakankamo miškingumo arealuose;

b) teritorijos, kur prioritetas teikiamas intensyvaus miškų bei žemės ūkio plėtojimui. Šiose teritorijose ribojamas miškų ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę, o prioritetas teikiamas bioprodukcinio ūkio konversijai, rekreacijai arba intensyvaus miškų ir žemės ūkio plėtrai.

II. Urbanizuotos ir urbanizuojamos:

1. Intensyviai užstatomos gyvenvietės – veikla jose mažiausiai ribojama, vystoma urbanistinių bei inžinerinių ar technologinių kompleksų statyba. Šiose teritorijose plėtra remiasi intensyvia žemėnauda, atsižvelgiant į švarios ir sveikos aplinkos palaikymo bei šiose teritorijose esančių gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos reikalavimus.

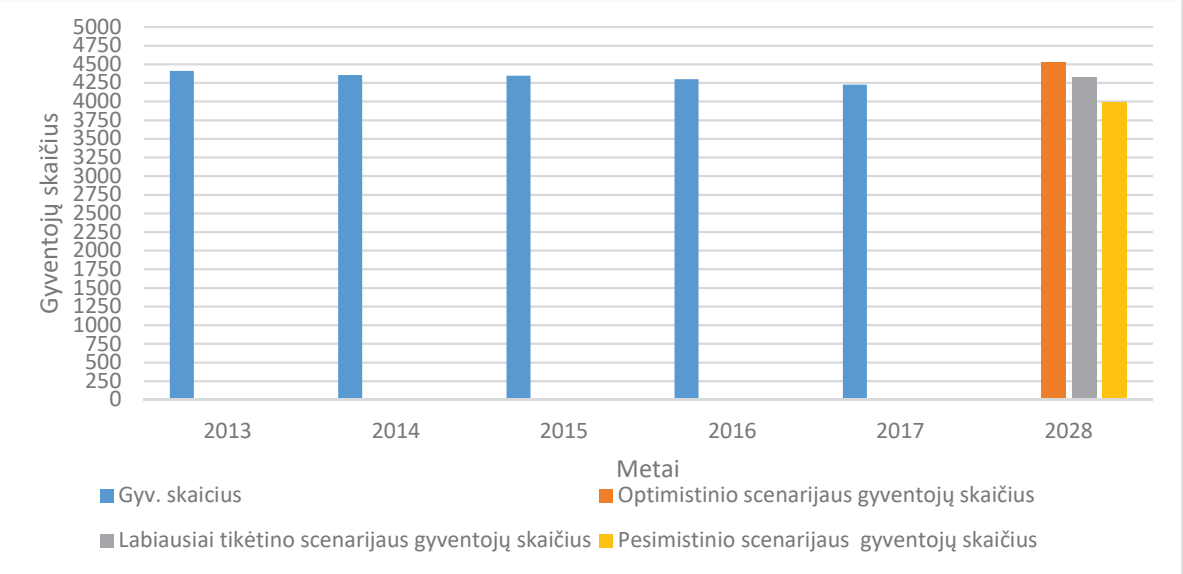
3.2. Savivaldybės gyvenamųjų vietovių sistemos urbanistinio karkaso formavimas ir vystymo galimybės

Birštono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaitos prognozė

Atsižvelgiant į tai, kad žmonių populiacija yra veikiama įvairių socialinių, globalinių gamtinių ir kitų veiksnių ir, žinant, kad jų poveikio žmogaus elgsenai matematiškai aprašyti neįmanoma, prognozuojant gyventojų skaičiaus kitimą, naudotasi empirinėmis prielaidomis.

Statistikos departamento duomenimis Birštono savivaldybės teritorijoje 2017 m. pradžioje gyveno 4223 gyventojai. Gyventojų skaičius pastaraisiais metais mažėja. Imant Birštono savivaldybės plėtros zonas išlieka ta pati mažėjimo tendencija – gyventojų prieaugis yra neigiamas (2015 m. gyveno 4345 gyv., 2016 m. gyveno 4299 gyv.).

Atsižvelgiant į esamą būklę bei siekiant tinkamai numatyti gyventojų skaičiaus kaitą, pateikiamos trys bendro gyventojų skaičiaus kaitos variantų prognozės 2017-2028 metų periodui, įvertinus pesimistinį, labiausiai tikėtiną ir optimistinį scenarijus. Kaip kryptingai vystosi gyventojų skaičiaus dinamika Birštono savivaldybės teritorijoje per paskutinius dešimt metų galima matyti 3.1 paveiksle. Kartu pateikiama trijų metų suminė gyventojų skaičiaus kaitos kreivė, kurios sprendiniai 2018-2028 m. išsiskiria pasitelkiant minėtus prognozės scenarijus.

3.1 pav. Birštono savivaldybės gyventojų kitimo prognozė

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose prognozuojamas optimistinis gyventojų skaičiaus savivaldybėje išlaikymas.

3.1 lentelė. Birštono savivaldybės gyventojų skaičius planuojamam laikotarpiui

	2018 m.	2028 m.
Savivaldybės gyventojų skaičius	4223	4524

Prognozuojamas gyvenamasis fondas vienam gyventojui planuojamam laikotarpiui – 38,2 m^2 naudingo gyvenamojo ploto.

Birštono savivaldybės gyvenamasis fondas

Optimistinio gyventojų skaičiaus augimo atveju prognozuojama, kad skaičiuojamam laikotarpiui gyvenamasis fondas Birštono savivaldybėje bus 191 tūkst. m^2 naudingo ploto.

3.2 lentelė. Prognozuojamas optimistinis gyvenamasis fondas, tūkst. m^2 naudingojo ploto

	2018 m.	2028 m.	Pokytis
Gyvenamasis fondas	178,1	182,4	4,3

Naujai urbanizuojamų teritorijų poreikis skaičiuojamas įvertinant planuojamą gyventojų tankį urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti teritorijose. Skaičiuojamasis naujai urbanizuojamų gyv. teritorijų poreikis: esamas gyventojų tankis urbanizuotoje teritorijoje: 34 gyv. / km^2; 38,2 m^2 naud. gyv. ploto. Skaičiuojamas gyventojų tankis urbanizuotoje teritorijoje 2028-iems metams: 38 gyv. / km^2; 40,0 m^2 naud. gyv. ploto.

Vadovaujantis Teritorijų planavimo normomis, kurios nustato privalomus ar rekomendacinius teritorijų planavimo kiekybinius ir kokybinius reikalavimus ir jų rodiklius (dydžius), taikomus rengiant teritorijų planavimo dokumentus, bendrojo plano keitimo sprendiniuose rekomenduojamas minimalus vystomo gyvenamojo kvartalo gyventojų tankis (nurodytoje teritorijoje gyvenančių žmonių skaičiaus santykis su tos teritorijos plotu) – 30 gyventojų/ha.

Birštono savivaldybės teritorijoje, už Birštono miesto (kurorto) ribų, nauja plėtra siejama su verslo ir rekreacinio potencialo stiprinimu, viešosios infrastruktūros gerinimu, želdynų ir bendro naudojimo teritorijų įrengimu*. Birštono miesto teritorija turi būti detalizuota tikslesniame mastelyje, vietovės lygmens savivaldybės dalies kompleksinio teritorijų planavimo dokumentu. Naujos plėtros teritorijos Birštono mieste turi būti prioretizuojamos, plėtra pirmiausiai įgyvendinama tose teritorijose, kuriose yra išvystyta inžinerinių tinklų infrastruktūra, bent dalinai socialinė infrastruktūra, taip pat susisiekimo ir kitos paslaugos (būtina, nustatant prioritetines veiklos teritorijas, atsižvelgti ir įvertinti atstumus iki inžinerinių tinklų sistemos, funkcionuojančios gatvės ir viešojo transporto).

*Pastaba: Planuojamos urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos (U_F) apima pastatais užstatytas miesto, miestelių, kompaktiškai užstatytas kaimų teritorijas, o taip pat bendrajame plane numatomas kompaktiškai pastatais užstatyti teritorijas su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatomais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir, atskirais atvejais, įsiterpusiomis žemės ūkio ar miškų teritorijomis. Bendrojo plano sprendiniuose šios funkcinės zonos apibrėžtos pagal Nemuno kilpų regioninio parko tvarkymo plane nustatytas kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas (ne tik gyvenamosios paskirties), papildomai apimant esamas gretimas užstatytas sodybų ar kitos paskirties žemės teritorijas arba pagal rengiamus ar patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus numatytas kitos paskirties žemės teritorijas (pvz. Birštono kapinės ir jų plėtra). Dėl brėžinių mastelio funkcinės zonos ribose gali būti įsiterpę žemės ūkio ar miškų ploteliai. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos apibrėžtos įvertinus tai, kad yra būtina planuoti, numatyti ir įrengti visą bendrą integruotą viešąją, socialinę, inžinerinę ir susisiekimo infrastruktūrą tose teritorijose.

3.3. Socialinės ir kultūrinės infrastruktūros vystymas

Birštono savivaldybė nuo seno yra laikoma kurortine zona. Birštono savivaldybėje yra plėtojama didelę pridedamąją vertę kuriančios veiklos, grindžiamos žiniomis, mokslu bei aukštomis technologijomis. Savivaldybėje kuriama patraukli ir palanki aplinka investicijoms ir verslo plėtrai, įmonėms siūlant sklypus su reikalinga infrastruktūra bei teikiant įvairias mokestines lengvatas. Birštono savivaldybė pagal Lietuvos Bendrąjį planą yra antroje vietoje pagal didžiausią turistinį potencialą. Birštono savivaldybėje Neto migracija siekia -1,6 proc. (Lietuvos Respublikos – 1,0 proc.). Nedarbo lygis pastaraisiais metais Birštono savivaldybėje ženkliai mažėja. 2016 m. nedarbo lygis Birštono savivaldybėje siekė 5,6 proc. (Lietuvos Respublikos – 8,1 proc.), tai yra labai geras rodiklis (Šaltinis: LR Bendrojo plano esamos būklės analizė). Šiuo metu tampa vis sunkiau surasti darbuotojus turinčius reikiamą kvalifikaciją. 2016 metų duomenimis <76 proc. dirbančiųjų uždirba daugiau nei MMA (Šaltinis: LR Bendrojo plano esamos būklės analizė). Numatoma daugiausia kurti darbo vietų asmenims su profesiniu išsilavinimu, taip mažinant emigracijos mastus.

3.4. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo prioritetai yra suderinti su Lietuvos Respublikos Bendrojo plano sprendiniais, Birštono savivaldybės 2013–2020 m. strateginiu plėtros planu, taip pat ir kituose strateginiuose planavimo dokumentuose numatytais prioritetais. Bendrojo plano kompleksiškumas ir privalomumas užtikrina visų veiklos rūšių plėtros teritorijoje tvarumą ir pusiausvyrą, suteikia jai erdvinės raiškos kryptingumą bei pagrįstumą. Siekiant socialinės ekonominės plėtros, prie prioritetinių sričių galima įvardinti švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės globos bei kultūros įstaigų modernizavimą, inžinerinės infrastruktūros sutvarkymą, aplinkos verslui gerinimą, kokybiško gyvenimo sąlygų kūrimą.

Birštono savivaldybės 2013–2020 metų strateginiame plėtros plane vienas iš plėtros prioritetų yra socialinė ekonominė infrastruktūra. Pagrindiniai šio prioriteto tikslai:

1. Padidinti sveikatos stiprinimo, socialinės paramos ir socialinių paslaugų prieinamumą;

2. Modernizuoti savivaldybės kultūros ir sporto institucijų ir paslaugų infrastruktūrą, kuri užtikrintų visuomenės dvasinių ir fizinių poreikių tenkinimą, etninių tradicijų skleidimą.

4. REKREACIJA IR TURIZMAS

4.1. Teritorijos rekreacinės sistemos vystymo tikslai ir kryptys

Rekreacija suprantama kaip įvairi savanoriška laisvalaikio veikla poilsiaujant gamtinėje bei kultūrinėje aplinkoje arba gydantis kurortuose, neapimant su poilsiu, krašto pažinimu nesusijusių tarnybinių, komercinių kelionių, išskyrus konferencijas. Pagal organizavimo pobūdį, rekreacija gali būti pasirinktoje vietoje (stacionarus poilsis) ir keliaujant (mobilus poilsis arba turizmas).

Numatyti šie svarbiausi rekreacijos (ir turizmo) teritorinio vystymo Birštono savivaldybėje tikslai:

- plėsti gamtinėje aplinkoje rekreacijai specializuotų teritorijų tinklą ir plėtoti infrastruktūrą;
- intensyvinti Birštono savivaldybės turizmo, ypač sveikatingumo, kultūrinio ir kaimo turizmo plėtrą;
- užtikrinti gamtinių ir kultūrinių rekreacinių išteklių naudojimo ir apsaugos efektyvumą bei optimalumą;
- išnaudoti poilsio kaimiškoje aplinkoje potencialą, ypač Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje;
- stabdyti vaizdingiausių gamtinių vietovių teritorijų užstatymą kuris naikina rekreacines vietovės vertybes;
- stabdyti agrarinės rekreacinės aplinkos degradavimą.

4.2. Savivaldybės padėtis šalies, apskrities ir Nemuno kilpų regioninio parko rekreacinėje sistemoje

Birštono savivaldybė patenka į stambų Alytaus-Druskininkų didelio potencialo pietų Lietuvos rekreacinį arealą. Nustatyta, kad šio arealo rekreacinių teritorijų diferencijavimas, vystymo kryptys bei tvarkymas priklauso nuo šių pagrindinių veiksnių:

- didelio gamtinės aplinkos rekreacinių išteklių turtingumo (didelis rekreacijai tinkamų akvatorijų ir miškų plotų kiekis ir tankumas, aukštas vietovių vaizdingumas);
- kultūros paveldo vidutiniško turtingumo (yra pavienių reikšmingų nacionaliniu mastu kultūros paminklų, taip pat kultūros vertybių sankaupų, yra išlikę kultūrinį identitetą liudijančių etnokultūrinių bruožų, yra pavienių reikšmingų istorinių faktų ir juos liudijančių paminklų);
- vidutiniško aplinkos sveikumo (yra silpnos taršos fonas);
- vidutiniško aplinkos ekologinio atsparumo (tinkamas vidutinio intensyvumo masiniam rekreaciniam naudojimui);
- vidutiniškos socialinės aplinkos saugumo (socialinė aplinka nepakankamai saugi).

Nustatytas Alytaus-Druskininkų resursinis rekreacinis arealas, kurio sudėtinė dalis yra Birštono savivaldybė, turintis aukštą II kategoriją šalyje, o jo rekreacinis potencialas, vystymo galimybės, ir vystytinos rekreacijos rūšys nustatytos sekančiai:

- aukštas perspektyvinės plėtros lygmuo, kuriame plėtojamos ir perspektyvoje numatyta plėtoti nacionalinės reikšmės rekreacines sistemas;
- vidutinis rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis, vystytina ir tobulintina rekreacinė infrastruktūra;
- vidutiniškos vietos gyventojų ekonominės galimybės, jie gali kurti ir plėtoti rekreacinę infrastruktūrą esant papildančiai galimybes išorinei paramai;

- raiškios aptarnavimo tradicijos, nes vietinės tradicijos ir būdingi papročiai išlikę.

Nustatytas Alytaus-Druskininkų resursinio rekreacinio arealo vystytinos rekreacijos rūšys (išvardintas eiliškumas pagal prioritetines specializacijos kryptis): pažintinė rekreacija, gydomoji rekreacija, verslinė rekreacija, pramoginė rekreacija, sportinė rekreacija, poilsis gamtoje.

Birštono savivaldybėje yra daugybė vystomų ir vystytinų tarptautinės ir nacionalinės reikšmės automobilių, dviračių, vandens specializuotų turistinių maršrutų. Svarbiausi jų būtų: tarptautinis Nemuno vandens turistinis kelias, Eurovelo trasa, numatomo svarbiausio šalies rekreacinio maršruto – "Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys" atkarpa, Dzūkijos valstybinių parkų žiedas ir kiti. Birštono savivaldybės teritorijos padėtis palanki plėtoti mazgą, per kurį susiriša numatyti rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai – Dzūkijos, Suvalkijos ir Vidurio Lietuvos.

Numatomas Birštono kurortas, tiek LR teritorijos bendrajame plane, tiek ir Kauno apskrities bendrajame plane, kaip tarptautinės ir regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras.

Kauno apskrities teritorijos bendrajame plane detalizuoti ir patikslinti rekreacinio vystymo arealai apskrityje. Birštono savivaldybės teritorija padalinta pagal resursinių arealų bendrą rekreacinį potencialą ir rekreacinio vystymo galimybes į du rekreacinius arealus:

- **Šiaurinis** (apima Birštono-Prienų kilpas su aukštu perspektyviniu rekreaciniu potencialu). Jame plėtojamos ir perspektyvoje numatyta plėtoti nacionalinės reikšmės rekreacinę infrastruktūrą. Jo prioritetinės rekreacijos vystymo kryptys: kurortinis (sanatorinis) turizmas, dalykinis (konferencijų) turizmas, poilsinis turizmas. Kitos rekreacijos vystymo kryptys: pažintinis (kultūrinis) turizmas, bendras turizmas, kaimo turizmas.

- **Pietinis** (į pietus nuo E16 automagistralės Vilnius-Marijampolė) apimantis Balbieriškio kilpą su vidutiniu (sumažintu) rekreaciniu potencialu. Jame perspektyvoje numatyta plėtoti regioninės reikšmės rekreacinę infrastruktūrą. Jo prioritetinės rekreacijos vystymo kryptys: poilsinis turizmas, kaimo turizmas. kurortinis (sanatorinis) turizmas, poilsinis turizmas. Kitos rekreacijos vystymo kryptys: bendrasis turizmas, pažintinis (kultūrinis) turizmas, dalykinis (konferencijų) turizmas.

Per Birštono savivaldybę praeina ir numatyta vystyti eilė tarptautinės ir nacionalinės reikšmės automobilių, dviračių, vandens turistinių maršrutų, specialių turistinių maršrutų, kurie numatyti Kauno apskrities bendrajame plane. Svarbiausi jų būtų: tarptautinis Nemuno vandens turistinis kelias, autoturizmo trasos („Jono Pauliaus II piligrimų kelias „Keturių sostinių kelias", „Nemuno kelias", „Vidurio Lietuvos kelias", „Sūduvos kelias") ir pagrindinės nacionalinės dviračių trasos.

Trys ketvirtadaliai Birštono savivaldybės teritorijos, patenka į Nemuno kilpų regioninio parko teritoriją. Dėl tos priežasties Birštono savivaldybės teritorija rekreacijos organizavimo kontekste yra glaudžiai susijusi su regioninio parko lankytinais objektais ir jo tvarkymo plane nustatytais reglamentais. Savivaldybės rekreacinė sistema sudaro parko rekreacinės sistemos dalį ir yra tampriai su ja susieta. Aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose išskirti stambūs rekreaciniai arealai sudalinti Nemuno kilpų regioninio parko funkcinio prioriteto zonomis, su daugiau ar mažiau reikšminga rekreacine funkcija. Numatyti regioninio parko suplanavimo schemoje įvairūs pėsčiųjų, dviratininkų, automobilių maršrutai, aptarnavimo punktai, stovyklavietės. Jie integruoti į savivaldybės rekreacinės sistemos sprendinius.

Konstatuotina, kad regioninio parko rekreacinės sistemos įgyvendinimas vyksta lėtai. Nemuno kilpų regioninis parkas nėra pajėgus greitai ir pilnai realizuoti numatytą rekreacinę sistemą, žymiai paskatinti rekreacinio verslo plėtrą.

Birštono savivaldybei yra svarbūs regioninio parko, kaip ypač saugomos teritorijos, funkcinio prioriteto zonų rekreacinės sistemos įgyvendinimas, rekreacinio funkcinio prioriteto zonų ir regioninio parko turistinių maršrutų realizacija, suvienijant savivaldybės ir regioninio parko pajėgumus.

4.3. Rekreacijos ir turizmo specifika Birštono savivaldybės teritorijoje

Nustatyta, kad Birštono savivaldybėje rekreacija turi savo specifinius bruožus, kuriuos jai suteikia jos centras – Birštono karališkasis kurortas. Birštonui būdingi ir išskiriantys jį iš kitų Lietuvos kurortų turizmo sektoriaus komponentai – ištekliai, paslaugos ir jas kurianti infrastruktūra. Dėl kurortinių išteklių: mineralinių šaltinių, mikroklimato, gamtovaizdžio, prioritetinė Birštono kurorto funkcija kurortinis gydymas, orientuotas sutinkamai su LR kurortų vystymo strategija, visų pirma į nacionalinės sveikatos apsaugos klausimus - profilaktinę, gydomąją ir reabilitacinę veiklą.

Siūloma kurortui ir savivaldybei aktyviai vystyti kurortinę rekreacinę veiklą, apimančią kurortinį turizmą, vystant sveikatingumo ir poilsio kompleksus (SPA), sveikatingumo turizmo plėtrą. Savivaldybė turi patogų kelių tinklą, sujungianti ją su stambiausiais šalies centrais ir bei tarptautiniais turistiniais maršrutais.

Nustatyta, kad Birštono savivaldybės centras – Birštono kurortas, kaip regioninio parko centras, kaip tarptautinės ir regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras, bei kurortinio gydymo centras, turi sukaupęs pagrindinę rekreantų, turistų aptarnavimo infrastruktūrą, kurios beveik nėra likusioje savivaldybės teritorijoje. Yra ryški rekreacinės infrastruktūros poliarizacija savivaldybės teritorijoje.

Numatyta, kad Birštono kurortas yra ir liks pagrindinis rekreacinis – pramogų turistinių trasų branduolys, tranzitinis mazgas tarp įvairių rekreacijos rūšių ir turistinių maršrutų, į kurį jos numatytos suvesti, tačiau išplėtojant būtiną rekreacinę infrastruktūrą kituose numatytuose rekreacijos aptarnavimo centruose.

Savivaldybės teritorijoje, kaip papildančios Birštono kurorte funkcionuojančias pagrindines rekreacijos kryptis, perspektyvoje vystytinos įvairios rekreacinės veiklos formos, (pasivaikščiojimas ir poilsis miške (miško parkuose) maudymasis, uogų ir grybų rinkimas, mėgėjiška žūklė, medžioklė), pėsčiųjų, dviračių turizmas, (vasaros ir žiemos, t.t. slidžių) įvairios sporto rūšys, (pav. krosai, orientavimosi, peintbolas, golfas ir kt.), pramoginiai ir šventiniai renginiai, ir poilsis.

Vystytinas ir skatintinas kaimo turizmas (agroturizmas) su aiškiai išreikštomis edukacinio pobūdžio įvairių žemės ūkio veiklų, ir tradicinių amatų programomis.

Skatintinas ir plėtotinas poilsio ir edukacinio pobūdžio stovyklų organizavimas orientuotas į įvairaus amžiaus ir interesų žmonių grupes (ypač ikimokyklinio amžiaus).

Siūloma išlaikyti ir vystyti jodinėjimo, pasivažinėjimo karieta paslaugas, įkuriant hipocentrą, jo naują bazę savivaldybėse teritorijoje, ir tikslingai plėtojant hipoterapijos paslaugas, kurios sietinos su bendrąja gydomąja ir sveikatingumo kurorto vystymo kryptimi. Vystyti raitųjų turizmo trasas, jų maršrutus pagal galimybes priderinant prie esamų arba numatomų pėsčiųjų ir (arba) dviračių turizmo trasų.

4.4. Tarptautiniai, nacionaliniai, savivaldybės lygmens turizmo maršrutai, trasos

Per Birštono savivaldybės teritoriją praeina perspektyviniai nacionalinės ir tarptautinės svarbos turistiniai maršrutai vedantys į Lietuvos sostinę, apskrities centrą Kauną, savivaldybės centrą Birštoną ir iš jų. Tai autoturizmo vandens turizmo, dviračių turizmo, pėsčiųjų (slidininkų), t.t. ir piligriminio turizmo maršrutai.

Numatytos vystyti tokios nacionalinės ir tarptautinės svarbos autoturizmo trasos atkarpos Birštono savivaldybės teritorijoje:

- Keturių sostinių kelio atkarpa – kelio zonoje yra daug lankytinų vietų turistams, poilsio vietų ir lankytojų aptarnavimo taškų;
- „Jono Pauliaus II piligrimų“ kelio atkarpa;

- „Nemuno kelio“ atkarpa;
- „Vidurio Lietuvos“ atkarpa;
- „Sūduvos kelio“ atkarpa.

Numatytos vystyti tokios nacionalinės ir tarptautinės svarbos dviračių trasų atkarpos Birštono savivaldybės teritorijoje:

- Nacionalinės dviračių trasos Punia - Birštonas – Prienai – Kaunas – Rumšiškės - Čiobiškis atkarpa savivaldybėje: Punia - Šilėnai – Nemajūnai – Tauliukai - Kernuvė – Birštonas – Prienai.
- Nacionalinė trasos „Keturių sostinių kelias“ atkarpa Birštono savivaldybėje (pagal autoturizmo trasą)
- Nacionalinės trasos „Nemuno vėrinys“ Prienų – Alytaus atkarpa per Birštono savivaldybę (Prienai – Birštonas – Nemajūnai - Šilėnai – Punia – Alytus).
- Nacionalinė šiaurės pietų trasa Nr. 9 (į Latvija ir Baltarusiją) per Birštono savivaldybę (Prienai – Birštonas – Nemajūnai - Šilėnai – Punia).

Numatytos vystyti „Nemuno kelio“ nacionalinės ir tarptautinės svarbos vandens turizmo trasos atkarpa Birštono savivaldybės teritorijoje ir per regioninio parko teritoriją. Nemunu praplauks tarptautiniais, šalies, regioniniais bei vietiniais maršrutais, pavyzdžiui, tokiais kaip Baltijos- Nemuno žiedas, (Baltijos jūra – Vysla – Nemunas - Baltijos jūra), Gardinas – Palanga, Šalčininkai – Nida, Veisiejai – Klaipėda, ir pan.

Numatyta vystyti savivaldybės teritorijoje nacionalinės ir tarptautinės svarbos specializuoto kultūrinio turizmo trasos „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ atkarpą **(Aukštadvaris - Birštonas - Punia)**.

Numatyta vystyti savivaldybės teritorijoje regioninės svarbos ekologinio (pažintinio)-kultūrinio turizmo maršruto „Dzūkijos parkų žiedas“ atkarpa Birštono savivaldybės teritorijoje. Savivaldybė yra patogioje padėtyje vystyti čia siūlomas jungtis tarp „Suvalkijos“, „Vidurio Lietuvos ir „Dzūkijos parkų“ žiedų.

Numatoma Birštono savivaldybės teritorijoje plėtoti piligriminį turizmą suderinant su Europos Sąjungos kultūros programomis: “Baroko kelias”, „Piligrimų kelias, „Vienuolynų kelias“, naudojantis tarptautinėmis nacionalinėmis ir savivaldybės turizmo trasomis.

4.5. Vietinės svarbos maršrutai

Bendri principai

Siūlomi savivaldybės lankytini objektai ir turistiniai maršrutai integruoti su Nemuno kilpų regioninio parko rekreacine sistema.

Savivaldybės teritorijoje numatyta sudaryti komfortabilias poilsio su nakvyne sąlygas lankytojams, sukuriant ir palaikant tam reikalingą rekreacinę infrastruktūrą, turistų stovyklavietėms reikalingą įrangą bei rekreacinę miško aplinką, sukuriant miško parko želdynus, užtikrinant aukštą rekreacinės aplinkos kokybę, aptarnavimo lygį.

Turizmo organizavimas Birštono savivaldybėje numatomas iš:

- lankytojams eksponuojamų objektų sutvarkymo;
- kelių, takų, vedančių prie eksponuojamų objektų ar per juos, įrengimo bei sutvarkymo;
- lankytojų aptarnavimo organizavimo ir tam reikalingos materialios bazės kūrimo.

Numatyta, kad eksponuojami Birštono savivaldybėje objektai bus: unikalaus ir tipingo vietos gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio etaloninės teritorijos, Kraštovaizdžio panoraminės apžvalgos vietos (taškai), trasos su vaizdingu pakelės kraštovaizdžiu; atskiri gamtinio kraštovaizdžio elementai - reljefo, hidrografinės formos, negyvosios ir gyvosios gamtos objektai (šlaitai, atragiai dubumos atodangos, upės, upeliai, akmenys, pelkės, miškai, medžiai, gyvūnija ir kt.); kultūrinio kraštovaizdžio komponentai (miestas, kaimai, pastatai, sodybos, įvairūs įrenginiai ir kt.), vertingi gamtinio – kultūrinio kraštovaizdžio kompleksai.

Numatyta, kad svarbiausieji ir reikšmingiausieji objektai bus įrengti juos sutvarkant, aprūpinant informacija, reikalinga jų vertei suvokti, sudarant sąlygas lankytojams juos apžiūrėti, įrengiant privažiavimus, apžvalgos vietas ir kitus būtinus įrenginius.

Numatyta kad Birštono savivaldybėje lankytojai galės pasirinkti būdą kaip keliauti – automobiliais, dviračiais, pėsčiomis, žirgais ar plaukti upe. Kiekvienam šių keliavimo būdų numatyti turiniu, poilsiavimo ir keliavimo požiūriu optimalūs maršrutai.

Numatytos turizmo maršrutams organizuoti reikalingos stovyklavietės, sustojimo aikštelės bei apžvalgos vietos (regyklos).

Siūloma pagerinti palyginti tankų kelių tinklą ateityje, kas leis privažiuoti automobiliais prie didžiosios dalies lankytinų vietų ir objektų. Prie kelių numatoma telkti informacija apie lankytinus objektus, bei lankytojus aptarnaujančias įstaigas. Pirmoje eilėje turėtų būti tvarkomi patys keliai, kurie pasitarnautų reprezentuojant savivaldybės teritorijos gamtinio – kultūrinio kraštovaizdžio vertybes.

Numatytas perspektyvinis Birštono savivaldybės rekreacinio vystymo turistinių trasų žiedai ir jo diametrai apjungiantys kultūros paveldo sankaupų arealus ir aukščiau minėtas savivaldybę kertančių nacionalinių ir tarptautinių turistinių trasų atkarpas bei regioninio parko trasas į savivaldybės turistinių trasų sistemą. Jie dalinai sutampa su Birštono savivaldybės urbanistinio karkaso žiedinėmis trasomis. Rekreacinio vystymo turistinių trasų žiedus sudarytų:

- Į vakarus nuo Birštono kurorto – Prienų kilpos rekreacinis žiedas;
- Į pietus nuo Birštono kurorto – Balbieriškio kilpos rekreacinis žiedas;
- Į rytus nuo Birštono kurorto – Birštono kilpos – Verknės rekreacinis žiedas.

Numatyta, kad žiedų turistinės trasos suvedamos į Birštono miestą – nacionalinės ir regioninės svarbos turizmo aptarnavimo centrą.

Rekreacinio vystymo žiedų ir jo diametrų pagrindu siūlomi beveik visi savivaldybės turistiniai maršrutai. Savivaldybės dviračių trasoms naudojamos Regioninio parko esamos ir perspektyvinės dviračių trasų atkarpos.

<u>Autoturizmas</u>

Numatoma, kad lankytojai į Birštono savivaldybę, regioninį parką atvyks automagistralėmis: Kaunas-Alytus, Vilnius-Marijampolė ir Rumšiškės-Druskininkai. kurios praeina greta svarbiausių lankytinų objektų ir sudarys autoturizmo trasų stuburą.

Numatoma, kad kitos įdomios ir vertingos teritorijos bei objektai atokiau nuo šių automagistralių. bus pasiekiami rajoninės arba vietinės reikšmės keliais su kieta danga.

Siūlomos žiedinės autoturizmo trasos, sutampančios su regioninio parko autoturizmo trasomis, kad turistams važiuojant nereikėtų grįžti atgal tuo pačiu keliu. Tačiau per Nemuną yra ir pasiliks tik vienas automobilių tiltas, o antrasis tiltas numatomas tik tolimesnėje ateityje, todėl norint apvažiuoti visą savivaldybės ir regioninio parko teritoriją, pamatyti visus eksponuojamus objektus, tenka ir teks kelis kartus pervažiuoti tą pačią vietą - tiltą per Nemuną.

Numatyti regioninio parko penki maršrutai – trys pietvakarinėje, šiaurės vakarinėje ir šiaurės rytinėje regioninio parko dalyse ir du pietinėje jo dalyje:

- Pirmas maršrutas: Birštonas - Prienai - Naravai -Balbieriškis - Mardosai - Margarava-Panemuninkai - Punios šilas - Geniai - Balbieriškis – Prienai - Birštonas. Visas maršruto ilgis beveik 70 km. Tai vienas raiškiausių autoturistinių parko maršrutų suteikiantis bendrą įspūdį apie pagrindines kraštovaizdžio vertybes pietinėje ir vakarinėje regioninio parko dalyje.
- Antras maršrutas: Birštonas - Prienai - Alksniakiemis - Pociūnai - Kalviai -Vanagai - Pašventis per Pociūnus, Bagrėną, Prienus grįžtant į Birštoną. Visas žiedo ilgis apie 40 km.

- Trečias maršrutas siūlomas šiaurės rytinėje priemiesčio dalyje: Birštonas - Jundeliškės - Daukantai - Pelekonys - Mediniškiai -Šiliniai- Jundeliškės. Žiedo ilgis apie 23 km.
- Ketvirtas maršrutas numatomas pietinėje regioninio parko dalyje: Birštonas - Žemaitkiemis - Martinonys - Vanagai - Siponys - Šaltinėnai - Vaitiškės - Birštonas.
- Penktas maršrutas taip pat numatomas pietinėje regioninio parko ir savivaldybės dalyje: Birštonas - Jundeliškės - Nemajūnai - Šilėnai - Punia - Birštonas.

Ketvirtą ir penktą maršrutus galima sujungti į vieną žiedą ir bendras maršrutas būtų: Birštonas - Žemaitkiemis - Martinonys - Vanagai - Siponys - Šaltinėnai - Vaitiškės - Nemajūnai - Šilėnai - Punia - Birštonas. Bendras maršruto ilgis beveik 60 km.

Siūlomas Birštono savivaldybės maršrutas naudojantis regioninio parko trasomis su papildymu: Birštonas – Žemaitkiemis – Matiešonys - Šūtupis – Puzonys –Martinonys - Vanagai - Siponys - Šaltinėnai - Vaitiškės - Nemajūnai – Šilėnai – Jundeliškės – Būdos – Paverkniai – Širviniai – Birštonas.

Turistinių maršrutų keliai siūlomi su kieta danga, siekiant, kad jie būtų populiaresni tarp lankytojų, kurių dauguma atvažiuos automobiliais ir mažiau darytų neigiamo poveikio aplinkai.

Pėsčiųjų ir dviračių (slidžių) turizmas

Siūlome tokią turistinių takų sistemą regioniniame parke ir savivaldybėje:
- reprezentacinis turistinis žiedas "Nemuno kilpos" per visą regioninio parko teritoriją;
- turistiniai takai, jungiantys parką ir savivaldybę su didžiaisiais miestais - Kaunu, Alytumi Marijampole;
- vietiniai pasivaikščiojimo ir sveikatingumo takai Birštono kurorte.

Pėsčiųjų ir dviračių takai žiemą su sniego danga naudotini slidžių turizmui.

Perspektyviausios dviračių ir pėsčiųjų turistinės trasos, kurios mažiau nutolusios nuo Nemuno nes yra galimybė keisti transporto priemonę, naudotis tomis pačiomis dviratininkų ir vandens turistų stovyklavietėmis.

Numatomas regioninio parko reprezentacinis pėsčiųjų-dviračių turizmo žiedas, kuris suteiks lankytojams galimybę pamatyti įdomiausias vietas ir objektus, ir leis jiems fiziškai suvokti (patirti) Nemuno vingiavimą. Norint apeiti apie 40 km ilgio žiedą net 6 kartus tenka keltis per Nemuną. Kertant upės kilpų sąsmaukas per Nemuną reikia keltis kas porą trejetą kilometrų. Tako trasa prasideda Birštone, perkėloje per Nemuną į Alksniakiemio mišką, (arba planuojamu tiltu) toliau vėl perkėla per Nemuną į Verknės žiotis - Paverkniai - Jundeliškės -Nemajūnai - Punia - Staniavos kaimas Punios šilelyje - perkėla per Nemuną - Punios girininkija - perkėla per Nemuną - Siponys - Žemaitkiemis - perkėla per Nemuną - Ziegždriai - Naravai - Giraitiškės - perkėla per Nemuną - Birštonas. Visas žiedo ilgis - 42 km. Dviračių trasos, suplanuota esančiais keliais ir takais.

Numatomas savivaldybės reprezentaciniai pėsčiųjų-dviračių turizmo trasų žiedai, panašus savo įranga.

Parengti savivaldybės dviračių-pėsčiųjų trys maršrutai:
- Žvėrinčiaus miško parko dviračių-pėsčiųjų takas (10 km,), nuo Birštono kurorto iki Lengveniškių kaimo, toliau Škėvonys - Birštono kurortas. Maršrutas dalinai turi infrastruktūrą, įrengtas.
- Birštono – Siponių miško dviračių maršrutas: Birštono kurortas – Naudžiūnai – Žemaitkiemis – Matiešonys – Dzingeliškės – Siponių miškas – Nemajūnai - Būdos – Širviniai – Birštono kurortas. Viso maršruto ilgis – 37 km. Naudotis rajoninės ir vietinės reikšmės keliais. • Paruošti maršrutai vaikščioti pėsčiomis Birštono kurorte.

Savivaldybės pėsčiųjų – dviračių maršrutai surišami su Birštono miesto takais ir suvedami į numatomą pagrindinį traukos ir turistų aptarnavimo židinį – pramogų zoną (R1).

Siūlomas mišrus vandens – dviračių turizmo maršrutas Birštonas – Nemajūnai – Birštonas. (į Nemajūnus dviračiais, atgal į Birštoną baidarėmis)

Visų lygmenų turistinės dviračių trasos naudotinos susisiekimui tarp kaimo gyvenviečių ir aptarnavimo centrų.

Birštono savivaldybės administracijos direktorius, Alytaus miesto, Alytaus rajono, Prienų rajono savivaldybių atstovai, Nemuno kilpų regioninio parko direkcijos direktorė ir „Harmony Park“ mecenatas pasirašė dviračių tako, einančio per Birštono m., Alytaus m., Alytaus r., Prienų r. savivaldybių teritorijas, bendradarbiavimo sutartį. Įgyvendinus projektą, savivaldybės bus sujungtos pažintiniu-turistiniu taku, skatinančiu sveiką gyvenseną, saugų, ekologišką susisiekimą. Planuojama, kad padidės pėsčiųjų-dviratininkų srautai, maršrutas bus patrauklus keliaujantiems Lietuvoje ir turistams iš užsienio. Dabartiniu metu Birštono savivaldybės teritorijoje yra 52 km dviračių takų, šios infrastruktūros yra per mažai kurortinio tipo miestui bei jo prieigoms.

Siūloma papildyti dviračių nuomos punktus automatine trumpalaike dviračių nuomos sistema, kuri leistų per trumpą laiko tarpą iš pastovių dalijimosi dviračiais punktų išsinuomoti dviratį ir leisti nuomininkui, keliauti iš vienos vietos į kitą, transporto priemonę grąžinant kitame punkte. Ji suteikia alternatyvą trumpoms kelionėms rinktis dviratį ir padidina traukos objektų pasiekiamumą.

Birštono savivaldybė turi geras galimybes plėsti dviračių susisiekimą ir turizmą: savivaldybės teritorija nedidelė – 124 km^2 todėl, pagrindinius traukos objektus ir gretimas gyvenvietes gyventojai gali nesunkiai pasiekti dviračiu. Siekiant populiarinti šią ekologišką transporto rūšį, būtina plėsti dviračių takų tinklą, jungiančių svarbiausius traukos objektus, dviratininkus svarbu atskirti nuo intensyvaus eismo kelių ir gatvių, ir įrengti trūkstamą infrastruktūrą. Sprendiniuose numatyta Birštono savivaldybėje dviračių takus įrengti pirmiausiai šalia valstybinės reikšmės kelio A16, apjungiant gretimų savivaldybių esamų ir planuojamų dviračių takus. Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiajame plane numatytos dviračių turizmo trasos integruojamos į bendrojo plano keitimo sprendinius. Pagrindinės integruojamo specialiojo plano sprendinių nuostatos pateiktos 14.1. skyriuje “Integruoti planai”.

Numatomi dviračių maršrutai sujungs gyvenamąsias vietoves su pagrindiniu traukos centru Birštono miestu ir lokaliais centrais. Birštono savivaldybėje rekreacijai ir turizmui svarbiausi objektai turi būti lengvai ir patogiai pasiekiami dviračių transportu.

Parengiant dviračių ir pėsčiųjų takų sprendinius buvo panaudoti Birštono savivaldybės teritorijos dviračių, riedučių ir lygumų slidinėjimo trasų specialiojo plano pakeitimų sprendiniai.

Siekiant pagerinti Birštono savivaldybės teritorijos dviračių ir pėsčiųjų takų infrastruktūrą, siūloma sujungti jau esamus takus į bendrą tinklą:

- Velniabliūdžio pažintinį taką sujungti su esamu pėsčiųjų – dviračių taku Žvėrinčiaus miške bei esamu dviračių taku greta Prienų gatvės (10,1 km). Minėtos trasos taps jungtimi su Prienų rajono dviračių takais
- Įrengti dviračių trasą greta Pakalnės gatvės ir esamos Škėvonių geomorfologinio draustinio miško tako (3,5 km), sudaryti jungtį su esamu pėsčiųjų – dviračių taku greta Prienų g.;
- Įrengti dviračių taką, einantį per Širvinių kaimą, greta vietinės reikšmės kelio, iki Širvinių tvenkinio (4,4 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Jundeliškių, Bučiūnų ir Nemajūnų gyvenvietes (5,6 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Nemajūnų, Tauliukų ir Vaitiškių gyvenvietes (3,5 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Geležūnų ir Nemajūnų gyvenvietes (1,5 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Birštono, Moibelės, Nečiūnų ir Geležūnų gyvenvietes (7 km);
- Įrengti pėsčiųjų-dviračių taką nuo Geležūnų iki magistralinio kelio Nr. A16 (1,2 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Jundeliškių, Paverknių ir Kamiliavos gyvenvietes (7,5 km);
- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Kamiliavos ir Šilėnų gyvenvietes (3,6 km);

- Dviračių – pėsčiųjų taku sujungti Nemajūnų ir Šilėnų gyvenvietes (2,7 km);
- Įrengti pėsčiųjų – dviračių taką nuo Šilėnų iki Vėžiongirės miško (3 km).

Planuojamos dviračių trasos kerta II kategorijos magistralinį kelią Nr. A16 Vilnius – Prienai – Marijampolė ir V kategorijos rajoninės reikšmės kelius Nr. 3310 Jundeliškės – Vėžionys ir Nr. 3319 Jundeliškės – Nemajūnai. Kelių (gatvių) ir dviračių susikirtimo vietose būtina įrengti dviračių pervažas:

- Dviračių trasai kertant magistralinį kelią Nr. A16 įrengti dviračių pervažą skirtingame lygyje;
- Dviračių trasoms kertant V kategorijos rajoninės reikšmės kelius Nr. 3310 Jundeliškės – Vėžionys ir Nr. 3319 Jundeliškės – Nemajūnai įrengti vieno lygio pervažas.

Vandens turizmas

Vystytini svarbiausio vandens kelio Nemuno upe maršrutai. Numatomos ekskursijos keleiviniais laivais Nemunu. Siūlomi maršrutai irklinėmis valtimis, baidarėmis, pripučiamomis valtimis, plaustais Nemuno kilpomis nuo Birštono – į Birštoną ar nuo Nemajūnų į Birštoną. Dalinai, su apribojimais vandens turizmui siūloma naudojimui ir Verknės upė.

Numatomos prieplaukos Birštone, Prienuose, Balbieriškyje, Nemajūnuose.

Parengti savivaldybės baidarių maršrutai. Baidarininkams siūlomi du maršrutai:
- Verknės upės maršrutas;
- Didžiųjų Nemuno kilpų maršrutas. (65 km.)

Svarbiausios apžvalgos aikštelės ir bokštai

Numatomos tokios apžvalgos aikštelės savivaldybėje, remiantis Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schema:
- Kernuvės atodanga, kur matosi Nemuno slėnis, Prienų šilas. Reikia įrengti aikštelę ir privažiavimą;
- Siponių atodangos viršus, kur matosi Nemuno slėnis su staigiais vingiais, Punios šilas. Reikia įrengti aikštelę ir privažiavimą;
- Paverknių piliakalnis: kur matosi Verknės slėnis, Verknės upė;
- Geležūnų piliakalnis, kur matosi Nemuno slėnio istorinio kultūrinio kraštovaizdžio erdvė ties Nemajūnais. Reikia įrengti priėjimą.

4.6. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Bendrasis prioritetas savivaldybės rekreacinės sistemos vystyme teiktinas kurortinio sveikatingumo turizmo (SPA) ir poilsio gamtoje (kaimo turizmo) vystymui.

Suplanuoti ir tęsti vystymą savivaldybės dviračių trasas iš Birštono miesto į Balbieriškio kilpos žiedą. Aktyviai skatinti nacionalinių trasų atkarpų realizaciją savivaldybėje.

Plėtoti nacionalinio kultūrinio turizmo maršruto – „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ atkarpoje infrastruktūrą, bendradarbiaujant su gretimomis savivaldybėmis.

Skatinti plėtoti numatytus reprezentacinius valstybinių parkų žiedus bendradarbiaujant su gretimomis savivaldybėmis.

Kultūriniam turizmui prioritetiniai naudotini kultūros paveldo objektų sankaupų arealai.

Vystyti lokalinės svarbos rekreacijos aptarnavimo centrus, skatinant aptarnavimo infrastruktūros plėtrą juose.

5. KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA

5.1. Gamtinio karkaso formavimas

Bendrosios nuostatos

Mūsų šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 2001, Nr. 108-3902). Gamtinio karkaso nuostatuose (Žin., 2007, Nr. 22-858 ir vėlesnėse nuostatų redakcijose) įteisinta gamtinio karkaso sampratos geoekologinė koncepcija, pagrindiniai gamtinio karkaso planavimo, bei teritorijų naudojimo apribojimų nustatymo principai.

Pagal minėtus dokumentus – **kaip gamtinis karkasas suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

Gamtinio karkaso, kaip ekologinio kompensavimo funkciją realizuosiančios kraštotvarkinės struktūros, nustatymo būtinumą formuoja šie siekiai:

1) sukurti vientisą, įvairaus hierarchinio lygmens gamtinių ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;

2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;

3) saugoti gamtinį, gamtinį - kultūrinį kraštovaizdį bei gamtinius rekreacinius išteklius;

4) didinti agrariškai degraduotų teritorijų miškingumą;

5) išlaikyti ir formuoti įvairiamažę ir įvairiarūšę miškų medynų struktūrą;

6) optimizuoti, pagrįstai valdyti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos, bei žemės ūkio plėtrą.

Birštono savivaldybės teritorija iš kitų aplinkinių rajonų išsiskiria unikalia geografine padėtimi. Beveik visa savivaldybės teritorijos dalis yra susieta su stambia geomorfologine struktūra - Nemuno slėniu, kuris savivaldybės teritorijos ribose ir už jos yra ypač saugomas, išskirtinės gamtinės vertės ir pakankamą geoekologinį ir rekreacinį potencialą turinti struktūra dėl didelio natūralumo pasižyminti nedidele žemėveikslių sąskaida ir didele kraštovaizdžio įvairove. Gal tik rytinėje teritorijos dalyje, kuri apima Nemuno apyslėnyje esančias molingas lygumas, kraštovaizdžio įvairovė, dėl intensyvėjančios žemės ūkio veiklos, gerokai mažesnė. Paminėti faktai Birštono savivaldybės teritorijoje sudaro gana palankias gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimo sąlygas.

Birštono savivaldybės teritorijos gamtinis karkasas yra ypač svarbi teritorinė daugiafunkcijinė sistema, užimanti 87,29% visos savivaldybės teritorijos, ir užtikrinanti bendrą savivaldybės teritorijoje gretimose savivaldybėse esančių intensyvaus naudojimo agrarinių - miškingų ir urbanizuotų teritorijos ekologinį stabilumą, gyvybingumą, migracinių (medžiaginių, energetinių) ryšių su greta esančia gamtine aplinka nepertraukiamumą. Gamtinio karkaso elementų natūralumo, gyvybingumo užtikrinimas formuojant, gausinant ir gerinant jų kokybę, savo ruožtu pirmiausiai garantuoja aukštesnę gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybę, bei gamtinės aplinkos ekologinį stabilumą ateityje.

Birštono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- *suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui savivaldybės kaimiškosiose teritorijoje, esamose ir naujai formuojamuose gyvenamosiose. Taip pat suformuoti medžiaginius-energetinius ryšius su gretimai esančiomis gamtinėmis ir intensyviai antropogenizuotomis teritorijomis;*
- *sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti;*

- *išsaugoti išlikusius nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės natūralaus kraštovaizdžio fragmentus;*
- *Išsaugoti esamus gamtinius ir kultūrinius rekreacinius išteklius, bei didinti jų estetinį potencialą;*
- *didinti planuojamos teritorijos žėlinių bei želdinių plotus, intensyviau urbanizuotose ir naujai urbanizuojamose Birštono savivaldybės dalyse;*
- *didinti rytinėje savivaldybės dalyje esančių agrarinių teritorijų sąskaidą;*
- *užtikrinti optimalų santykinai gamtinių ir technogenizuotų žemėveikslių ploto santykį naujai užstatomose teritorijos dalyse.*

Būtina pastebėti, kad dėl besikeičiančio klimato meteorologiniams reiškiniams tampant ekstremalesniems urbanizuotoje aplinkoje vis dažniau ir stipriau reiškiasi "šilumos salos" efektas, dėl kurio miesto mikroklimatas tampa mažiau palankus gyvenimui ir veiklai. Tai pasireiškia ypač tose urbanizuotų teritorijų dalyse, kurios turi mažesnį priklausomųjų ir atskirųjų želdynų plotą, taip pat stiprių liūčių poveikis (paviršių apsėmimas ir užtvindymas) ryškesni tose urbanizuotų teritorijų dalyse, kurio intensyviau padengtos technogenine danga. Bendrojo plano keitimo sprendiniai susiję su gamtinio karkaso sistemos stiprinimu ir želdynų plotų vystymu įvertina galimą klimato kaitos poveikį ir numato jo švelninimo priemones.

Gamtinį karkasą planuojamoje Birštono savivaldybės teritorijoje formuoja šios pagrindinės dalys, iš kurių kiekviena naudojant kodavimo sistemą skirstomos pagal svarbą į nacionalinės, regioninės ir vietinės:

- *Vidinio stabilizavimo arealai (S;s);*
- *Migracijos koridoriai (M; m;M').*

Geoekologinės takoskyros į Birštono savivaldybės teritorijos ribas nepatenka.

1. *Vidinio stabilizavimo arealai* (**S; s**) *santykinai didelės gamtinės teritorijos (dauguma atveju intensyviai urbanizuotas teritorijas supantys miškų masyvai) užstatytų teritorijų pakraštinėje dalyje arba kiek toliau nuo jų, intensyviai generuojančios gamtinius medžiagų ir energijos srautus (deguonies produkavimas), kurie dažniausiai vyraujančių vėjų kryptimi migracijos koridoriais patenka į miesto vidinę dalį. Išoriniai ekologinio stabilizavimo arealai yra ypač reikšmingi urbanizuotose teritorijose generuojamo antropogeninio poveikio ekologiniam kompensavimui, vidinės miesto teritorijos dalies ekologinio stabilumo išlaikymo požiūriu.*

Šiam gamtinį karkasą formuojančiam komponentui Birštono savivaldybės teritorijoje priskiriamos miškų plotai esantys ant molingų lygumų paviršiaus, arba ant smėlingų – priesmėlingų erozinės liekaninės kilmės kalvų. Jie įvardinami kaip vietinės (rajoninės) svarbos geosistemų vidinio stabilizavimo arealai: *Siponių*, *Naudžiūnų*, *Škėvonių*, *Vėžiongirės* arealai.

2. *Migracijos koridoriai* (**M; m; M'**) *didesni ar mažesni upių ir kitų vandentėkmių slėniai, kanalai, nedidelės užpelkėjusios dubumos suskaidytos natūraliomis ar dirbtinėmis vandentėkmėmis, ežerų ar tvenkinių virtinės, rinos, sausleniai ir kitos teritorijos, kurių dėka palaikoma intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita (teršalų išsklaidymas, švaraus oro pritekėjimas ir kt.) tarp urbanizuotos teritorijos vidinės dalies ir jos periferijoje esančių išorinių ekologinio stabilizavimo arealų*

Birštono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriami šie slėnių, tame tarpe *autonominių šlaitų* (**M'**) teritorijų ruožai:

- Nacionalinės svarbos Nemuno migracinio koridoriaus ruožas – dešiniakrantė slėnio, tame tarpe autonominių šlaitų, dalis savivaldybės paribiu pratekančio Nemuno atkarpoje;
- Regioninės svarbos Verknės migracinio koridoriaus ruožas – kairiakrantė slėnio dalis šiauriniu savivaldybės paribiu pratekančios Verknės žemupio atkarpoje;
- Vietinės (rajoninės) svarbos kairieji bevardžiai Verknės intakai, dešiniojo Nemuno intako – Skriodės up. migracinių koridorių ruožai esantys Birštono savivaldybės teritorijoje. Mažieji Nemuno intakai, patenkantys į nacionalinės svarbos Nemuno migracijos koridoriaus ribas – Druskupis, Vidzija, Krakila ir kiti.

Siekiant gamtiniam karkasui priskiriamų teritorijų ekologinio optimizavimo, tikslinga didinti atskirų (stipriai agrariškai įsisavintų ir dėl to pažeistų) planuojamos teritorijos dalių sąskaidą ir miškingumą, užtikrinti agrariniuose plotose išlikusių linijinio pobūdžio ir pavienių želdinių apsaugą, skatinti jų atkūrimą ir gausinimą.

Detaliai lokalizuoto gamtinio karkaso formavimo politikos ir funkcinėse zonose numatytų kraštovaizdžio formavimo krypčių realizavimo įmanoma siekti šiais pagrindiniai būdais:

1) *palaikant fizinių bei juridinių asmenų teikiamas gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas;*
2) *ieškant bei skatinant gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas bei investicijas;*
3) *gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvų aktyvus organizacinis bei finansinis rėmimas, galimai realizuojamas per mokestines lengvatas.*

Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo darbuose įtvirtintas nuostatas.

5.1.1 lentelė. Birštono sav. teritorijos gamtinio karkaso struktūra (be Birštono miesto teritorijos)

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (-)			
	-	-	-
MIGRACINIAI KORIDORIAI (M‘; M; m)			
	185,80	1,95	1,70
	5435,65	57,08	49,83
	1308,16	13,74	11,99
Viso	**6929,61**	**72,77**	**63,52**
VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (S; s)			
	26,91	0,28	0,25
	2566,53	26,95	23,53
Viso	**2593,44**	**27,23**	**23,77**
VISAS GK	**9523,05**	**100**	**87,29**

Kiekvienoje iš paminėtų Birštono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso dalių teoriškai galimi keturi skirtingi gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo krypčių tipai (D;E;F;G) Ši GK teritorijų tvarkymo tipų grupė siejasi su gamtinėmis ar santykinai gamtinėmis skirtingu laipsniu antropogeniškai paveiktomis teritorijomis, kur tvarkymo tipai sudėlioti gamtinio karkaso teritorijos dalių geoekologinio potencialo mažėjimo ir atitinkamai teritorijų natūralumą atstatančių priemonių intensyvėjimo linkme. Viso derinyje su gamtinio karkaso funkcinėmis dalimis, teoriškai įmanomi 12 tvarkymo tipų variantai, nors realiai planuojamoje Birštono savivaldybės teritorijoje nustatyti tik septyni iš visų potencialiai galimų tvarkymo tipų variantų.

5.1.2 lentelė. Birštono sav. teritorijos gamtinio karkaso tvarkymo tipų struktūra (be Birštono miesto teritorijos)

Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
D	5565,08	58,44	51,01
E	1722,69	18,09	15,79
F	2145,23	22,523	19,66
G	90,06	0,95	0,82
VISAS GK	**9523,05**	**100**	**87,29**

D. Natūralus kraštovaizdžio pobūdžio palaikymas ir saugojimas. Gamtinio karkaso teritorijų dalys, kuriose išlaikomas ir stiprinamas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis.

Pastarojo tipo GK teritorijų tvarkymo arealų plotai tiesiogiai koreliuoja su natūraliausiomis (miškais apaugusiomis), mažiausiai antropogeniškai paveiktomis Birštono savivaldybės teritorijos dalimis. Jos savo ruožtu siejasi su didžiausią natūralumą išlaikiusiomis Nemuno slėnio vietomis (žemutiniais terasiniais paviršiais, terasų pakopomis). Daugiausia tokių plotų yra pietvakarinėje ir vakarinėje teritorijos dalyje Balbieriškio ir Birštono kilpose. Šiaurinėje ir šiaurės rytinėje tvarkomos teritorijos dalyje, stačiuose Nemuno bei Verknės slėnio šlaituose.

Šio tipo arealus ištisai, arba su nedideliais atvirų plotų intarpais dengia natūrali sumedėjusių augalų danga. Pastariesiems arealams būdingi mažiausi priežiūros ir planuojamų pokyčių mąstai. Jiems būtinas esamos augalijos dangos struktūros ir jos natūralumo išsaugojimas, vėlinant kirtimo amžių ir parenkant kirtimo būdus mažiau įtakojančius miško ekosistemos pokyčius (atrankiniai kirtimai). **D** tvarkymo tipo arealai – Birštono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurio didesnioji dalis yra Nemuno kilpų regioninio parko teritorijoje ir perspektyvoje susijęs su racionalaus subalansuoto miškų ūkio vedimu, optimalios amžiaus struktūros išlaikymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms saugomoms teritorijoms. Pastarąsias zonas esamos būklės brėžiniuose įvardintos kaip *patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis.*

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis. Taip pat veikla susijusi su racionaliu šalutinių miško išteklių panaudojimu. Poilsinis turizmas rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose, derinant naudojimo pobūdį su konkrečių teritorijų naudojimo reglamentu. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse, kurių šiam tvarkymo tipui priskirtose teritorijose yra mažai - ekologinio - tausojančio žemės dirbimo sistemos diegimas. Smulkiasklypė rekreacinio pobūdžio daržininkystė, sodininkystė, bei kitos alternatyvios veiklos, būdingos Dzūkijos regionui.

E. Natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio atstatymas (Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas). Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.

Šio tipo gamtinio karkaso reglamentavimo ir tvarkymo arealai yra netolygiai išsidėstę Birštono savivaldybės teritorijos dalyje, stambiasklypės ir smulkiasklypės mišrios žemės naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos. Arba pereinamosiose juostose tarp gamtinių požiūriu degraduotų agrarinių ir natūralių miško naudmenų, smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose, jaunuolynuose, ir paupiuose. Nagrinėjamos teritorijos atveju, tai daugiausiai vidutiniškai agrarizuoti Nemunos slėnio terasiniai, arba nuolaidesnių terasinių pakopų paviršiai. Šiuos arealus reikėtų laikyti silpnai arba itin silpnai urbanizuotais, tačiau dėl šiuo metu vykdomos ar kadaise vykdytos žemės ūkio veiklos

jie yra netekę natūralios sumedėjusios arba žolinės augmenijos arba ji išlikusi tik fragmentiškai. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų suderinimas, o taip pat ir atkuriamosios priemonės gamtinės struktūros galioms stiprinti. Čia būtini dideli performavimo mąstai susiję su santykinai nedidelėmis materialinėmis sąnaudomis – t.y. pirminės natūralios augmenijos struktūros atkūrimas – medžių įveisimas, savaiminės renatūralizacijos skatinimas, didinant sumedėjusios augmenijos plotus ir tuo pačiu žemės ūkio naudmenų sąskaidą. Sumedėjusios augmenijos plotų gausinimą būtina derinti su kraštovaizdžio estetinių savybių formavimu ir išlaikymu. Šias zonas tikslinga įvardinti *riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis.*

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Svarbiausia šių teritorijų naudojimo kryptis yra vidutinio stambumo ir smulkus ūkis su ganyklinės žemdirbystės (pieno ūkiai ir galvijų auginimas), daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Esami ūkiai palaipsniui turėtų būti orientuojami į ekologinius ar pereinamojo tipo tvaraus ūkininkavimo (kaimo turizmo arba agroturizmo) ūkius. Dalis dirbamų žemių laipsniškai verčiamos į pievas ir ganyklas. Užtikrinamas didesnis natūralių ir kanalizuotų vandentėkmių apsaugos zonų plotis. Didinama stambių dirbamų laukų masyvų sąskaida įveisiant apsaugines želdinių grupes bei juostas, formuojant dirbtines pelkes (biogeninių medžiagų kaupimo baseinus). Galimas miškingumo didinimas mažiau našių, taip pat didelio drėgnumo (su silpnai funkcionuojančia ar nefunkcionuojančia sausinimo sistema) žemių sąskaita, apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, jei tai pagerintų ekologines ir estetines kraštovaizdžio savybes.

> *F. Grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (agrarinėse teritorijose). Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.*

Pastarojo tipo gamtinio karkaso tvarkymo ir reglamentavimo arealai Birštono savivaldybės teritorijoje užimą tarinę padėtį tarp urbanizuotų ir natūralių plotų. Pastarasis tvarkymo tipas dažniausiai taikytinas žmogaus ūkinės veiklos stipriai pakeistose ir gamtiniu požiūriu pažeistose gamtinio karkaso teritorijos dalyse. Šios zonos susiformavo dėl netolygaus žemės naudojimo, pažeidžiant ekologinę pusiausvyrą, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai intensyvaus žemės dirbimo rezultatas nedidelėse Birštono savivaldybės teritorijos dalyse palietusi ne mažą dalį vietinės svarbos migracijos koridoriams priskirtų teritorijų. Šiose GK tvarkymo zonose kraštovaizdžio formavimas susijęs su natūralios gamtinės aplinkos atkūrimu ir nauju ekologizuoto požiūrio taikymu naudojant teritorijas. Šias zonas, konstatuojant esamą situaciją galima būtų įvardinti *silpno ir pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis.*

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Būtinas orientavimasis ir laipsniškas perėjimas prie vidutinio stambumo ir smulkus ūkio su ganyklinės žemdirbystės, daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Skatintinas ekologinių – agroturizmo ūkių kūrimas. Šiose teritorijose būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes ar masyvus, taip pat dirbtinių pelkių ir vandens telkinių formavimas. Būtinas teritorijos miškingumo didinimas dirbtinai apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, naudojamų mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita, jei tai pagerintų ekologines ir nepakenktų estetinėms kraštovaizdžio savybėms. Šiai zonai būtini didžiausi žemėnaudos struktūros pakeitimai ir žemės dirbimo sistemos perorientavimo mastai.

> *G. Kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose. Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.*

Stipriai pažeisto (degraduoto gamtinio karkaso teritorijos) – probleminiai gamtinio karkaso plotai – tai gamtinio karkaso užimamos teritorijos dalys kurios persidengia su urbanistinio karkaso ašimis, branduoliais, ar tiesiog yra užimtos kompaktiškai urbanizuotomis (ne sodybinis užstatymas) teritorijomis.

Birštono savivaldybės pietrytinėje pietinėje, bei vakarinėje dalyje lokalizuotos gamtinio karkaso dalys (beveik visais atvejais migracijos koridorių dalys kertančiuose tankiai urbanizuotas miestelių teritorijas) nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštotvarkos kryptis ir priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai planuojamos teritorijos ekologinei pusiausvyrai palaikyti. Gamtinio karkaso funkcinėse dalyse išskirtų tvarkymo zonų nuostatas sunkiausia realizuoti sankirtose su urbanizuotomis, planuojamomis urbanizuoti ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų tenkinančių skirtingų funkcinių zonų nuostatas.

5.2. Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai

Bendrąją Birštono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jogeogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina pagal LR saugomų teritorijų įstatymą įsteigta institucinė (turinti administraciją) kompleksinė 1 saugoma teritorija – valstybinis Nemuno kilpų regioninis parkas.

Nemuno kilpų regioninis parkas įsteigtas unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. Pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, apsaugos formas ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes parko dalyje Birštono savivaldybės ribose yra nustatytos šios funkcinės (funkcinio prioriteto) zonos: konservacinio, apsauginio, rekreacinio ir ūkinio prioriteto. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių konservacinių zonų, esančių kompleksinėje saugomoje teritorijoje – Nemuno kilpų regioniniame parke, suvestinė, pateikiama lentelėje (5.2.1 lentelė).

5.2.1 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančios konservacinės zonos, esančios Nemuno kilpų reginiame parke (Birštono sav. teritorijos ribose)

Saugomos teritorijos	Apsaugos tikslai	Plotas /dalis savivaldybėje (ha)
1	2	3
Nemuno kilpų regioninis parkas	Išsaugoti unikalias didžiąsias Nemuno kilpas ir Punios šilo kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti	25368,3/10074,3
Konservacinio prioriteto zonos – draustiniai:		
1.Punios kraštovaizdžio	Saugomas išraiškingas stačių miškingų Nemuno ir Punelės šlaitų kraštovaizdis su vienu žymiausių ir didžiausių Lietuvoje Punios piliakalniu bei Punios bažnyčios architektūriniu kompleksu.	185,5 / 46,6
2.*Verknės kraštovaizdžio*	Saugomas raiškus Verknės žemupio slėnio kraštovaizdis, pasižymintis išvystyta hidrografine struktūra, piliakalniais, atodangomis ir eroziniais cirkais	504,5 / 256,5
3.Siponių kaimo kraštovaizdžio	Išsaugomas raiškaus agrarinio slėnio kraštovaizdis, išlaikęs bendrąją istoriškai vertingą valkinio užstatymo struktūrą, tradicinis Siponių ir Šaltinėnų kaimų architektūros pobūdis bei vertingos stačių Nemuno šlaitų biocenozės.	399,0 / 399,0
4.Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinis	Saugoma visoje ledyninio reljefo paplitimo zonoje unikalaus pobūdžio bei masto Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinė struktūra.	1345,7 / 638,1
5.Vizdijos hidrografinis	Saugomas natūralus Vizdijos upelis bei jo slėnis.	199,2 / 199,2
6. Škėvonių geomorfologinis	Saugomas unikalus slėninės erozijos palikuonis - Škėvonių gūbrys ir jo aplinka bei raiškus erozinis Birštono atragis.	326,2 / 326,2
7. Birštono urbanistinis	Saugoma būdinga mažo kurortinio miestelio senosios dalies planinė erdvinė struktūra su senųjų vilų pastatais bei garsiu Vytauto parku ir piliakalniu.	54,1 / 54,1
8. Nemajūnų urbanistinis	Saugoma valakinė Nemajūnų gyvenvietės urbanistinė struktūra, jos archeologinės, architektūrinės bei memorialinės vertybės.	170,8 / 170,8
VISOS ST	**10074,3 ha, tame tarpe draustiniai 4181 ha**	

Kompleksinės saugomos teritorijos – gamtiniu ir (ar) kultūriniu vientisumu pasižyminčios teritorijos, kuriose pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą sujungiamos įvairių apsaugos krypčių prioriteto, taip pat rekreacinės ir ūkinės zonos.

Saugomų teritorijų sistemą atstovaujantis Nemuno kilpų regioninis parkas savivaldybės teritorijoje užima 10 074,3 ha (83% ploto), tame tarpe konservacinės zonos – draustiniai 4181 ha (33% ploto). Saugomų teritorijų ploto rodiklis yra gerokai didesnis už šalies vidurkį (15,3%) ir atspindi pakankamą ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymą Birštono savivaldybės teritorijoje. Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje saugomų teritorijų tinklo plėtojimas - iki 14-18% krašto teritorijos, išskiriamas kaip vienas iš ilgalaikių uždavinių, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę šalies įvairovę, todėl Birštono savivaldybėje, įvertinant kiekybinius saugomų teritorijų tinklo išvystymo rodiklius, didžiausią dėmesį reikėtų skirti reikiamam saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų užtikrinimui, specialiojo ir detaliojo planavimo dokumentų rengimui.

Nemuno kilpų regioniniame parke yra devyni valstybės saugomi gamtos paveldo objektai, iš jų tik du patenka į parko dalį, esančią Birštono savivaldybės ribose. Tai geologinių paminklų statusą turinčios *Škėvonių* ir *Siponių* atodangos (*5.2.2.lentelė)*. Birštono savivaldybės bendrajame plane pasiūlymai dėl naujų gamtos paveldo objektų steigimo neteikiami. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

Birštono savivaldybės gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemos plėtojimas sietinas su svarbiausiame dabartiniame šalies teritorijų planavimo dokumente – LR teritorijos bendrajame plane (2002 m.) bei Kauno apskrities bendrajame plane numatytais kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimo sprendiniais.

5.2.2. lentelė. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
Geologiniai objektai		
1.	Siponių atodanga	Prienų miškų urėdijos Birštono g-jos (66 kv., 3 skl.), Siponių k., Nemuno kilpų regioninis parkas
2.	Škėvonių atodanga	Prienų miškų urėdijos Birštono g-jos (77 kv., 47 skl.), Nemuno kilpų regioninis parkas

Vertingiausi gamtos paveldo objektai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 ,,Dėl gamtos paminklų paskelbimo" (Žin., 2000, 24 – 621) paskelbti *gamtos paminklais.*

5.3. Biologinės įvairovės apsauga

Bendrąją Birštono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas pradėtas formuoti europinę biologinę svarbą turinčių Natura 2000 teritorijų tinklas.

Biologinės įvairovės apsaugos sistemai Birštono savivaldybėje priklauso šios saugomų teritorijų grupės:

1) nacionalinės institucinės saugomos teritorijos valstybinis Nemuno kilpų regioninis parkas.
2) nacionalinę ST sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* teritorijos:
   - paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST);
   - buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST).

Didelė dalis Birštono savivaldybės teritorijoje esančio Nemuno kilpų regioninio parko gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančios konservacinių zonų – draustinių (*5.4.1 lentelė*) vykdo ir biologinės įvairovės apsaugą. Biologinės įvairovės apsaugai skirtų specializuotų – botaninių ir zoologinių draustinių į savivaldybės ribas patenkančioje regioninio parko dalyje nėra, tačiau biologinės įvairovės apsaugos tikslą savo nuostatose visada turi kompleksinio pobūdžio

draustiniai – kraštovaizdžio (*Punios, Verknės, Siponių*) ir kiti siauresnio profilio draustiniai - hidrografiniai (*Didžiųjų Nemuno kilpų*, *Vizdijos*), geomorfologiniai (*Škėvonių*).

Konkrečių biologinės įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal *Natura 2000* kategorijas pateikiama *5.3.1 ir 5.3.2 lentelėse*.

5.3.1 lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos Birštono savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	Paukščių apsaugai svarbi teritorija	Plotas, ha / dalis sav.	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių, teritorijos svarba migruojantiems paukščiams	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1.	*Nemunas tarp Pelėšiškių ir Balbieriškio*	404,2 / 201,6	Mažosios žuvėdros	Nemuno kilpų regioninio parko dalis
2.	*Nemunas tarp Prienų ir Lengveniškių*	142,5 / 104,5	Upinės žuvėdros, mažosios žuvėdros	Nemuno kilpų regioninio parko dalis

Šaltinis: *LR Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimo NR. 399 ,,Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo" pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 92-3635).*

5.3.2 lentelė. Vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (sąrašas skirtas pateikti Europos komisijai) Birštono savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	Vietovės pavadinimas	Plotas, ha / dalis sav.	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė	Pastabos dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1.	*Nemuno kilpos*	1269 / 790	Dumblingos upių pakrantės, salatis, kartuolė	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis Didžiųjų Nemuno kilpų hidrografinio draustinio
2.	*Siponių atodanga*	4,2 / 4,2	Silikatinių uolienų atodangos	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis regioninio parko ekologinės apsaugos zonos)
3.	*Škėvonių atodanga*	0,98 / 0,98	Silikatinių uolienų atodangos	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (dalis Škėvonių geomorfologinio draustinio)
4.	*Verknės upės slėnis*	594 / 267	Silikatinių uolienų atodangos	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (Verknės kraštovaizdžio draustinio ir dalis parko ekologinės apsaugos zonos)
5.	*Vizdijos upės slėnis*	198,5 / 198,5	Vakarų taiga, žolių turtingi eglynai, pelkėti lapuočių miškai, pelkiniai miškai	Patenka į Nemuno kilpų regioninį parką (Vizijos hidrografinis draustinis

Šaltinis: *LR aplinkos ministro įsakymas ,,Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo" (Žin., 2005, Nr. 105 – 3908; 106; 107; 108); LR aplinkos ministro įsakymas dėl aplinkos ministro 2005 m. birželio 15d. įsakymo Nr. D1-302 ,,Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo" pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 124-4709.*

Visos Birštono savivaldybės teritorijoje išskirtos biologinę įvairovę saugančios *Natura 2000* teritorijos patenka į saugomos kompleksinės teritorijos – valstybinio Nemuno kilpų regioninio parko ribas. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2004, Nr. 41-1335; 2006, Nr. 44-1606).

Birštono savivaldybės teritorijoje nėra biologinę įvairovę saugančių gamtos paveldo objektų.

Biologinės įvairovės apsaugos plėtojimo pagrindimas reikalauja gana detalių, savivaldybės bendrojo plano rengimo užduotims nepriklausančių, teritorijos botaninių bei zoologinių tyrimų ir jo apimtyje negali būti įvykdomas. Todėl tikslinga tik perteikti kompleksinei gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugai skirtus pasiūlymus, turinčius vidines nuostatas biologinės įvairovės apsaugai stiprinti bei galimus koordinacinius pasiūlymus dėl geresnio esamos gamtinės įvairovės apsaugos sistemos suderinimo. Savivaldybės lygmenyje būtų aktualu parengti teritorijos kompleksinį biologinės įvairovės įvertinimą, išskiriant atskirus gamtinius kompleksus, kuriuose yra saugomų ir retų rūšių bei inicijuojant savivaldybės saugomų draustinių ir /ar gamtos paveldo objektų steigimą.

5.4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentavimas

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentavimas

Birštono savivaldybės teritorija kraštovaizdžio morfologiniu požiūriu (pagal gamtinį ir bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį) dalinama į atskiras dalis – kraštovaizdžio tvarkymo zonas. Kiekvienai skirtingai kraštovaizdžio tvarkymo zonai būdingas savitas organiškai susiklostęs ar dirbtinai suformuotas kraštovaizdžio naudojimo pobūdis, kuris sąlygojamas savitos žemėveikslių (žemės naudmenų) struktūros ir skirtingo žemės naudmenų tarpusavio santykio. Kiekvienam skirtingam kraštovaizdžio morfologinės struktūros tipui formuojama reglamentų sistema susidedanti iš skirtingų tvarkymo priemonių derinio. Pagrindiniame Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano brėžinyje lokalizuotos kraštovaizdžio tvarkymo zonos apibūdinamos trinariu indeksu, kuris parodo kraštovaizdžio pobūdį, esamą jo naudojimo intensyvumą, nuo kurio priklauso numatomų tvarkymo krypčių ir priemonių pobūdis. Atskiroms teritorijos dalims numatomos tvarkymo priemonės apibūdinamos per tvarkymo strategijas, kurios nusako teritorijos naudojimo pobūdį bei intensyvumą.

m3L ***m*** *– Bendrasis kraštovaizdžio pobūdis;* ***3*** *– Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis;* ***L*** *– Kraštovaizdžio gamtinio pagrindo pobūdis*

Birštono savivaldybės teritorija pagal gamtinį pagrindą yra gana vienoda. Teritorijoje pagal plotą vyrauja upių slėnių **(S)** gamtinio kraštovaizdžio tipas. Ir tik nedidelę savivaldybės teritorijos dalį sudaro **L** – Smėlingų lygumų, bei **L'** – Molingų banguotų lygumų gamtinio kraštovaizdžio tipai, kurie yra intensyviai agrariškai įsavinti.

Pagal esamo ir planuojamo naudojimo pobūdį Birštono savivaldybės teritorijoje identifikuojami šie kraštovaizdžio tipai: *1 – konservacinis; 2 – konservacinis-tausojantis; 3 – tausojantis; 4 - tausojantis-intensyvus; 5 – intensyvus-konservacinis; 6 – intensyvus.*

Miškingas kraštovaizdis (m):

m3 - Miškingas kraštovaizdis (miškas 90 – 100%; agrarinių naudmenų 0 – 10%) su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ypatingą konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų strategijos tipu. ***(B 2).*** *Ši Integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimo strategija Birštono bendrojo plano atveju taikoma tik nedidelėje miškingo kraštovaizdžio dalyje (miškinguose Nemuno slėnio šlaituose ties Birštono miesto riba), su dominuojančia konservacine paskirtimi (nacionalinės svarbos GK komponentams – migracijos koridoriams esantiems miškingose teritorijose ir turinčioms saugomų teritorijų statusą). Šio tipo teritorijos turi patikimą retesniais atvejais ribotą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais.*

Miškingas mažai urbanizuotas kraštovaizdis (mu‘):

mu‘2 - Miškingas mažai urbanizuotas kraštovaizdis (miškas 70 – 90%; urbo 10 – 20%; agro 10 – 20%) su kraštovaizdžio vertybes išsaugančiu konservacinio – tausojančio pobūdžio naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Birštono savivaldybės teritorijoje daugiausiai siejamas su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**B 2**). Tai ypač didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotų konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis nustatyta Birštono savivaldybės teritorijoje esančio Verknės kraštovaizdžio draustinio plote, kurioje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, sudaryti sąlygas fragmentiškai pasireiškiančios ekstensyvios žemdirbystės fragmentų apsaugai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą vėlinant kirtimo amžių, formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribręstančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį. Taip pat esant galimybėms didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas Veknės slėnio ir paslėnio teritorijose, tuo pačiu susiejant jas su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Taip pat, daliai prie Verknės kraštovaizdžio draustinio besišliejančių teritorijų numatyta taikyti racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija **(D 4a).** Planuojamos teritorijos atveju taikoma greta Verknės slėnio ar jame esamiems dominuojančio miškų ūkio, mažai urbanizuotiems arealams turintiems ribotą arba patikimą geoekologinį potencialą. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo ir apimties funkciniais pokyčiais.*

Miškingas agrarinis kraštovaizdis (ma):

ma3 - Miškingas agrarinis kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c) ir** tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų tipu **(D 4a)** taikomu savivaldybės teritorijoje – Nemuno kilpų regioninio parko sudėtyje esančiuose draustinių plotuose. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Birštono savivaldybės teritorijoje taikoma nedideliuose miškingo agrarinio kraštovaizdžio plotuose priskirtuose gamtinio karkaso teritorijoms, kurių identifikuotas geoekologinis potencialas svyruoja nuo riboto iki pažeisto. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su intensyviais didesnės apimties funkciniais pokyčiais susijusiais su teritorijų natūralizavimu įvairiomis priemonėmis mažinant agrarizacijos intensyvumą. Taip pat taikytinos priemonės susijusios su kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masyvų pakraščiuose. Agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos augimu.*

ma4 - Miškingas agrarinis kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c).** Tai didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotų konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis miškingame agrariniame kraštovaizdyje nustatyta Birštono savivaldybės teritorijoje esančiuose Nemuno kilpų regioninio parko dalyje, kurioje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, sudaryti sąlygas ekstensyvios žemdirbystės fragmentų apsaugai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą*

*formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrėstančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį. Taip pat esant galimybėms didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas Nemuno slėnio, ir į parka patenkančio apyslėnio teritorijose. Tuo pačiu susiejant jas su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Kitai daliai pastarojo kraštovaizdžio tipo teritorijoms (Nemuno kilpų regioninio parko dalis esanti Birštono kilpoje į vakarus nuo Birštono miesto) siejama su (**C 3a)** tvarkymo reglamentų strategija, kuri numato rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų įgyvendinimą.*

Agrarinis miškingas kraštovaizdis (am):

am3 - Agrarinis miškingas kraštovaizdis (agro 50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c),** ir tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų tipu **(D 4a)** taikomu savivaldybės teritorijoje – Nemuno kilpų regioninio parko sudėtyje esančiuose draustinių plotuose. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Birštono savivaldybės teritorijoje taikoma į gamtinio karkaso plotus patenkantiems vidinio stabilizavimo arealams migracijos koridoriams su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Būdamos vidutiniškai ir stipriai agrarizuotos jos turi silpna arba pažeistą geoekologinį potencialą. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masyvų pakraščiuose. Agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos augimu.*

Agrarinis kraštovaizdis (a):

a6 - Agrarinis kraštovaizdis (agro 80 – 90%; urbo 0 – 10%; miškas 0 – 20%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(E 5).** Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose. Birštono savivaldybės teritorijoje pastarasis kraštovaizdžio naudojimo tipas apima didesnę dalį teritorijos nepatenkančios į Nemuno kilpų regioninio parko sudėtį. Pastarosios teritorijos siejamos su Nemuno apyslėnyje esančiomis stipriai agrariškai įsavintomis smėlingomis ir molingomis lygumomis. Dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti ypač didelio ploto žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliavimo baseinai - kūdros). Taip pat skatintina ekstensyvi urbanizacija - vienkiemiai.*

Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (au‘):

au‘4 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 60 – 80%; urbo 10 – 20%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c)**. Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Birštono savivaldybės teritorijoje numatytos tik vienoje vietoje ties ekologiškai jautraus Nemuno slėnio šlaito piečiau Birštono miesto ribos. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio*

naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija - vienkiemių formavimas. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtiniu ir kultūriniu požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

Agrarinis ežeruotas/upėtas kraštovaizdis (ae/s):

as4 - Agrarinis upėtas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c)**. Birštono savivaldybės teritorijoje šio tipo strategija siejama su ekologiškai jautraus Verknės slėnio plotais kurie nepatenka į Nemuno kilpų regioninio parko sudėtį. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Birštono savivaldybės teritorijoje taikoma į gamtinio karkaso plotus patenkantiems arealams su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Būdamos vidutiniškai ir stipriai agrarizuotos jos turi silpna arba pažeistą geoekologinį potencialą. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masyvų pakraščiuose. Agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, formuojant vandens telkinių apsaugines zonas, o taip pat orientuojantis į ramaus pobūdžio rekreacinio - turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos augimą.*

as3 - Agrarinis upėtas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su tausojančio pobūdžio teritoriniu požiūriu nediferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(D 4c).** Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Birštono savivaldybės teritorijoje taikoma nedideliuose agrarinio slėniuoto kraštovaizdžio plotuose priskirtuose gamtinio karkaso (migracijos koridorių) teritorijoms, kurių identifikuotas geoekologinis potencialas svyruoja nuo riboto iki pažeisto. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su intensyviais didesnės apimties funkciniais pokyčiais susijusiais su teritoriju natūralizavimu įvairiomis priemonėmis mažinant agrarizacijos ir tuo pačiu poveikio paviršiniams vandens telkiniams intensyvumą. Taip pat taikytinos priemonės didinančios šių teritorijų natūralumą ir mozaikiškumą įveisiant apsauginius želdinius.*

as6 - Agrarinis upėtas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu **(E 5).** Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose. Birštono savivaldybės teritorijoje pastarasis kraštovaizdžio naudojimo tipas apima vakarinėje teritorijos dalyje esančią lygumą tankokai suskaidyta įvairaus gilumo slėniukai ir raguvomis. Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija, Dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti ypač didelio ploto žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliavimo baseinai - kūdros). Taip pat skatintina ekstensyvi urbanizacija - vienkiemiai.*

Urbanizuotas kraštovaizdis (u):

u4 - Urbanistinis - tausojantis kraštovaizdis (urbo 80 – 100%; miškas 0– 10%; urbo 0 – 10%) su intensyvaus – tausojančio pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu **(F 6a).** Birštono savivaldybės teritorijoje identifikuota vienintelė tokio tipo teritorija yra vakariniame savivaldybės teritorijos pakraštyje ties Prienų raj. riba. Teritorija, esančiai Nemuno kilpų regioninio parko sudėtyje nustatytas ekstensyvios urbanizacijos reglamentai, kurie užtikrina šioje kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnį užstatymo tankį, žemesnį aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.*

u6 - Urbanistinis kraštovaizdis (urbo 80 – 100%; miškas 0 – 10%; urbo 0 – 10%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

*Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu **(F 6a)**. Birštono savivaldybės teritorijoje esančio Birštono kaimo, bei Bučiūnų-Geležūnų kaimų teritorijoms su nustatytais ekstensyvios urbanizacijos reglamentais, kurie užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnį užstatymo tankį, žemesnį aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.*

5.5. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugai:

- Ekologinių kompensacinių funkcijų stiprinimas grąžinant ir gausinant kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus į labiausiai nuskurdintas savivaldybės gamtinio karkaso teritorijas – vietinės svarbos migracijos koridorius bei vidinio stabilizavimo arealus;
- Atsakomybės už nustatytų gamtinio kraštovaizdžio apsaugos nuostatų vykdymą esamose konservacinio prioriteto saugomose teritorijose bei pakrančių apsaugos juostose ir zonose realus įgyvendinimas;
- Gamtinio kraštovaizdžio apsaugos kriterijų realizavimas vertinant statybos bei ūkinės veiklos projektus;
- Gamtinio kraštovaizdžio apsaugos svarbos įtvirtinimas savivaldybės ekologinio švietimo programose.

Biologinės įvairovės apsaugai:

- Atsakomybės už nustatytų biologinės įvairovės apsaugos nuostatų vykdymą nacionalinėje saugomoje teritorijoje – Nemuno kilpų regioniniame parke ir Natura 2000 teritorijose realus įgyvendinimas;
- Miško, pelkių ir natūralių pievų ekosistemų biologinės įvairovės palaikymas ir degradavimo sustabdymas;
- Biologinės įvairovės gausinimas atkuriant pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso elementų natūralumą.

6. MIŠKŲ TERITORIJŲ VYSTYMAS

6.1. Miškų teritorijų plėtros tikslai

Miškų ūkis Birštono savivaldybės teritorijoje turi būti plėtojamas laikantis pagrindinių LR teritorijos bendrajame plane, Kauno apskrities teritorijos bendrajame plane, Birštono savivaldybės bendrajame plane (2009 m.) numatytų sprendinių. Taip pat Lietuvos miškų ūkio politikos ir jos įgyvendinimo strategijoje (Žin., 2002, Nr. 93-4029), Lietuvos miškingumo didinimo programoje (Žin., 2003, Nr. 1-10) bei Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane numatytų (2015 m. spalio 2 d. Nr. D1-703) numatytų tikslų:

- daugiatikslės ir miško išteklius tausojančios miškų ūkio veiklos užtikrinimas subalansuojant ekonomines, socialines ir ekologines miškų funkcijas;
- teritorijos miškingumo didinimas;
- biologinės įvairovės miškuose išsaugojimas ir miškų rekreacinio potencialo didinimas;
- pramonės ir gyventojų aprūpinimas mediena;
- miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas;
- racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas ir auginamos medienos kokybės gerinimas;
- miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas;
- miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas.

6.2. Miškų teritorijų plėtra

Birštono savivaldybės teritorija, pagal LR teritorijos ir Kauno apskrities teritorijos bendruosiuose planuose numatytas strategines miškininkystės plėtros zonas bei pozones, patenka į Vidurio Aukštaitijos - ŠV Dzūkijos našių mišrių spygliuočių – lapuočių miškų zonos ŠV Dzūkijos našių pušies – eglės miškų pozonį (be Birštono savivaldybės į jį patenka Prienų, Alytaus ir Lazdijų rajonų teritorijų dalys).

Pozonyje vyrauja spygliuočių medynai (68%), tame tarpe pušynai sudaro 41%, eglynai-26% visų medynų ploto. Daugiau kaip ketvirtadalis medynų – minkštieji lapuočiai. Gana didelę dalį sudaro specialios paskirties miškai ir rezervatai – 14%, taip pat apsauginiai miškai – 23%. Ūkiniai miškai apima tik 63% visų miškų ploto. Pozonio miškai pasižymi didžiausiu našumu – medienos prieaugis 6,3 m3/ha. Medynuose sukauptas pats didžiausias medienos tūris – 223 m3/ha. Miškai labai svarbūs ekologiniu ir ūkiniu požiūriu. Miško naudojimo intensyvumas pozonyje yra vienas iš didžiausių šalyje. Valstybinės svarbos miškuose kasmet gali būti naudojama iki 5,4 m3/ha likvidinės medienos. Pozonyje yra nemažai nederlingų, žemdirbystei netinkamų plotų, kai kurios teritorijos yra nepakankamai miškingos. Todėl tiek ūkiniu, tiek ir ekologiniu atžvilgiu pozonio miškingumą tikslinga padidinti 10%.

Birštono savivaldybėje miškai yra vienas iš vyraujančių gamtinio kraštovaizdžio komponentų, miško žemė čia užima 5777,6 tūkst. ha (46,6% teritorijos ploto). Birštono savivaldybės teritorijos miškingumo rodiklis (47,1%) beveik du kartus viršija vidutinį šalies miškingumą (32,5%). Nepaisant gana aukšto miškingumo laipsnio, miškai savivaldybės teritorijoje yra pasiskirstę netolygiai, konstatuojamas jų trūkumas labiausiai agrariškai įsavintose centrinėje ir rytinėje savivaldybės dalyse. Didesnė dalis vandentėkmių, kurios patenka į vietinės svarbos migracijos koridorių tinklą, besiformuojančio šioje teritorijos dalyje neturi apsauginių želdinių juostų. Dėl tos priežasties molingoje (limnoglacialinėje) lygumoje esančiuose žemės ūkio naudmenų plotuose yra vietų, kur būtina stiprinti ekologinė – apsauginę miško funkciją. Įvertinant tai, savivaldybės teritorijos bendrajame plane, kaip prioritetinis tikslas išskiriamas ne tik esamo miškingumo lygio palaikymas, bet ir jo didinimas, agrariškai intensyviai įsavintuose plotuose, tuo pačiu užtikrinant ekologiškai pagrįstą, estetiškai priimtiną jų plotų išdėstymą teritorijoje. Miškingumas turi būti didinimas siekiant išsaugoti kraštovaizdžio stabilumą ir aplinkos kokybę, užtikrinti ekonomiškai racionalų dirvonuojančių bei menkaverčių žemių panaudojimą, atsižvelgiant į aplinkos apsaugos, kraštovaizdžio formavimo, kultūros paveldo objektų, vizualinių kraštovaizdžio vertybių išsaugojimo, bei turizmo vystymo faktorius.

Pagrindiniai miškingumo didinimą sąlygojantys veiksniai:

- didėjantys rekreacijos ir turizmo poreikiai, įpareigojantys pirmiausia plėsti miškus rekreacinio prioriteto zonose, bei estetiškai optimizuoti agrariškai intensyviai įsavintą kraštovaizdį;
- būtinybė gerinti ekologines ir aplinkosaugines sąlygas Nemuno kilpų regioninio parko konservacinio ir apsauginio prioriteto zonose;
- užtikrinti kryptingą gamtinio karkaso teritorijų – geosistemų vidinio stabilizavimo arealų ir ypač vietinės svarbos migracijos koridorių geoekologinio potencialo stiprinimą, ypatingą dėmesį skiriant toms gamtinio karkaso teritorijų dalims, kurioms yra nustatyta tvarkymo kryptis – grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (E; F gamtinio karkaso tvarkymo zonos).

Birštono savivaldybės teritorijos bendrajame plane fiksuojamas visų esančių miškų išsaugojimas, jų ūkininkavimo režimas ir pagrindinė funkcinė paskirtis pagal nustatytas grupes:

I grupė – rezervatiniai miškai. Birštono savivaldybės teritorijoje nėra išskirti.

II grupė – specialios paskirties miškai. Joje skiriami:
II A – ekosistemų apsaugos miškai. Tai gamtinių ir kompleksinių saugomų teritorijų (Nemuno kilpų regioninio parko dalių), priešeroziniai ir kiti miškai. Ūkininkavimo tikslas – išsaugoti arba atkurti miško ekosistemas arba atskirus jų komponentus. Šioje grupėje Birštono savivaldybėje išskiriami sekantys pogrupiai: draustinių miškai; saugomų gamtinio kraštovaizdžio objektų, buveinių ir gamtos išteklių sklypai; priešeroziniai miškai.
II B – rekreaciniai miškai. Tai miško parkai, miestų miškai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai, rekreaciniai miško sklypai ir kiti poilsiui skirti miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką. Šioje grupėje Birštono savivaldybėje išskiriami sekantys pogrupiai: miško parkai; miestų miškai.

III grupė – apsauginiai miškai. Tai gamtinių ir kultūrinių draustinių (tame tarpe valstybiniuose parkuose) ir apsaugos zonų miškai. Ūkininkavimo tikslas – formuoti produktyvius medynus, galinčius atlikti dirvožemio, oro vandens, žmogaus gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas. Šioje grupėje Birštono savivaldybėje išskiriami sekantys pogrupiai: draustinių miškai, valstybinių parkų apsauginių zonų miškai, valstybinių rezervatų ir valstybinių parkų apsaugos zonų miškai; kelių apsauginės ir estetinės reikšmės miškai, miško sėkliniai medynai, vandens telkinių apsaugos zonų miškai.

IV grupė – ūkiniai miškai. Tai visi kiti miškai, nepriskirti I-III miškų grupėms. Ūkininkavimo tikslas – laikantis aplinkosaugos reikalavimų, formuoti produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekti medieną. Miškų pasiskirstymas pagal grupes Birštono savivaldybės teritorijoje pateikiamas grafinėje dalyje.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrajame plane yra išskiriamos zonos, kuriose daugiausiai susijusios su agrariškai degraduotomis - nuplikintomis gamtinio karkaso teritorijomis, kur turi būti didinamas miškingumas. Taip pat nustatomas orientacinis rekomenduojamas siektinas miškingumo lygis (% nuo bendro zonos ploto) ir pagrindinės miškų įveisimo (ūkininkavimo) kryptys išreiškiamos per miškų grupes ir pogrupius: Ms - ekosistemų apsaugos miškų (IIA grupė), Mr – įveisimo rekreacinių miškų (IIB grupė), Mgk - apsauginių miškų (III grupė), kurie daugiausia susiję su gamtinio karkaso elementais.

Ms – ekosistemų apsaugos miškų (II A grupė) ir Mgk - apsauginių miškų (III grupė) įveisimo kryptys nustatomos Nemuno kilpų regioninio parko: apsauginio funkcinio prioriteto zonose ar jų dalyse: Kernuvės, Vaitiškių, Šilėnų, Pelešiškės, Puzonių; konservacinio prioriteto zonose: Siponių kaimo kraštovaizdžio, Nemajūnų urbanistiniame, Verknės kraštovaizdžio draustiniuose; ūkinio prioriteto: Dzingeliškių ir Siponių žemės ūkio zonose; regioninės svarbos Verknės migracinio koridoriaus dalyje. Siektinas miškingumo lygis iškirtose zonose - 30% (nuo bendro zonos ploto). Tik keliose iš jų: Puzonių apsauginio prioriteto zonoje siektinas miškingumo lygis - 70%, Verknės kraštovaizdžio draustinio ir regioninės svarbos Verknės migracinio koridoriaus dalyje siektinas miškingumo lygis - 80% (nuo bendro zonos ploto). Išskirtose zonose,

priklausomai nuo numatomų miškų lokalizacijos ypatumų, ir apsaugos tikslų, formuotini ekosistemų apsaugos (II A grupė) ir / ar apsauginiai (III grupė) miškai.

Mr – rekreacinių miškų (IIB grupė) įveisimo kryptis nustatoma Nemuno kilpų regioninio parko rekreacinio prioriteto: Birštono maudyklių, Škėvonių poilsio komplekso ir Škėvonių maudyklių zonose. Siektinas miškingumo lygis (% nuo bendro zonos ploto): šiose zonose atitinkamai - 20%, antroje zonoje - 50%, trečioje zonoje - 40%.

Mgk – apsauginių miškų (III grupė) įveisimo kryptis daugiausiai susieta su agrariškai pažeistomis gamtinio karkaso (migracijos koridorių) teritorijomis, nepatenkančiomis į Nemuno kilpų regioninį parką. Tai: rajoninės svarbos Naudžiūnų vidinio stabilizavimo arealas, regioninės svarbos Verknės migracinio koridoriaus ir didesnioji dalis rajoninę (vietinė) svarbą turinčių kairiųjų bevardžių Verknės intakų taip pat priskirtų vietinės svarbos migracijos koridoriams arealai, kuriose yra nustatyta kraštovaizdžio tvarkymo kryptis – grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (E, F). Tai labiausiai ekologiškai nuskurdintos gamtinio karkaso dalys, kuriose miškai turi būti įveisiami ne dėl ekonominių faktorių, bet siekiant atstatyti gamtinės aplinkos ekologinio kompensavimo funkcijas ir geoekologinį potencialą.

Konkretūs miškų teritorinio išdėstymo, jų kiekio, priskyrimo vienai ar kitai grupei klausimai turi būti sprendžiami žemesnio lygmens – miškotvarkos ar žemėtvarkos specialiuosiuose planuose. Bendrojo plano sprendinių, įgyvendinančių miškų ūkio paskirties žemės ir miškų teritorijų vystymą bei tvarkymą, planuojantys dokumentai yra miškų išdėstymo schemos ir vidinės miškotvarkos projektai. Jų rengimas, tikslinimas ir įgyvendinimas numatomas teisės aktų nustatyta tvarka. Siekiant subalansuoto, pagrįsto miškų išdėstymo jų plėtra šiuose planuose turi būti numatoma įvertinant sekančius kriterijus: ekologinius - kompleksinės saugomos teritorijos -Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reikalavimus, gamtinio karkaso teritorinę lokalizaciją, požeminio vandens gamtinį apsaugotumą nuo galimo teršimo, paviršinių vandens telkinių apsaugos zonas ir pakrančių apsaugos juostas; antropogeninei apkrovai jautrias teritorijas ir kt.; ekonominius kriterijus – dirvožemio našumo duomenis (išskiriant žemės naudmenų plotus, kurių dirvožemio našumas ne didesnis kaip 32 balai), eroduojamas žemes; melioruotos žemės būklės duomenis; estetinius kriterijus – kraštovaizdžio, tame tarpe rekreacinio prioriteto arealų ar vietovių ir jų estetinių išteklių vertinimo duomenis; paminklosauginius kriterijus – kultūros paveldo vertybes ir objektus; socialinius kriterijus – demografinius duomenis (gyventojų skaičių ir tankumą seniūnijose).

Miškai ne miško žemėje gali būti įveisiami: mažiau palankių ūkininkauti vietovių žemės ūkio naudmenų plotuose, atrinktuose pagal kriterijus, nurodytus žemės ūkio ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakyme Nr. 3D-72 „Dėl mažiau palankiau ūkininkauti vietovių“; žemės naudmenų plotuose, kurių dirvožemio našumas ne didesnis kaip 32 balai; jeigu miškas įveisiamas požeminio vandens, kraštovaizdžio rekreacinių išteklių, gamtinio karkaso, teritorijose erozijai sustabdyti bei gretimose teritorijose atsižvelgiant į gretimų teritorijų ekologinį stabilumą ir miškų išdėstymo žemėtvarkos schemas; žemės ūkio naudmenų plotuose, įsiterpusiuose tarp miškų, vandens telkinių, prie kurių nėra privažiavimo, apleistuose, t.y. daugiau kaip penkerius metus neįdirbtuose, nešienaujamuose, nenuganomuose, taip pat besiribojančiuose su miškais, medžių ir krūmų želdiniais, pelkėmis ir pradėjusiomis savaime apaugti medžiais ir krūmais žemės ūkio naudmenų plotuose, pagal gamtines sąlygas ir teritorinį išdėstymą tinkamuose miškams įveisti (smėlynuose, žvyrynuose, eroduojamuose šlaituose, išgraužose ir baigtuose eksploatuoti karjeruose); žemės ūkio paskirties ar kitos paskirties žemės sklypuose, esančiuose urbanizuotose teritorijose, kuriose pagal parengtus detaliuosius planus numatomas miškų įveisimas.

Miškai miško žemėje gali būti įveisiami vietose, kur anksčiau miškas neaugo (miško aikštės, buvę medienos sandėliai ir kt.).

Miškus įveisti draudžiama: teritorijose, kuriose įveisti miškus draudžiama pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, patvirtintas LR vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343; į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įrašytų ar saugomų objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose, išskyrus atvejus, kai miško įveisimą suderina Kultūros vertybių apsaugos departamentas prie Kultūros ministerijos; pievose ir ganyklose, esančiose

botaniniuose, entomologiniuose, teriologiniuose, herpetologiniuose draustiniuose; žemės sklypuose, kuriuos pagal patvirtintus ar pradėtus rengti teritorijų planavimo dokumentus numatoma naudoti visuomenės poreikiams; žemės sklypuose, kurie pagal patvirtintus detaliuosius planus numatyti užstatyti arba kitaip panaudoti ne žemės ūkio ir ne miškų ūkio veiklai; LR Vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 399 ,,Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ patvirtintose paukščių apsaugai svarbiose teritorijose, jeigu jose aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių ar paukščių, kurių apsaugai taikomi reikalavimai pagal Bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų, patvirtintų LR Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu NR. 276; LR aplinkos ministro 2005 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. D1-302 ,,Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ patvirtintose vietovėse, atitinkančiose gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, kuriose randamos europinės svarbos augalų ir gyvūnų rūšių natūralios buveinės, ir jų apsaugai svarbiose teritorijose pagal Bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų, patvirtintų LR Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276; kitose saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir jų bendrijų (įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą) radvietėse ir vertingose gamtinėse buveinėse.

6.3. Sprendinių įgyvendinimo prioritetai

Įgyvendinant prioritetinį tikslą – esamo miškingumo lygio palaikymas, bei jo didinimas, užtikrinant ekologiškai pagrįstą miškų išdėstymą teritorijoje, pirmoje eilėje padidinti miško plotus labiausiai nuskurdintose gamtinio karkaso (migracijos koridorių) teritorijose esančiose labiausiai agrarizuotoje savivaldybės teritorijos dalyje, ir Nemuno kilpų regioninio parko rekreacinio prioriteto zonose.

Išskirtoms zonoms, kuriose turi būti didinamas miškingumas, remiantis nustatytomis miško įveisimo kryptimis ir siektinu miškingumo lygiu, parengti specialiuosius miškų įveisimo arba savaiminio atsikūrimo planus, miškų ūkio paskirties žemės plote teritorijos naudojimą ir naujų miškų sodinimą spręsti miškotvarkos projektuose.

Rekomenduotina, kad prioritetinis miško sodinimas būtų numatomas geoekologiniu požiūriu silpną, pažeistą, arba stipriai pažeistą geoekologinį potencialą turinčiuose GK plotose, formuojant laukų apsauginius miškus, bei vandens telkinių apsaugos zonų miškus, intensyviai agrariškai įsavintose teritorijos dalyse.

Sudaryti palankesnes sąlygas naudotis miškais gyventojų rekreacinių poreikių tenkinimui (pažintinis, poilsinis, komercinis turizmas).

Tobulinti miškininkystės sistemą, siekiant, kad miškų urėdijos ir privatūs miško savininkai mišką naudotų suderindami ekonominius bei ekologinius interesus – taikydami tokias miškų tvarkymo ūkines priemones, kurios minimizuoja žalą ekosistemoms.

7. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS

7.1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslas ir uždaviniai

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslas ir uždaviniai grindžiami darnios plėtros nuostata: nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas yra neatsiejama Birštono savivaldybės teritorijos plėtros dalis. Kultūros paveldo išsaugojimas vertintinas kaip svarbi paskata savivaldybės ekonominei plėtrai.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslas:

- užtikrinti Birštono savivaldybės teritorijoje esančio nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, išryškinant jo vertingąsias savybes bei pritaikant lankymui ir naudojimui.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždaviniai:

- nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo principus ir priemones;
- nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos prioritetus;
- nustatyti vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo jo teritorijose ir apsaugos zonose reikalavimus.

7.2. Nekilnojamasis kultūros paveldas ir jo sklaida Birštono savivaldybės teritorijoje

Visa Birštono savivaldybės teritorija patenka į LR teritorijos bendrojo plano nustatytą archeologijos vertybių prioritetinę ir dalinę statinių prioritetinę zoną, bei į valstybės istorijos paveldo dominavimo erdvinį stuburą. Palankias prielaidas Birštono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugai plėtoti sudaro kultūros paveldo objektų gausa, autentiškumas ir erdvinės sklaidos savitumas. Daugumos kultūros paveldo objektų teritorinė sklaida tinkama turizmo plėtojimui.

Ypatinga kultūrine svarba kraštovaizdyje išsiskiria geležies amžiaus ir valstybės formavimosi laikotarpio archeologijos paveldas: pilkapiai, piliakalniai, senovės gyvenvietės. Taip pat svarbūs regioninę tradiciją atspindintys istorinio valakinio kraštovaizdžio planinės-erdvinės struktūros bei dvarų sodybų fragmentai.

Profesionaliosios stilinės pastatų architektūros paveldą teritorijoje atspindi sakraliniai (Nemajūnų, Birštono bažnyčios) ir istoriniai Birštono kurorto statiniai, vasarnamiai. Svarbūs urbanistinės struktūros elementai – mediniai gyvenamieji namai, statyti pagal vietinės statybos tradicijas.

Savivaldybės teritorijoje išsiskirtinos dvi nekilnojamosios kultūros vertybių sankaupų zonos – Birštono miesto istorinė dalis ir Nemajūnų kaimas. Abi zonos LR Vyriausybės patvirtintos kaip draustiniai Nemuno kilpų regioninio parko sudėtyje. Išskirtinę šių draustinių reikšmę lemia kultūros paveldo objektų vertė, jų kompleksiškumas, integralumas su vertingu kultūriniu ir gamtiniu kraštovaizdžiu, veiksmingas naudojimas turizmo ir vietos bendruomenės reikmėms.

Birštono miesto istorinė dalis (unikalus kodas 4072), kaip vietovė, įregistruota LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre 1992-11-05 ir inicijuota skelbti Valstybės saugoma. Birštono miesto istorinės dalies ribos, nustatytos KP Vertinimo tarybos aktu KPD-RM-368/2, nevisiškai sutampa su patvirtinto Birštono urbanistinio draustinio (K1) ribomis. Birštono miesto istorinės dalies (u. o. k. 4072) KP Vertinimo tarybos akte KPD-RM-368/2 pažymėti vertingųjų savybių turintys objektai - svarbūs Birštono miesto istorinės dalies formantai.

Nemajūnų kraštovaizdžio draustinyje saugoma valakinė Nemajūnų gyvenvietės urbanistinė struktūra, jos archeologinės, architektūrinės bei memorialinės vertybės. Nemajūnų kapinės, įkurtos 1847 m., vertingos išlikusiais mediniais kryžiais (3 jų įrašyti į Kultūros vertybių registrą), koplyčia (u. o. k. 17018), vietinių meistrų sukurtais naujesniais kryžiais, nors pačios kapinės į nekilnojamųjų vertybių sąrašus nepatenka.

Svarbiausi archeologinius objektus naikinantys veiksniai yra pilkapių savavališki kasinėjimai bei piliakalnių šlaitų ir senovės gyvenviečių kultūrinio sluoksnio erozija. Tradicinės medinės architektūros statinių nykimą lemia netinkama priežiūra ir tvarkyba. Birštono istoriniam kurortui būdingų medinių pastatų - vasarnamių - tipas baigia sunykti.

Bendrajame plane pateikiamas kultūros vertybių sąrašas nėra baigtinis – jis nuolat tikslinamas ir pildomas, todėl pagal šio plano nuostatas rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus reikalinga vadovautis naujausia LR Kultūros vertybių registro ir Savivaldybės kultūros vertybių registro informacija.

7.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo principai ir priemonės

Vadovaujantis LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 2004, Nr. 153-5571) 4 str. 2 p. nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reglamentavimas nustatomas vadovaujantis šiais apsaugos tikslais:

- mokslinio pažinimo – išsaugoti archeologinius ir kitus unikalius istorinių duomenų, kuriuos galima perimti atliekant saugomo objekto ar vietovės mokslinius tyrimus, šaltinius;
- viešojo pažinimo ir naudojimo – sudaryti sąlygas dabarties ir ateities kartoms nekilnojamąjį kultūros paveldą pažinti, lankyti ir juo naudotis;
- viešosios pagarbos – apsaugoti memorialinius ir sakralinius objektus, mirusiųjų ar žuvusiųjų palaidojimo ir atminimo vietas (karių, sukilėlių, pasipriešinimo okupantams dalyvių ir kitas neveikiančias kapines ar pavienius kapus).

Saugomiems objektams ir jų teritorijoms numatomi šie saugojimo režimai:

- archeologinio paveldo objektams ir teritorijoms, laidojimo vietoms - rezervinis ir autentiškos paskirties;
- dvarų sodyboms – autentiškos paskirties ir tausojamojo naudojimo režimai; galimos atkūrimo, pritaikymo kryptys atsižvelgiant į sodybos išlikimo laipsnį, struktūrą, pastatus, aplinką;
- statiniams, jų priklausiniams ir kompleksams – autentiškos paskirties, tausojamojo naudojimo režimai; galimas dalinis atkūrimas, pritaikymas.

Kultūros paveldo objektams, esantiems Nemuno kilpų regioniniame parke, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas taip pat nustato šio parko planavimo schema (LR Vyriausybės 2015 m. vasario 18 d. nutarimas Nr. 186) bei šio parko apsaugos reglamentas (Žin. 2002, Nr. 86-3722).

Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos tvarkomi ir veikla juose plėtojama pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose Kultūros ministro nustatyta tvarka. Kol nėra parengtų ir patvirtintų saugomų objektų individualių apsaugos reglamentų, objektų tvarkymas ir veikla juose plėtojama pagal Vyriausybės patvirtintus kultūros paveldo objektų tipinius apsaugos reglamentus.

Kultūros paveldo vietovėms ir jų apsaugos zonoms nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai bei tvarkymo priemonės nustatomi parengus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus. Tvarkymo planai kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka gali būti rengiami ir kompleksiniams kultūros paveldo objektams.

Kultūros vertybių sankaupos arealai tvarkytini išryškinant dominuojančių kultūros paveldo objektų sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir vertinga gamtine aplinka. Siekiant išsaugoti Birštono savivaldybės istorinio kraštovaizdžio kultūrinę vertę tikslinga nustatytiems kultūros vertybių sankaupos arealams parengti specialiuosius planus.

Siūloma skatinti išlikusių autentiškų, etnine kultūrine verte pasižyminčių bei vertingame kultūriniame kraštovaizdyje įsikūrusių kaimo gyvenviečių ir pavienių sodybų pritaikymą kasdieniam naudojimui, kaimo turizmui ir rekreacijai, nepriklausomai ar šios sodybos įtrauktos į LR Kultūros vertybių registrą. Siūloma numatyti mokesčių lengvatas ir kitas skatinimo priemones.

Siektinas kultūros paveldo objektų išsaugojimas ir tvarkyba, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms. Svarbi kultūros paveldo objektų sąveika su vertinga gamtine aplinka ir nematerialaus kultūros paveldo integralumo plėtojimas.

Tikslinga svarbiausių kultūros paveldo objektų tvarkybai kooperuoti savivaldybės biudžeto, nacionalinio (regioninio parko) biudžeto, ES paramos ir privačias lėšas.

Tikslinga numatyti tvarkybos darbų, atliekamų privačiuose objektuose, prieinamuose visuomenei, sąnaudų kompensavimo mechanizmą, ir siekti jį įgyvendinti remiant Savivaldybei.

Tikslinga parengti specialias programas, skirtas tradicinės medžio statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūros paveldo objektų atgaivinimu, plėtotei.

Tikslinga skatinti vietos bendruomenes aktyviai dalyvauti kultūros paveldo apsaugoje: teikti svarbius joms objektus įtraukti į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, dalyvauti rengiant ir įgyvendinant kultūros vertybių apsaugos projektus ir programas.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėsena (monitoringas) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisykles (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėsenos rezultatai - stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

Nustačius, jog Birštono savivaldybėje yra daugiau objektų, svarbių vietos kultūros paveldo savitumo aspektu, savivaldybė turi priimti sprendimus inicijuoti jų skelbimą saugomais.

7.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos prioritetai

Išskirtinis vaidmuo išsaugant vertingąsias istorinio-kultūrinio kraštovaizdžio savybes tenka teritorinėms kultūros vertybių sankaupos zonoms – Birštono miesto istorinei daliai ir Nemajūnų kraštovaizdžio draustiniui, todėl tikslinga prioritetą teikti šiose teritorijose esančių kultūros paveldo objektų apsaugai, tvarkybai bei pritaikymui lankyti.

Dauguma profesionaliosios stilinės architektūros paveldo objektų (sakralinių ir istorinių Birštono kurorto statinių) yra susikoncentravę Birštono miesto istorinėje dalyje (u. o. k. 4072). Miesto istorinės dalies ir čia esančių nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų bei kitų vertingųjų savybių apsaugai tikslinga parengti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentą – tvarkymo planą.

Ypatingas dėmesys skirtinas archeologinio paveldo apsaugai ir priežiūrai.

Ypatingas dėmesys skirtinas medinių etninės architektūros statinių ir vasarnamių apsaugai ir tvarkybai. Šio tipo statiniai sparčiai nyksta, yra netinkamai tvarkomi, perstatomi, o tai neigiamai veikia kraštovaizdžio savitumą ir vietovės tapatumą.

Ypatingas dėmesys skirtinas istoriškai susiklosčiusių kultūrinio kraštovaizdžio erdvinių struktūrų (istorinio valakinio kraštovaizdžio planinės-erdvinės struktūros bei dvarų sodybų fragmentų) išlikimui kaimiškajame kraštovaizdyje.

7.5. Vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo jo teritorijoje ir apsaugos zonose reikalavimai

Reikalavimai viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugai:

- Visos kapinės prižiūrimos pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos patvirtintas kapinių tvarkymo taisykles. Neveikiančių kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.

- Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo vieta gali būti saugoma, nors ir nėra jokių žmogų, įvykį ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima paminklinėmis lentomis, skulptūros kūriniais, memorialiniais statiniais, buvusią įvykio ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais. Draudžiama griauti ar žaloti statinius, skirtus tokios vietos vertingosioms savybėms pažymėti. Šie statiniai gali būti keičiami ar statomi nauji tik gavus už tos vietos apsaugą atsakingos institucijos sutikimą.

Reikalavimai viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo kultūros paveldo apsaugai:

- Visi tvarkybos darbai objektuose vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių, nustatytų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte (toliau – Aktas). Remiantis tyrimų duomenimis, vertingųjų savybių sąrašas gali būti patikslintas.
- Vertybių pritaikymo ir atkūrimo atveju galimi reglamentuoti tvarkomieji statybos darbai.
- Objektai naudotini pagal autentišką ar jai artimą paskirtį. Keičiant paskirtį reikia atsižvelgti į objekto ir jo aplinkos pritaikymo galimybes ir vertingąsias savybes.
- Pažeisti autentiški elementai turi būti restauruojami, o ne keičiami. Tik tais atvejais kai jų restauruoti nebeįmanoma, t.y. autentiški elementai yra itin blogos fizinės būklės, juos leidžiama pakeisti savo forma, medžiaga, atlikimo būdu bei detalėmis analogiškais gaminiais. Tais atvejais, kai neišvengiamai reikia pakeisti paveldo objekto apskaitos dokumentuose nurodytus išsaugoti autentiškus elementus (pastato vertingąsias savybes), dėl jų išsaugojimo būdo būtina kreiptis į už Kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją.
- Kiekviena vieta ar objektas savo istorine raida, situacija ir naudojimo būdais yra savitas. Pakeitimai, kurie klastotų objektų savitumą yra nerekomenduojami. pvz., pritaikant spėjamus (tipinius) bruožus ar architektūrines detales iš kitų objektų (t.y. atkūrimas pagal analogus). Sunykusių istorinių elementų atkūrimas turi būti pagrįstas išsamia istorine, ikonografine ar fizine medžiaga. Kitu atveju, jų vietoje turėtų atsirasti šiuolaikinės architektūros/ dizaino elementai ar objektai, derantys prie objekto istorinio charakterio ir aplinkos.
- Objektų, naudojamų pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), užtikrinančiu tinkamą jų priežiūrą ir atskleidžiančiu vertingąsias savybes, bei kultūros paskirties pastatų pritaikymui galimi visų rūšių tvarkomieji statybos darbai. Visi darbai atliekami maksimaliai išsaugant objektų vertingąsias savybes ir autentiškumą.
- Galima pritaikymo veikla objektuose: pritaikymas žmonių su negalia reikmėms, šiuolaikiniams saugos ir higienos reikalavimams, modernizavimas (energetinio efektyvumo gerinimas), inžinerinių tinklų rekonstravimas ir naujų sistemų įrengimas, minimaliai keičiant vertingąsias savybes.
- Objektų pritaikymui gali būti įrengiami/ statomi nauji priestatai, antstatai, fasadų pakeitimai ar nauji statiniai nepažeidžiant vietovės ir /ar objekto vertingųjų savybių. Nauji pakeitimai ir/ ar statyba turi vizualiai skirtis nuo istorinių objektų, tačiau derėti savo tūriu, masteliu, architektūriniais bruožais, t.y. statinio ir jo aplinkos/ vietovės dermė turi būti išsaugota.
- Konkrečių paveldo objektų paveldosaugos reikalavimai tikslinami individualiuose ar tipiniuose apsaugos reglamentuose arba šių objektų tvarkymo planuose.

Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama:

- naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės Akte nurodytas vertingąsias savybes;
- teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, kurie aukščiu, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus arba trukdytų juos apžvelgti;
- naikinti ar žaloti paminklines lentas, nekilnojamosios kultūros vertybės informacinius stendus arba kultūros paveldo objekto ar vietovės teritorijos riboženklius.

Saugomam objektui ar vietovei nustatoma žmogaus veiklos neigiamą poveikį švelninanti tarpinė apsaugos zona. Ši zona gali turėti vieną arba abu šiuos skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius:

- apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, taip pat miško ir vandens plotai, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms;
- vizualinės apsaugos pozonį – už kultūros paveldo objekto teritorijos ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, kuriems taikomi šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią trukdyti apžvelgti kultūros paveldo objektą.

Apsaugos zonos ribos nustatomos vadovaujantis Teritorijų planavimo ir LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu. Draustinyje ar rezervate esančio kultūros paveldo objekto apsaugos zonos ribos nenustatomos. Šiuo atveju draustinio ar rezervato teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių saugomų teritorijų nuostatai papildomi apsaugos nuo galimo neigiamo veiklos gretimose teritorijose poveikio reikalavimais.

Jei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi LR vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. reikalavimai (Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652). Institucija, priėmusi sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu arba jau saugomo objekto naujai aptiktos vertingosios savybės nustatymą bei apsaugos reikalavimų pakeitimą, gali iki 6 mėnesių apriboti ar uždrausti darbus, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes. Jei teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 metrų atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkstami tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas. Bendras uždraudimo vykdyti darbus terminas negali būti ilgesnis negu 8 mėnesiai (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 9 str. 5 p).

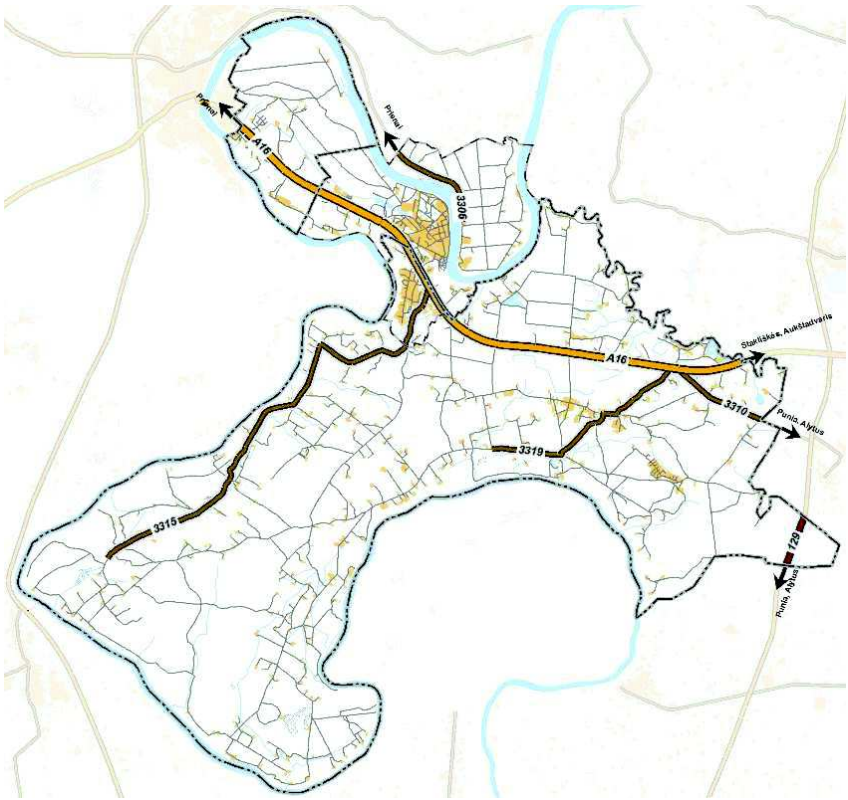
Kultūros paveldo objektams, esantiems Nemuno kilpų regioniniame parke, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas taip pat nustato šio parko planavimo schema (LR Vyriausybės 2015 m. vasario 18 d. nutarimas Nr. 186) bei šio parko apsaugos reglamentas (Žin. 2002, Nr. 86-3722).

8. SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS

Pagrindiniai transportiniai ryšiai Birštono savivaldybėje ir toliau bus realizuojami sausumos keliais. Vandens transportas orientuojamas į turistinių, rekreacinių poreikių tenkinimą. Savivaldybės transportinius ryšius su aplinkinėmis savivaldybėmis apriboja pietinėje pusėje esanti Nemuno upė, šiaurinėje pusėje Verknės upė.

8.1. Kelių tinklas

Birštono savivaldybės susisiekimo sistemą sudaro magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai. Savivaldybės teritoriją kertą magistralinis kelias A16 (E28) "Marijampolė-Prienai-Vilnius", kuris realizuoja pagrindinius transportinius ryšius su aplinkinėmis teritorijomis. Šiaurės – pietų kryptimi ties Prienais ir Jieznu, A16 kelią kerta krašto keliai 130 "Alytus- Prienai – Kaunas" ir 129 "Antakalnis-Jieznas-Alytus-Merkinė", kurie maksimaliai nukrauna šios krypties tranzitinius srautus per savivaldybės teritoriją. Transporto srautų pasiskirstymui teritorijoje tarnauja 4 rajoninės reikšmės keliai: 3306 „Prienai–Birštonas", 3310 „Jundeliškės–Vėžionys", 3315 „Birštonas–Puzonys", 3319 „Jundeliškės–Nemajūnai.

8.1. lentelė. Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) valstybinės reikšmės keliuose (aut./parą)

Kelio Nr.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	Prognozuojamas VMPEI 2030 m.*
Magistralinis kelias A16 (79-89 km)	4363	4544	4944	4920	5180
Magistralinis kelias A16 (89-97 km)	7056	7728	8005	8920	11204
Krašto kelias Nr. 129 (32-51 km)	3021	3225	3468	3692	4637
Rajoninis kelias Nr. 3306	385	402	414	432	543
Rajoninis kelias Nr. 3310	-	671	691	719	903
Rajoninis kelias Nr. 3315	833	992	1022	1064	1336
Rajoninis kelias Nr. 3319	159	182	187	194	244

Šaltinis: Lietuvos automobilių kelių direkcija (2013-2016 m.).

**Prognozė atlikta vadovaujantis ES rekomendacijomis Lietuvai („Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects").*

8.2. lentelė. Krovinio transporto vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) valstybinės reikšmės keliuose (aut./parą)

Kelio Nr.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	Prognozuojamas VMPEI 2030 m.
Magistralinis kelias A16 (79-89 km)	698	625	736	576	871
Magistralinis kelias A16 (89-97 km)	609	796	868	595	900
Krašto kelias Nr. 129 (32-51 km)	378	381	578	450	681
Rajoninis kelias Nr. 3306	0	33	43	26	39
Rajoninis kelias Nr. 3310	8	72	74	61	92
Rajoninis kelias Nr. 3315	42	46	60	38	57
Rajoninis kelias Nr. 3319	80	4	9	3	5

Šaltinis: Lietuvos automobilių kelių direkcija (2013-2016 m.).

Sunkiojo transporto eismas ir toliau vyraus magistraliniame kelyje A16 bei krašto kelyje Nr. 129, kuris 2030 m. gali sudaryti apie 900 sunkiasvorių transporto priemonių per parą. Rajoniniuose keliuose sunkiojo transporto srautai gali siekti iki 100 transporto priemonių per parą.

Savivaldybės teritoriją kertantis magistralinis kelias A16 (E28) “Marijampolė-Prienai-Vilnius” ir karšto kelias Nr. 129 “Antakalnis-Jieznas-Alytus-Merkinė” išliks pagrindiniais transporto koridoriais ir tarnaus srautų paskirstymui į aplinkines teritorijas. Rajoninės reikšmės keliai Nr. 3306 („Prienai–Birštonas“), Nr. 3310 („Jundeliškės–Vėžionys“), Nr. 3315 („Birštonas–Puzonys“) ir Nr. 3319 („Jundeliškės–Nemajūnai“) atliks apjungiamojo pobūdžio vaidmenį savivaldybės teritorijoje, t.y. užtikrins transportinius ryšius tarp gyvenamųjų vietovių ir seniūnijų centrų.

Valstybinių reikšmės kelių tinklas pagal funkcionavimo patikimumo, teritorijų aptarnavimo efektyvumo, srautų laidumo kriterijus vertintinas kaip geras, laidumo požiūriu tinklas yra perteklinis. Perspektyvoje naujų valstybinės reikšmės kelių plėtra nėra būtina ir bendrajame plane nenumatoma.

Bendroje kelių struktūroje yra likę nemažai žvyrkelių bei grunto kelių, todėl perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninius ir vietinės reikšmės (viešuosius) kelius į krašto ir magistralinių kelių tinklą, tokiu būdu realizuojant vidaus ir išorės susisiekimo tikslus, būtinas rajoninių ir vietinės reikšmės (viešųjų) kelių dangos bei techninių parametrų gerinimas. Prioritetas teikiamas rajoninio kelio Nr. 3315 likusios dalies (nuo 6 km iki Puzonių k.) asfaltavimui. Taip pat vietinės reikšmės keliams, kurie jungia gyvenamąsias teritorijas ir valstybinės reikšmės kelius tarpusavyje bei kelius, kuriuose yra ar yra numatomi visuomeninio transporto maršrutai, turizmo trasos, bei ruožus, leidžiančius privažiuoti prie savivaldybei svarbių objektų.

Prioritetas tiesiant naujus vietinės reikšmės kelius (gatves) skiriamas teritorijoms, kurios Bendrojo plano sprendiniuose yra numatytos urbanizuoti arba jau yra urbanizuotos. Vietinės reikšmės keliai (gatvės) tiesiami, taisomi (remontuojami), prižiūrimi ir saugaus eismo sąlygos užtikrinamos pagal savivaldybių kelių reikmėms finansuoti patvirtintas programas ir nenumatytais vietinės reikšmės kelių (gatvių) tinklo plėtojimo, modernizavimo ir funkcionavimo užtikrinimo atvejais.

Siekiant užtikrinti geresnį susiekimą tarp pietinės dalies gyvenamųjų vietovių, numatoma vietinės reikšmės kelio tarp Puzonių k. ir Siponių k. rekonstrukcija.

Atnaujinti 2009 m. patvirtintą Birštono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą. Schemoje būtina patikslinti viešųjų kelių sąrašą bei nustatyti vietinės reikšmės kelių kategorijas, vadovaujantis Vietinės reikšmės kelių (gatvių) defektų (pažaidų) nustatymo ir statybos darbų rūšies parinkimo rekomendacijomis. Nustačius vietinės reikšmės keliui kategoriją, kelias turi būti planuojamas, projektuojamas ir įrengiamas pagal statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai“ reglamentuojamus atitinkamai kategorijai keliamus reikalavimus. Atnaujinant vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą, būtina nustatyti jų būklę, techninius

parametrus, remonto poreikį bei sukurti vietinės reikšmės kelių ir gatvių duomenų bazę, kuri leistų kryptingai vykdyti kelių priežiūrą, plėtrą bei rekonstrukcijos ar remonto darbus.

Birštono savivaldybės bendrojo plano keitimo sprendiniuose paliekamas ankstesniais planais suplanuotas sprendinys - naujas tiltas per Nemuno upę, šiaurinėje savivaldybės teritorijos dalyje. Įrengus naują tiltą būtų išspręsta transportinių ryšių realizaciją tarp šiaurinės ir pietinės savivaldybės teritorijų.

Visoje savivaldybės teritorijoje modernizuoti ir plėtoti susisiekimo infrastruktūrą: kompleksiškai atnaujinti miestų, miestelių ir kaimų gatves (renovuoti, rekonstruoti, stiprinti ar asfaltuoti dangas, įrengti apšvietimą ar šaligatvius pagal poreikį ir kt.), įrengti takus dviračiams ir pėstiesiems, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems.

Birštono savivaldybės gyvenamųjų teritorijų susisiekimo sistemos plėtra turi būti vykdoma vadovaujantis LR kelių įstatymu, KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomiss bei kiti teisės aktai, kurie reglamentuoja kelių apsaugos zonų, juostų bei gatvių raudonųjų linijų minimalius pločius, techninius parametrus, tvarkymo ir naudojimo režimus. Esant poreikiui gali būti rengiami vietovės lygmens specialieji ar detalieji planai, kurių apimtyje būtų detalizuoti susisiekimo sistemos sprendiniai.

Atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus, nuovažos nuo valstybinės reikšmės automobilių kelių gali būti rengiamos tik tada, kai nėra kitų techninių ir teisinių patekimo (įvažiavimo ir išvažiavimo) būdų į šalia kelio esančius ar planuojamus objektus. Teritorijoms, esančioms prie valstybinės reikšmės kelių, susisiekimą planuoti iš žemesnės reikšmės kelių arba įrengti alternatyvius apjungiamuosius, lygiagrečius kelius, kuriais galėtų naudotis vietinis ir viešasis transportas. Valstybinės reikšmės keliuose sankryžos ir nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos vadovaujantis Kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-11/3-3, XI skyriaus II skirsnio reikalavimais. Perspektyvoje esant poreikiui, esamos nuovažos į valstybinės reikšmės kelius gali būti naikinamos, apjungiamos arba įrengiami alternatyvūs keliai.

Valstybinės reikšmės keliai, gyvenamosiose vietovėse sutampantys su gatvėmis ir esantys 1999 m. birželio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 757 „Dėl valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame valstybinės reikšmės automobilių kelių sąraše, projektuojami vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“.

Kelio apsaugos zonas miestuose, kaimo gyvenamosiose vietovėse įstatymų nustatyta tvarka gali tikslinti Teritorijų planavimo įstatyme numatyti planavimo organizatoriai, turintys teisę tvirtinti teritorijų planavimo dokumentus (bendruosius, detaliuosius, specialiuosius planus).

Neužstatytose teritorijose valstybinės reikšmės keliams, vadovaujantis statybos techninio reglamento „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ 4 punktu ir Kelių įstatymo 12 straipsniu, taikyti kelio apsaugos zonas.

8.2. Pakelės aptarnavimo infrastruktūra, automobilių stovėjimas

Birštono savivaldybėje veikia 1 degalinė („Borusta“), kuri įsikūrusi Birštono mieste (Prienų g. 37). Šalia Birštono savivaldybės teritorijos, prie magistralinio kelio A16, veikia dvi degalinės: „Baltic Petroleum“ (Vilniaus g. 3A, Prienai) ir „Orlen Lietuva“ (A16 ir krašto kelio Nr. 129 sankirtoje). Visose degalinėse prekiaujama visų pagrindinių rūšių kuru. Atsižvelgiant į degalinių išsidėstymą savivaldybės teritorijoje ir jos prieigose, matyti, kad degalinių tankis yra optimalus, todėl naujų degalinių įrengimas nėra būtinas ir bendrojo plano keitimu nenumatomas. Bendrojo plano keitimo sprendiniai neapriboja galimybės perspektyvoje įrengti naujas degalines savivaldybės teritorijoje. Įrengiant naujas degalines, privalomai turi būti įrengti ir elektromobilių įkrovos taškai.

Birštono savivaldybės kaimiškosiose vietovėse, automobilių stovėjimo klausimai yra sprendžiami privačių sklypų ribose, todėl automobilių stovėjimo vietų deficito nėra.

Viešos bendro naudojimo automobilių stovėjimo aikštelės savivaldybės lokaliniuose, polifunkciniuose ir rekreaciniuose centruose, įrengiamos pagal poreikį. Prioritetas automobilių stovėjimo aikštelių įrengimui teikiamas gyvenamosioms teritorijoms, kuriose aktyviai veikia bendruomenės centrai ir pritraukia gyventojus iš aplinkinių teritorijų, rekreacinių centrų aptarnavimui. Viešos automobilių stovėjimo aikštelės pateiktos susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.

Šiuo metu Lietuvoje nėra suformuoto elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo, aiškios elektromobilių plėtros skatinimo sistemos. Birštono mieste ir gretimybėse yra įrengtos trys elektromobilių įkrovimo stotelės: prie restorano „Seklytėlė“, viešbučio-restorano „Sonata“ ir sanatorijos „Eglė“. Siekiant paskatinti elektromobilių naudojimąsi privačiame sektoriuje, rekomenduojama perspektyvoje plėsti elektromobilių įkrovimo prieigų tinklą visoje Birštono savivaldybės teritorijoje. Nauji elektromobilių įkrovimo prieigų taškai, pirmiausiai galėtų atsirasti pagalbiniuose polifunkciniuose centruose (Bučiūnų, Škvėonių, Būdų kaimuose) ir rekreaciniuose centruose.

Siekiant pagerinti susisiekimo ir rekreacinius ryšius, numatomas lyninis keltuvas per Nemuno upę. Vandens turizmui ir rekreaciniai veiklai, siūloma įrengti plaukiojančias prieplaukas Nemuno ir Verknės upėse bei automobilių stovėjimo aikštelės jų gretimybėse. Lyninio keltuvo įrengimas vykdomas vadovaujantis 2013 m. kovo 20 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TSP-56 „Dėl lynų kelio per Nemuną Birštono mieste detaliojo plano rengimo“. Planuojama infrastruktūra pažymėta susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.

8.3. Viešasis transportas

Birštono savivaldybė neturi viešojo transporto priemonių parko ir neteikia viešojo transporto operatoriaus paslaugų. Viešojo transporto paslaugas teikia kitų rajonų operatoriai. Įvertinus sąlyginai nedidelę savivaldybės teritoriją ir nedidelį gyventojų tankį bei atstumus iki traukos centrų, vietinio savivaldybės viešojo transporto kūrimas nėra tikslingas.

Nepaisant gana žemo viešojo transporto populiarumo, būtina užtikrinti šios paslaugos egzistavimą ir prieinamumą savivaldybės gyventojams. Siekiant optimizuoti išlaidas viešojo transporto paslaugų įsigijimui, būtina peržiūrėti viešojo transporto maršrutų tinklą bei maršrutų skaičių iš priemiestinių teritorijų. Tam tikslui siūloma parengti visos savivaldybės autobusų maršrutinio tinklo galimybių studiją, kurioje būtų įvertinti konkretūs susisiekimo poreikiai viešuoju transportu, keleivių srautai pagal maršrutus, stotelių ir autobusų apkrovimai, keleivių srautų paros dinamika. Viešojo transporto plėtrą Birštono mieste ir jo prieigose siūloma vykdyti vadovaujantis Darnaus judumo Birštono mieste plano rekomendacijomis.

Siekiant populiarinti nuodijimąsi viešojo transporto paslaugomis, tikslinga iš esmės pakeisti viešojo susisiekimo koncepciją diegiant kombinuotą viešojo ir privataus transporto sąveikos sistemą, įvertinant bendruomeninių ryšių plėtrą ir poreikius, taip pat išplėsti viešojo transporto funkcijas papildant jas turistine/ pramogine funkcija. Tikslinga papildomai plėtoti viešojo transporto paslaugas (taksi tipo, t.y. pagal iškvietimą), kaip kaimo bendruomenių verslą, skirtą padidinti senyvo amžiaus žmonių, neįgaliųjų, mamų su mažamečiais vaikais ir kitų kaimo gyventojų judrumui ir integracijai, užtikrinti viešųjų ir kitų paslaugų pasiekiamumą.

Netolimų atstumų realizavimui gali būti plėtojamos alternatyvios susisiekimo paslaugos („rikšos“, keleivių pervežimas dviračiais, motoroleriais ir pan.), kurios būtų orientuotos tiek į vietos gyventojus, tiek į turistus.

8.4. Eismo saugumas

Siekiant užtikrinti „Baltojoje knygoje“ (Europos komisija KOM (2011) 144, 2011-03-28) numatytų rodiklių pasiekimą, būtina nuolat gerinti eismo saugumą keliuose ir gatvėse. Dažnu atveju nepakanka standartinių, visiems įprastų saugaus eismo gerinimo priemonių, todėl būtina diegti naujas saugaus eismo technologijas, įgyvendinant saugaus eismo programas. Šiose

programose turi būti akcentuojami trys kertiniai elementai: eismo dalyvių elgesys, transporto priemonių saugumas ir kelių infrastruktūra. Saugaus eismo sistemą sudaro teisinės, inžinerinės ir švietėjiškos priemonės.

Teisinės saugumo priemonės. Saugaus eismo priemonių diegimas ir eismo organizavimas yra reglamentuojamas daugeliu teisės aktų, bet svarbiausi iš jų Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas, kuris nustato eismo saugumo automobilių keliais teisinius pagrindus Lietuvos Respublikoje. Kitas labai svarbus dokumentas yra Kelių įstatymas, kuris nustato automobilių kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus, taip pat svarbios yra Kelių eismo taisyklės, kurios nustato eismo keliais tvarką visoje Lietuvoje, apibrėžiamos eismo dalyvių pareigos, eismo reguliavimo signalai ir t. t.

Inžinerinės saugaus eismo priemonės. Gatvėse ir keliuose taikomos šios inžinerinės eismo saugumo priemonės:

- Kelio ženklai;
- Dangos ženklinimas;
- Eismo reguliavimas šviesoforais;
- Pėsčiųjų perėjos su kryptiniu apšvietimu;
- Reguliuojamos šviesoforu pėsčiųjų perėjos;
- Išmanieji šviesoforai;
- Saugumo salelės;
- Iškilios pėsčiųjų perėjos;
- Apsauginės pėsčiųjų tvorelės.

Šiuo metu kai kurios iš šių inžinerinių eismo priemonių taikomos labai minimaliai, reikėtų galvoti apie platesnį šių priemonių taikymą.

Švietėjiškos saugaus eismo priemonės. Būtina aktyviai prisidėti prie:

- Lietuvos automobilių kelių direkcijos vykdomo projekto „Saugokime vieni kitus kelyje“ ir kt.;
- Švietimo įstaigose ugdyti vaikų saugaus eismo kultūros įgūdžius;
- Šviesti visuomenę;
- Rengti saugaus eismo specialistus, mokytojus ir kelti jų kvalifikaciją.

8.5. Oro transportas

Birštono savivaldybėje oro transporto infrastruktūros nėra. Siekiant išsaugoti didžiųjų Nemuno kilpų kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes buvo įsteigtas Nemuno kilpų regioninis parkas ir patvirtintas Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos reglamentas, nustatantis specialius Nemuno kilpų regioninio parko apsaugos, projektavimo ir statybų jo teritorijoje reikalavimus bei tvarkymo ir naudojimo ypatumus. Saugoma teritorija yra vienas pagrindinių veiksnių įtakojančių, ribojančių aerodromo įrengimo galimybes. Artimiausias aerodromas yra Pociūnuose, kuris nuo Birštono miesto nutolęs apie 15 km.

8.6. Vandens transportas

Šiuo metu Birštono savivaldybėje yra silpnai išnaudojamas vandens transporto potencialas, naujos infrastruktūros plėtra praktiškai nevykdoma. Vandens transportas siejamas su poilsinio, turistinio, sportinio pobūdžio veikla. Kurorte yra įrengta prieplauka, kuria naudojasi Birštone paslaugas teikiantys pramoginiai laivai. Tačiau prieplauka yra nepakankamai išnaudojama, kadangi nėra įrengtų įlaidų vandens transporto nuleidimui į Nemuną ir Verknę. Esamoje prieplaukoje sudėtingos laivų švartavimosi sąlygos (seklu), nėra degalinės ir kitos vandens transportui reikalingos infrastruktūros.

Intensyvus vandens transporto panaudojimas rekreacijai yra vienas iš prioritetinių tikslų, kiek tai leidžia hidrografinio draustinio apsaugos ir naudojimo režimas. Siekiant suaktyvinti vandens

turizmą, bendrojo plano sprendiniuose, siūloma įrengti plaukiojančias prieplaukas Nemuno ir Verknės upėse. Šalia prieplaukų siūloma įrengti automobilių stovėjimo, atokvėpio aikšteles.

Vandens rekreacijos/turizmo sėkminga plėtra galima tik tokiu atveju, jei informacijos sklaida apie rekreacinius/turistinius maršrutus bus lengvai prieinama potencialiems turistams. Taip pat labai svarbu, kad visos lankytinos vietos būtų pritaikytos lankymui, o informacinės rodyklės nuo pagrindinių kelių nurodytų šiuos objektus.

Išlaikyti esamą ir skatinti naujų reguliarių vandens transporto maršrutų, jungiančių Birštoną su Kaunu ir kitais miestais bei gyvenvietėmis, atsiradimą.

8.7. Bemotoris transportas

Birštono savivaldybė turi geras galimybes plėsti dviračių transportą: savivaldybės teritorija nėra didelė todėl, pagrindinius traukos objektus gyventojai gali nesunkiai pasiekti dviračiu. Siekiant populiarinti šią ekologišką transporto rūšį, būtina ne tik nutiesti naujus dviračių takus, pasiekiančius svarbiausius traukos objektus, bet ir įrengti reikiamą infrastruktūrą (informacinės sistemos, dviračių stovai, saugyklos ir pan.). Birštono savivaldybėje, dviračių takų infrastruktūrą pirmiausiai siūloma plėsti šalia valstybinės reikšmės kelių, apjungiant gretimų teritorijų ir savivaldybių esamas ir planuojamas dviračių takų sistemas.

Dviračių infrastruktūros plėtojimas gali būti kaip viena iš transporto rūšių lokaliam mobilumui skatinti ir automobilių skaičiui mažinti. Būtų tikslinga parengti galimybių studiją, tikslu įvertinti ir detalizuoti galimybes dviračių infrastruktūros plėtojimui savivaldybės teritorijoje, nustatyti jų eiliškumą, gerosios praktikos nagrinėjimą siekiant neprarasti galimybės vystyti kurorto dviračių infrastruktūrą kartu su siekiu stiprinti ir savivaldos gyventojų mobilumą. Būtina ne tik vystyti dviračių infrastruktūrą, bet ir skatinti dviračių naudojimą kitomis priemonėmis: informacijos sklaida, edukacija, stiprinti mobilumą dviračiais įvertinant kelių eismo reguliavimą (taikyti gerosios praktikos ir užsienio patirtį).

Bemotorio transporto sprendiniai pateikti aiškinamojo rašto 4 skyriuje „Rekreacinė sistema“ bei susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.

8.8. Oro taršos ir triukšmo apsaugos priemonės

Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai naudojami triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams įvertinti yra nustatyti Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“, patvirtintoje LR sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. V-604 (su vėlesniais pakeitimais).

8.3. lentelė. Didžiausi leidžiami triukšmo ribiniai dydžiai, naudojami triukšmo strateginio kartografavimo rezultatams įvertinti

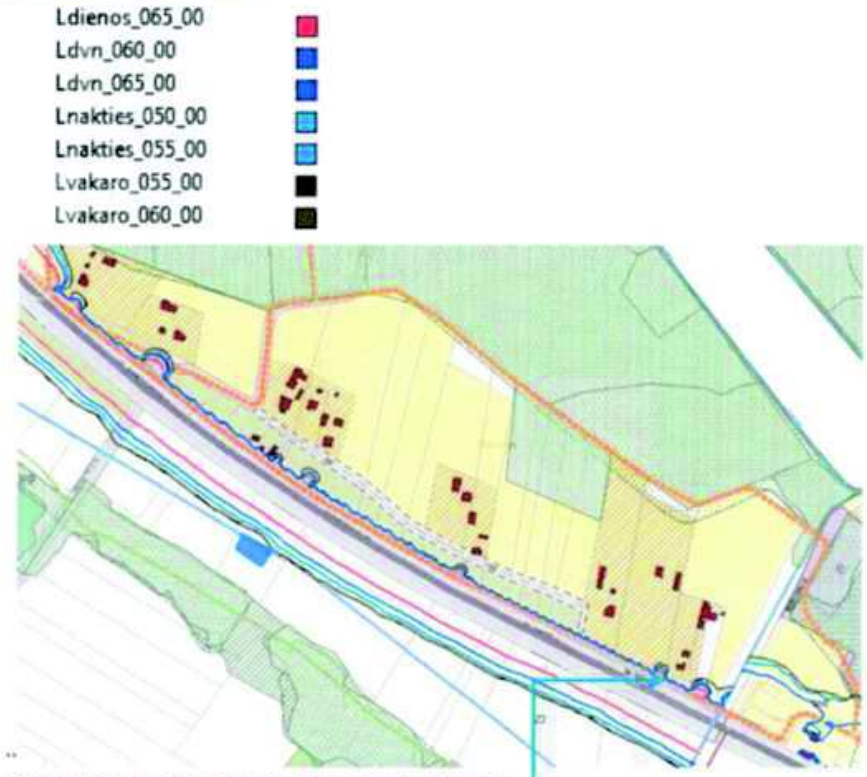
Gyvenamųjų pastatų (namų) ir visuomeninės paskirties pastatų (išskyrus maitinimo ir kultūros paskirties pastatus) aplinkoje, veikiamoje transporto sukeliamo triukšmo.	Ldvn, dBA	Ldienos, dBA	Lvakaro, dBA	Lnakties, dBA
	65	65	60	55

Vadovaujantis Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano sprendiniais bei Lietuvos automobilių kelių direkcijos sudarytais strateginiais triukšmo žemėlapiais, siūloma šalia Prienų plento esančiose gyvenamosiose teritorijose išlaikyti tinkamą aplinkos triukšmo lygį, ten kur jis yra, ir jį mažinti viršnorminio triukšmo zonose.

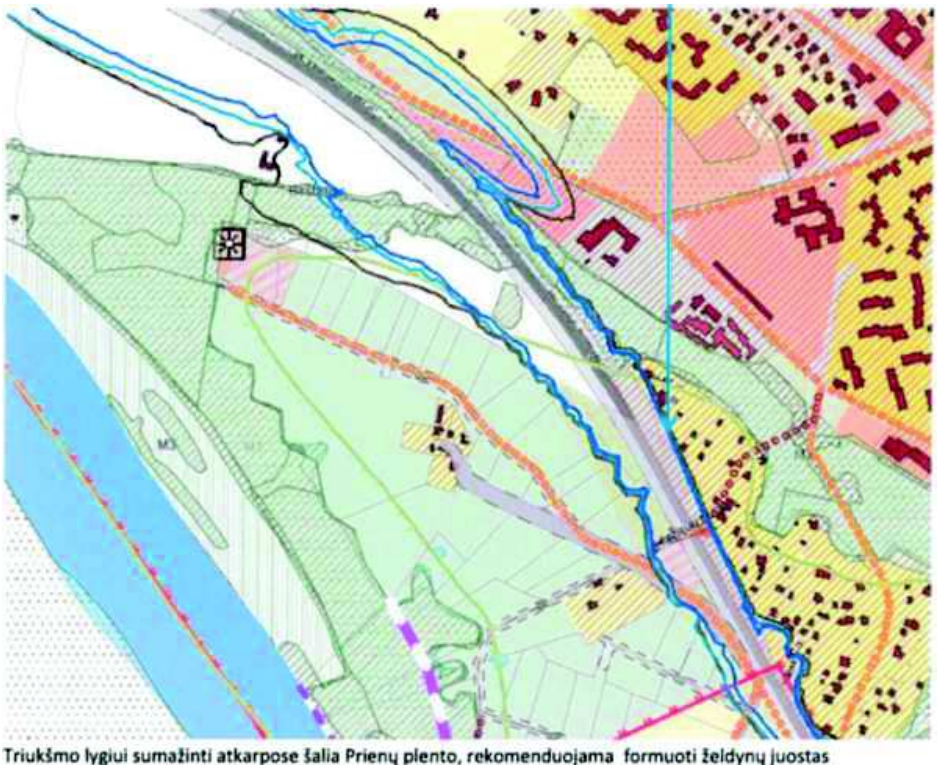
Siekiant sumažinti transporto skleidžiamą triukšmą sklindantį nuo Prienų plento, siūloma izoliuoti gyvenamąsias ir rekreacines teritorijas įrengiant triukšmo užtvaras ar kitas triukšmą mažinančias priemones. Tai galėtų būti mažatriukšmių asfalto viršutinių sluoksnių įrengimas, įvairaus tipo gabionai, mediniai skydai ir pan. Apsauginių želdinių juostų įrengimas turėtų dvejopą vaidmenį - mažins oro taršą ir tankios želdynų juostos, susodintos specialiu būdu efektyvi priemonė triukšmo mažinimui. Triukšmo ir taršos mažinimo rekomendaciniai sprendiniai

yra perkeliami iš integruojamo Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano sprendinių:

Triukšmo sklaidos kreivės savivaldybės teritorijoje ties Prienų plentu įvertinus triukšmo užtvaras ir želdynų juostas.

Triukšmo lygiui sumažinti atkarpose, kur yra esamas užstatymas šalia Prienų plento, rekomenduojam įrengti triukšmo užtvaras

Triukšmo lygiui sumažinti atkarpose šalia Prienų plento, rekomenduojama formuoti želdynų juostas

9. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejama urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdant planingą urbanizuotų teritorijų plėtrą kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas pareikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti remiantis esamos inžinerinės infrastruktūros būklės analize, konceptualiais sprendiniais, galiojančių teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų sprendiniais. Bendrajame plane pateikti sprendiniai nėra baigtiniai, esant pagristam poreikiui, Birštono savivaldybės teritorijoje gali būti statomi ir įrengiami infrastruktūros objektai nepažymėti bendrojo plano infrastruktūros brėžinyje, jeigu tai neprieštarauja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planai) sprendiniams. Planuojamų objektų vietos turi būti tikslinamos ir konkretizuojamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ar projektavimo stadijose.

Birštono savivaldybės gyvenamųjų teritorijų inžinerinės infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Birštono savivaldybės vandens teikimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniais (2010 m. balandžio 23 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-81).

9.1. Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas

Centralizuoto vandens tiekimo sistema yra įrengta Birštono m., Birštono Vs., Geležūnų, Bučiūnų, Būdų, Nemajūnų ir Jundeliškių gyvenvietėse. Likusiose teritorijose, gyventojai savarankiškai rūpinasi geriamu vandeniu bei nuotekų tvarkymu. Birštono savivaldybėje yra eksploatuoja apie 25,5 km vandentiekio tinklų, iš kurių apie 15,6 km yra įrengta Birštono mieste. Didžiąją vamzdynų dalį sudaro prieš 20 ir daugiau metų pakloti ketiniai ir plieniniai antikorozine danga nepadengti vamzdžiai. Dėl susidėvėjusios vandentiekos infrastruktūros ir avarijų vandens tiekimo sistemoje prarandama iki 30 proc. vandens, todėl būtina maksimaliai atnaujinti visą susidėvėjusią vandentiekos infrastruktūrą ir užtikrinti patikimą vandens tiekimą.

Birštono savivaldybėje yra įrengta apie 21,4 km nuotekų tinklų, iš kurių apie 18 km Birštono mieste. Stambiausia nuotekų surinkimo sistema yra išvystyta Birštono mieste, prie kurios yra prisijungę didžioji dalis miesto gyventojų. Teritorijose, kuriose nėra išplėtota centralizuota nuotekų surinkimo sistema, gyventojai buitines nuotekas tvarko individualiai. Didžiąją nuotekų tinklų dalį sudaro keramikiniai ir gelžbetoniniai vamzdynai, kurie pakloti prieš 30 ir daugiau metų. Dėl vamzdžių įlūžimų, įtrūkimų, nelanksčių sandūrų vamzdynai užsikemša, vyksta gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija. Šiuo metu infiltracija į nuotekų tinklus siekia kiek daugiau nei 40 proc. Perspektyvoje būtina numatyti sudėvėjusių nuotekų tinklų atnaujinimą/renovaciją ar modernizacija.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 str. nuostatomis, nustatytose viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose, ne mažiau kaip 95 procentai savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų būtų aprūpinti saugos ir kokybės reikalavimus atitinkančiu geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas. Vadovaujantis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, būtina užtikrinti, kad Birštono savivaldybės teritorijoje, nustatytose viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose ne mažiau kaip 95 procentai viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas.

Atsižvelgiant į tendencingai mažėjantį gyventojų skaičių bei ribotas investicijas į infrastruktūrą, būtina atnaujinti 2009 m. Birštono savivaldybės vandens teikimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą, kuriame būtų inventorizuota visa vandentvarkos infrastruktūra, identifikuoti tinklų ruožai, kuriuose įvyksta daugiausiai avarijų, nustatomi

infrastruktūros atnaujinimo prioritetai, esant poreikiui tikslinamos gyvenamųjų teritorijų aglomeracijos, viešojo vandens tiekimo teritorijos ir pan.

Būtina nuolat vykdyti Birštono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną, kurią reglamentuoja vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklės (LR Aplinkos ministro 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. D1-885 (su vėlesniais pakeitimais)).

Teritorijos komunikaciniams koridoriams rezervuojamos prie kelių (už kelio juostos ribų) ir gatvių, vietovės lygmens inžinerinės infrastruktūros vystymo planuose ir/arba kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose.

Urbanizuotose ir numatytose urbanizuoti teritorijose siūloma: modernizuoti, renovuoti ir plėsti vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo sistemas. Esant poreikiui atnaujinti ir/ar įrengti vandens gerinimo bei nuotekų valymo įrenginius.

9.2. Paviršinės (lietaus) nuotekų tvarkymo sistemos

Birštono savivaldybėje eksploatuojama apie 18 km paviršinių (lietaus) nuotekų tinklų, kurie įrengti pagrindinėse Birštono miesto ir Birštono vs. gatvėse. Likusiose teritorijose paviršinės (lietaus) nuotekos nuvedamos drenažo sistemomis arba tiesiog infiltruojamos į gruntą.

Vadovaujantis Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento nuostatomis, Birštono savivaldybės kaimiškosiose vietovėse, paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymas turi būti vykdomas vadovaujantis šiais principais:

1. Sumažinti paviršinių nuotekų susidarymą ir (ar) surinkimą (turi būti įrengiama kiek galima mažiau nelaidžių paviršių (išskyrus galimai teršiamas teritorijas), įrengiami švarių paviršinių nuotekų sugerdinimo į gruntą įrenginiai, planuojamos kiek galima mažesnės galimai teršiamos teritorijos ir pan.);

2. Sumažinti į aplinką išleidžiamų paviršinių nuotekų kiekį (pvz. numatomas paviršinių nuotekų panaudojimas gamybos, žaliųjų plotų laistymo, gaisrų gesinimo reikmėms, įrengiamos filtravimo juostos, sugėrimo takai, sulaikymo ir (ar) išlaikymo tvenkiniai ir pan.);

3. Sumažinti susidarančių paviršinių nuotekų užterštumą (pvz., numatyti sausą galimai teršiamų teritorijų valymą, įrengti stogines taršos atžvilgiu pavojingiausiose vietose ar pan.).

Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, statybos projektus ir pan., prioritetas turi būti skiriamas 1 ir 2 punktus atitinkančių techninių sprendinių įgyvendinimui.

Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų, sodininkų bendrijų, neurbanizuotose ir konservacinėse teritorijose, paviršinės (lietaus) nuotekos tvarkomos decentralizuotai (individualiai). *Decentralizuotas paviršinių nuotekų tvarkymas – paviršinių nuotekų tvarkymas, kai šios nuotekos pašalinamos į aplinką nenaudojant (neprisijungus prie) paviršinių nuotekų tvarkymo sistemų, kurias eksploatuoja paviršinių nuotekų tvarkytojas (savivaldybės kontroliuojama įmonė, teisės aktų nustatyta tvarka įgijusi teisę ir pareigą tvarkyti paviršines nuotekas savivaldybės teritorijoje), t.y. kai paviršinės nuotekos surenkamos ir išleidžiamos į aplinką naudojant individualias, teritorijos paviršiaus valdytojo eksploatuojamas paviršinių nuotekų tvarkymo sistemas.*

Paviršinės nuotekos, susidarančios ant galimai teršiamų teritorijų, turi būti surenkamos atskira paviršinių nuotekų surinkimo sistema, kurioje turi būti įdiegtos priemonės, leidžiančios vykdyti nustatytus reikalavimus atitinkančią nuotekų apskaitą, laboratorinę kontrolę ir, esant reikalui, per 10 min. nuo sprendimo priėmimo uždaryti nuotekų išleistuvą.

9.3. Elektros energijos tiekimas

Didinti elektros energijos tiekimo efektyvumą ir patikimumą savivaldybės gyventojams ir ūkio subjektams:

- modernizuoti, rekonstruoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą, keičiant juos kabelinėmis linijomis, siekiant užtikrinti elektros tiekimo patikimumo ir kokybės reikalavimus, didinti elektros tiekimo efektyvumą;
- esant poreikiui, rekonstruoti susidėvėjusias ar įrengti naujas 10 kV/0,4 kV transformatorių pastotes. Naujai statomų transformatorių pastočių vieta ir galia parenkama atsižvelgiant į prognozuojamų prijungti vartotojų skaičių. Konkreti pastočių vieta nustatoma inžinerinės infrastruktūros vystymo planuose. Vartotojų elektros įrenginių prijungimui prie skirstomųjų elektros tinklų būtina gauti prisijungimo sąlygas teisės aktų nustatyta tvarka. Elektros tinklų eksploatavimui, aptarnavimui, remontui bei naudojimui užtikrinti, nustatyti servitutus apsaugos zonų ribose (LR Elektros energetikos įstatymas Nr. VIII-1881, 2000-07-20);
- optimizuoti transformatorinių galias;
- rekonstruoti ir plėsti miesto, gyvenviečių ir kaimų gatvių apšvietimo tinklą. Gatvių apšvietimui numatyti elektrą tausojančių sistemų įdiegimą;
- rekonstruojant orinius elektros tiekimo tinklus, ypač urbanizuotose teritorijose, įvertinti galimybę tinklus pakloti po žeme, nes tai sudarytų sąlygas elektros tiekimo patikimumui ir saugumui didinti, natūralaus kraštovaizdžio išlaikymui. Naujai užstatomose teritorijose elektros tiekimo tinklus, kai techniškai pagrįsta, kloti po žeme;
- vadovaujantis Elektros linijų apsaugos taisyklėmis (LR Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymas Nr. 1-93) išlaikyti vertikalius ir horizontalius atstumus nuo veikiančių elektros tinklų;
- išlaikyti elektros infrastruktūros objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka.

Vykdant teritorijų urbanizavimą būtina vadovautis Energetikos ministro 2011-12-20 įsakymu Nr. 1-309 patvirtintomis Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); Energetikos ministro 2012-02-03 įsakymu Nr. 1-22 patvirtintomis Elektros įrenginių įrengimo bendrosiomis taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 patvirtintomis Elektros tinklų apsaugos taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); LRV nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) bei kitais teisės aktais. Būtina išlaikyti elektros perdavimo linijų apsaugos zonas, kuriose ribojama ar draudžiama ūkinė veikla. Elektros tinklų apsaugos zonose be raštiško tuos elektros tinklus eksploatuojančių asmenų sutikimo draudžiama statyti, remontuoti, rekonstruoti arba griauti bet kokius statinius.

9.4. Gamtinių dujų tiekimas

Gamtinės dujos Birštono savivaldybei tiekiamos iš Birštono dujų skirstymo stoties (DSS). Perspektyvoje tikslinga skatinti vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus. Naudojant dujinius katilus būtų sumažinama oro taršą gyvenamųjų namų kvartaluose.

Plėtojant inžinerinę infrastuktūrą rezervuoti teritorijas komunikacinių koridorių įrengimui, įvertinti galimybę plėsti skirstomuosius gamtinių dujų tinklus gyvenamųjų zonų dujofikavimui nuo esamų vidutinio slėgio skirstomųjų dujotiekio tinklų. Plėtojant skirstomųjų dujotiekių sistemas išlaikyti apsaugos zonas, pagal galiojančius teisės aktus.

Magistralinio dujotiekio trasoms yra taikomi užstatymo normatyvai – didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienete, pastatų aukštų skaičius bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Šiose teritorijose, negavus magistralinio dujotiekio savininko rašytinio pritarimo, yra draudžiama projektuoti ir statyti bet kokius naujus statinius ar įrenginius, juos rekonstruoti, projektuoti ir atlikti statinių bei įrenginių remonto arba griovimo darbus, keisti pastatų (patalpų) paskirtį, formuoti naujus nekilnojamojo turto kadastro objektus,

kaip atskirus nekilnojamojo turto objektus suformuojant patalpas pastate, planuoti teritorijas, nustatyti ar keisti žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir/ar būdą, formuoti naujus ar pertvarkyti esamus žemės sklypus ir pan. Teritorijose, kuriose yra pasiekti magistralinio dujotiekio vietovės klasėse taikomi užstatymo normatyvai, bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas galimas tik atlikus magistralinio dujotiekio rekonstravimą, pakeičiant esamą vietovės klasę į aukštesnę. Magistralinio dujotiekio rekonstravimui turi būti taikomos Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalies nuostatos.

2016 m. birželio 22 d. LR vyriausybės nutarimu Nr. 629 „Dėl Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialiojo plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialusis planas, kurio sprendiniai įtraukti į bendrojo plano keitimą.

Veiklos reglamentavimas magistralinio dujotiekio įtakos zonoje:
- Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų;
- Birštono savivaldybės teritorijoje esantys magistraliniai dujotiekiai yra pirmos vietovės klasės;
- Planuojamam magistraliniui dujotiekiui (pagal Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialųjį planą) yra taikoma pirma ir trečia vietovės klasė. Skirtingų vietovės klasių sandūroje, 200 metrų atstumu į abi puses nuo MDV ir 200 metrų išilgai MDV, skaičiuojant nuo skirtingų vietovės klasių sandūros taško į aukštesnės vietovės klasės pusę, yra taikomi kitoje vietovės klasių sandūros taško pusėje esančiai žemesnei vietovės klasei būdingi užstatymo normatyvai;
- Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: užstatymo pastatais, skirtais žmonėms būti, tankis vietovės klasės vienete, pastatų aukštų skaičius ir atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės vienete yra ne daugiau kaip 10 pastatų, didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius – ne daugiau kaip 3 aukštai (įskaitant pastogę/mansardą). Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Rengiantis statyti pastatus, įrenginius ar kitus objektus, patenkančius į magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijų ribas, t. y. 200 metrų ir mažesniu atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, taip pat šiose teritorijose pertvarkant žemės sklypus, keičiant jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį ir (ar) naudojimo būdą (-us) bei juose planuojant kitą veiklą (veiksmus), būtina gauti magistralinio dujotiekio savininko rašytinį pritarimą.

Vietovės klasėse taikomi užstatymo normatyvai	**Vietovės klasė** [4]			
	1	**2**	**3**	**4**
Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius vietovės klasės vienete [1]	10	46	-	-
Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius [2]	3	3	3	-
Mažiausias leistinas atstumas nuo MDV iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių (metrais) [3]	90	90	-	-

Pastabos:
[1] Pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius nustatomas pagal LR energetikos ministro 2014 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1-12 patvirtintas magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisykles.
[2] Į nustatytą didžiausią leistiną pastatų aukštų skaičių įskaičiuojama ir pastogė (mansarda), t.y. 1-3 vietovės klasių teritorijose yra leidžiami ne didesni nei 3 aukštų be pastogės (mansardos) arba 2 aukštų su pastoge (mansarda) pastatai;
[3] Be mažiausių leistinų atstumų nuo MDV iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių visose vietovės klasių teritorijose taip pat yra taikomi magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklių III skyriaus trečiajame skirsnyje nurodyti mažiausi leistini atstumai nuo magistralinio dujotiekio iki statinių ir kitų objektų;
[4] vietovės klasė – bet kuri išilgai magistralinio dujotiekio vamzdyno besitęsiančios teritorijos atkarpa, esanti po 200 metrų į abi puses nuo MDV ašies ir besitęsianti 1600 metrų išilgai MDV.

- Susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros ir/ar kitų objektų susikirtimai, prasilenkimai bei gretimybė su magistraliniu dujotiekiu turi būti sprendžiami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ar statybos projektuose;

Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, būtina vadovautis LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimo Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ VII skyriaus „Magistralinių dujotiekių ir naftotiekių bei jų įrenginių apsaugos zonos“ (su vėlesniais pakeitimais), LR Energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 patvirtintų Magistralinio dujotiekio įrengimo taisyklių (su vėlesniais pakeitimais), LR Energetikos ministro 2010-07-16 įsakymu Nr. 1-213 patvirtintų Magistralinių dujotiekių apsaugos taisyklių (su vėlesniais pakeitimais), reikalavimais, nuostatomis.

9.5. Ryšių infrastruktūra

Išlaikyti esamą fiksuotojo ir judriojo ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti, siekiant vartotojams pasiūlyti vis kokybiškesnes ir modernesnes paslaugas. Siekiant tinkamos naujų telekomunikacijų ir ryšių objektų eksploatacijos, išlaikyti objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka.

Šalia vietinių kelių/gatvių (naujų ir/ar esamų) numatyti komunikacinius koridorius ir apsaugos zonas komunikaciniams kabeliams po 1 metrą į abi puses nuo kabelio ašies.

Plėsti plačiajuosčio interneto infrastruktūrą, kad būtų užtikrinta galimybė pasinaudoti plačiajuosčiu internetu.

Bendrojo plano sprendiniai neriboja naujų infrastruktūros objektų, nenumatytų sprendiniuose, planavimo, jeigu tai neprieštarauja Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planai) sprendiniams.

Bendrojo plano keitimo sprendiniais, siūloma:

- plėsti viešojo interneto prieigos taškų skaičių gyvenamosiose vietovėse ir sudaryti sąlygas gyventojams naudotis internetu;
- sudaryti sąlygas naujų telekomunikacinių paslaugų diegimui ir tiekiamų paslaugų kokybės gerinimui;
- plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga.

Rengiant vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius projektus, rezervuoti teritorijas komunikaciniams koridoriams, apsaugos zonoms bei aptarnavimui.

Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius būtina vadovautis Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymu, Telekomunikacijų tinklų apsaugos taisyklėmis. Telekomunikacijų tinklai neturi patekti po planuojamais statiniais bei į gatvės važiuojamąją dalį. Priešingu atveju numatyti esamų telekomunikacijų tinklų ir įrengimų iškėlimo trasas, ir vietas. Numatyti reikiamas naujas telekomunikacijų trasas, einančias inžinerinių komunikacijų koridoriumi nuo artimiausio ryšių kabelių kanalų šulinio. Nustatyti telekomunikacijų tinklų apsaugos zonoje žemės panaudojimo apribojimus.

9.6. Melioracijos sistemos

Pagerinti laukų bendrojo naudojimo melioracijos inžinerinės infrastruktūros techninę būklę, išsaugoti ir puoselėti žemės ūkio vandens išteklių ekologinę vertę kaimo vietovėse. Skatinti gyventojus ir kaimo bendruomenes aktyviai dalyvauti struktūrinių fondų paramos programose, sprendžiant melioracijos sistemų atnaujinimo ir griovių šlaitų priežiūros klausimus. Užstatant naujas teritorijas, būtina išlaikyti ar atstatyti pažeistas melioracijos sistemas. Statant naujus ar vykdant melioracijos statinių atstatymo (pertvarkymo) darbus laikytis galiojančių Melioracijos techninio reglamento nustatytomis apsaugos zonų reikalavimais.

9.7. Šilumos tiekimo infrastruktūra

Vienintelė centralizuotos šilumos tiekimo (toliau CŠT) įmonė Birštono savivaldybėje yra UAB „Birštono šiluma“. Ši įmonė eksploatuoja Birštono rajoninę katilinę, kurioje įrengti du garo katilai: DKVR 10/13 (7,75 MW) ir Super RAC (2,5 MW), kūrenami gamtinėmis dujomis. Taip pat įrengti du vandens šildymo katilai KV-2 (po 2 MW), kūrenami biokuru, ir 2014 m. įrengtas kondensacinis ekonomaizeris (1 MW). Bendra katilinės galia – 15,25 MW. Šiluma ir karštas vanduo tiekiamas gyventojams, įstaigoms ir verslo įmonėms. Didžiąją dalį naudojamo kuro sudaro biokuras apie 90 proc.

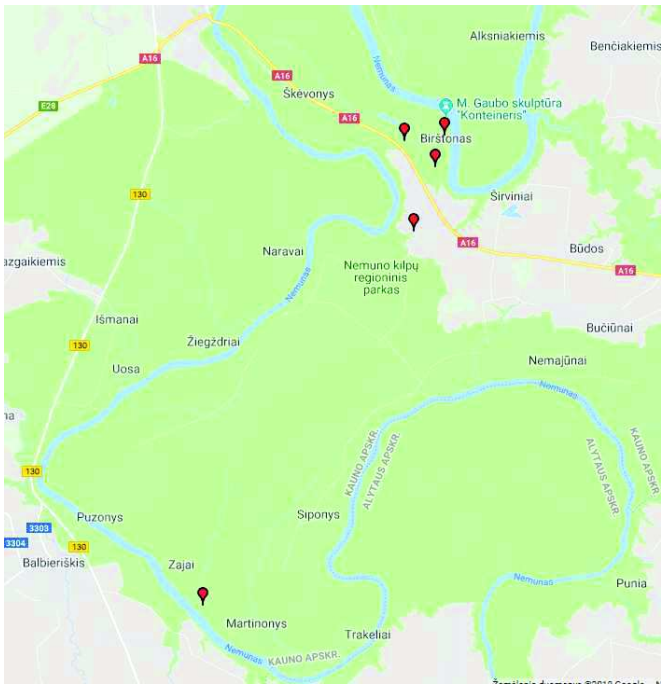
Likusiose teritorijose šilumos gamyba vykdoma decentralizuotai (individualiai). Namų ūkiuose naudojamų šildymo prietaisų ir jų pagaminamos energijos apskaita nėra vykdoma, todėl patikimų duomenų apie energijos suvartojimą prie CŠT tinklo neprijungtuose namų ūkiuose savivaldybių lygiu nėra.

9.8. Atsinaujinantys energijos ištekliai (AEI)

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti AEI energiją, Lietuva AEI dalį bendrame galutiniame šalies energijos suvartojime iki 2020 m. yra įsipareigojusi padidinti iki 23 proc., o AEI dalį transporto sektoriaus galutiniame energijos suvartojime visų rūšių transporte padidinti ne mažiau kaip iki 10 proc. Siekiant įgyvendinti šiuos įsipareigojimus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme yra numatyti ir sektoriniai tikslai – AEI dalį elektros energijos balanse padidinti ne mažiau kaip iki 20 proc., centralizuotai tiekiamos šilumos energijos, pagamintos iš AEI, dalį šilumos energijos balanse padidinti ne mažiau kaip iki 60 proc., o namų ūkiuose AIE dalį šildymui sunaudojamų energijos išteklių balanse padidinti ne mažiau kaip iki 80 proc.

Birštono savivaldybės atsinaujinančių išteklių plėtra vykdoma vadovaujantis 2016 m. parengtu „Birštono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos plėtros veiksmu planu iki 2020 m.“

Elektros energijos gamyba iš AEI. Birštono savivaldybės teritorijoje elektros energija iš AEI gaminama tik saulės elektrinėse. Iškastinį kurą naudojančių elektros energiją gaminančių įrenginių Birštono savivaldybėje nėra. Pagal valstybės išduotus leidimus, Birštono savivaldybėje yra įrengtos 5 jėgainės, kurios gamina elektros energiją. Jėgainių naudojama kuro rūšis ir jų galios pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

9.1 pav. Birštono savivaldybėje išsidėsčiusių jėgainių schema
Šaltinis: LR energetikos ministerijos duomenys

9.1. lentelė. Išduoti leidimai AIE jėgainėms ir jų galia

Jėgainės pavadinimas	Kuro rūšys	Instaliuota galia, MW (elektra)
RV saulės elektrinė	Saulės energija	0,03
Kernuvių saulės elektrinė	Saulės energija	0,0285
Šlaito 5	Saulės energija	0,01
Be pavadinimo	Saulės energija	0,187
Be pavadinimo	Saulės energija	0,009
Viso:		0,265

Šaltinis: LR Energetikos ministerija

Biodegalai. Biodegalų gamybą ir naudojimą Birštono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, lemia įteisintas privalomas jų maišymas į mineralinius degalus. Pagal šiuo metu galiojančius Lietuvos teisės aktus į dyzeliną privalomai įmaišoma 7 proc. biodyzelino, išskyrus žiemos laikotarpį (nuo gruodžio 1 iki vasario 28 d.), kai į arktinį dyzeliną maišyti biodegalų neprivaloma. Į 95 markės benziną 5 proc. bioetanolio privaloma maišyti visus metus. Laikoma, kad Birštono savivaldybėje registruotos, savivaldybės administracijos bei savivaldybės ir biudžetinių įstaigų eksploatuojamos ir savivaldybės teritoriją kertančios transporto priemonės naudoja Lietuvoje parduodamus degalus su privalomais biodegalų priedais. Remiantis šia prielaida laikoma, kad AEI dalis šiame sektoriuje atitinka Lietuvos biodegalų naudojimo vidurkį (7 % biodyzelino mineraliniame dyzeline ir 5 % bioetanolio benzine).

Šilumos gamyba iš AEI. Šilumos gamybą iš atsisnausiančių energijos išteklių vykdo tik UAB „Birštono šiluma“. Katilinėje yra du biokuro katilai, kurių suminė galia - 4 MW.

Atsinaujinančių išteklių energijos (AIE) vartojimo efektyvumo didinimo priemonės:

- saulės kolektorių įrengimas ant pastatų stogų;
- fotomodulių įrengimas ant pastatų stogų;
- žaliųjų pirkimų taikymas viešuosiuose pirkimuose;
- gatvių apšvietimo sistemos modernizavimas;
- alternatyvių transporto priemonių naudojimo skatinimas įrengiant dviračių takus ir kitą bemotorio transportui aptarnauti skirtą infrastruktūrą;
- elektromobilių infrastruktūros plėtra;
- saulės energijos panaudojimas gatvių, parkavimo aikštelių ir kt. viešų vietų apšvietimui;
- visuomenės informavimas apie atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo galimybes, finansavimo tvarką;
- savivaldybės ir jai priklausančių įstaigų ir įmonių darbuotojų mokymai AIE platesnio panaudojimo klausimais.

9.9. Atliekų tvarkymas

Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 procentų (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti.

Bendrojo plano keitimu siūloma:

- sudaryti sąlygas visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje;
- užtikrinti kokybiškas paslaugas ir funkcionuojančią komunalinių atliekų konteinerių išdėstymo sistemą, kad susidariusios komunalinės atliekos būtų rūšiuojamos jų susidarymo vietoje;

- garažų savininkų bendrijų, viešųjų erdvių ir kapinių teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš teritorijos arba įvažiavimo į jas;
- pagal galimybes įrengti požeminius, pusiau požeminius konteinerius;
- apsaugoti konteinerių aikšteles nuo pašalinių asmenų, palaikant tvarką konteinerių aikštelėse bei jas apsaugant nuo vandalizmo;
- įrengti tekstilės atliekų surinkimo konteinerius, juos integruojant į bendrą komunalinių atliekų surinkimo sistemą;
- įdiegti biologiškai skaidžių (maisto/virtuvės) atliekų konteinerių sistemą, kuri būtų integruota į bendrą komunalinių atliekų sistemą;
- maksimaliai konteinerių aikšteles orientuoti prie įvažiavimų/išvažiavimų į/iš teritorijas/ų;
- užtikrinti inžinerinės infrastruktūros veikimą ir nedaryti neigiamo poveikio jos priežiūrai.

Siekiant užtikrinti komunalinių atliekų sistemos funkcionavimą ir užsibrėžtų tikslų įgyvendinimą būtina gyventojams nuolat teikti aktualią informaciją apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, aplinkai palankius atliekų tvarkymo būdus, atliekų susidarymo prevencines priemones, žaliųjų atliekų, pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų bei specifinių atliekų rūšiavimo galimybes bei jų surikimą.

9.10. Gaisrinė sauga

Siekiant užtikrinti priešgaisrinį saugumą gyvenamosiose vietovėse turi būti numatytos galimybės turėti reikiamą kiekį vandens gaisrams gesinti, įrengti privažiavimus prie atvirų vandens telkinių. Teritorijose, kuriuose centralizuotai tiekiamas vanduo, atskiru projektu išnagrinėti galimybes įrengti priešgaisrinį vandentiekį. Rengiant atskirų objektų infrastruktūros projektus, būtina numatyti susisiekimo dalies norminius parametrus gaisrinei technikai privažiuoti. Įrengiant ir/ar projektuojant priešgaisrinio vandentiekio tinklus ir statinius būtiną vadovautis galiojančiomis Gaisrinės saugos normomis.

Vadovaujantis Gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti (patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312) 16 punktu: „rengiant savivaldybių ar jų dalių bendruosius planus, teritorijos, skiriamos priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms (gaisrinėms komandoms), arba susisiekimo komunikacijos išdėstomos taip, kad atstumas vykstant artimiausiu keliu į tolimiausio įvykio vietą miesto gyvenamosiose vietovėse būtų ne didesnis kaip 5 km, atvykimo į įvykio vietą kaimo gyvenamosiose vietovėse – ne didesnis kaip 12 km“.

Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo rengėjas atliko Birštono savivaldybės priešgaisrinių pajėgų išdėstymo analizę ir įvertino pasiekiamo spindulius (žr. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinį). Atlikta analizė parodė, kad priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų (gaisrinių komandų) tinklas padengia visas pagrindines urbanizuotas teritorijas, todėl priimamas sprendimas, kad priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų (gaisrinių komandų) tinklas yra optimalus.

Vadovaujantis aukščiau išvardintomis normomis, bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatoma, kad žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose turi būti nagrinėjama:

- numatomų vandentiekio tinklų ir statinių, skirtų gaisrams gesinti, išdėstymas;
- numatomų kelių gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobiliams privažiuoti prie statinių išdėstymas;
- gaisro plitimo į gretimus statinius ribojimas.

Be šių Normų būtina vadovautis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo įgyvendinamųjų ir kitų teisės aktų reikalavimais, taikomais rengiamiems teritorijų planavimo dokumentams. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus ir nedarant poveikio šių Normų taikymui, turi būti laikomasi saugių atstumų tarp pavojingųjų objektų, kuriems taikomi Pramoninių avarijų prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 966 (su vėlesniais pakeitimais), taip pat nuo šių objektų iki planuojamose teritorijose numatomų statinių.

10. PAVIRŠINIAI VANDENS TELKINIAI IR JŲ APSAUGA

Paviršinių vandenų struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai. Visa Birštono savivaldybės teritorija patenka į Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) pabaseinį. Upių tinklo tankis savivaldybėje svyruoja 0,75 – 1,25 km/ km^2 ribose. Vidutinis metinis nuotėkis 6-7 l/s iš km^2. Užšalimo pradžia – 29 gruodžio ir vėliau, ledonešio pradžia – 16-20 kovo.

Pagal Lietuvos Respublikos hidrologinį rajonavimą savivaldybės teritorija priskiriama Vidurio Lietuvos srities Jiesios hidrologiniam rajonui. Jam būdingas mažas metų vandens nuotėkis su vyraujančia sniego maitinimo dalimi ir ryškiu pavasario potvyniu.

Neabejotinai svarbiausia vandentėkmė Birštono savivaldybėje – tai jos teritorijoje sudėtingai vingiuojanti didžiausia Lietuvos upė Nemunas (upės baseino plotas Lietuvos teritorijoje 46816 km^2, ilgis 475 km, vidutinis debitas įtekant į Kuršių marias 665 m^3/s, būdingas hidromodulis 6,8 l/s km^2). Nemunas yra ypatinga savivaldybės vandens išteklius formuojanti vandentėkmė, nes nuo jos hidrologinio ir hidrocheminio režimo priklauso didelės dalies gyventojų vandens ištekliai, ūkinė veikla ir gyvenimo kokybė. Savivaldybė, tame tarpe ir Birštono miestas užima bemaž centrinę padėtį unikalioje hidrografiniu požiūriu didžiųjų Nemuno kilpų sistemoje. Buvimas betarpiškoje Nemuno upės gretimybėje visais laikais darė aplinkinėms teritorijoms didelę įtaką. Ties Birštonu Nemunas jau yra pratekėjęs apie 600 km atstumą nuo savo ištakų, o jo vagos plotis čia siekia apie 100-150 m. Hidrologinis upės režimas yra tampriai susijęs su sezoniniais klimatinių faktorių pasikeitimais, kurie didžiąja dalimi apsprendžia vandens lygį ir nuotėkį. Didelę įtaką hidrologiniam režimui daro Kauno hidroelektrinė, kurios poveikis pasireiškia net iki 21 km aukščiau Birštono. Iki buvo pastatyta ši elektrinė (1960 m.), pavasario potvynių metu upės vandens lygis pakildavo 7,5 m ir Birštone pasiekdavo 46,7 m abs. a. atžymą. Po hidroelektrinės pastatymo upės vandens lygis ties Birštonu pakilo 3,5 m, o svyravimų amplitudė sumažėjo beveik dvigubai – iki 4,2 m. Pavasario potvynis prasideda vidutiniškai kovo 13-16 d., tačiau kai kuriais metais jis būna gerokai anksčiau arba priešingai vėliau. Vidutinis pavasario potvynio debitas – 1130 m^3/s. Kad pakilęs vanduo neužlietų žemų krantų juosiamos Birštono miesto centrinės dalies, atkarpoje nuo Centrinio parko iki Vytauto kalno yra supiltas 2,2-2,8 m aukščio apsauginis pylimas. Pasibaigus potvyniui Nemune prasideda vasaros – rudens nuosėkis, trunkantis apie penkis mėnesius (gegužės pabaiga – spalio vidurys), kai upę daugiausia maitina požeminis vanduo. Šiuo periodu mažiausi paros debitai (ties Nemajūnais) tik 126 m^3/s. Vandens nuosėkį retsykiais padidina lietaus poplūdžiai, tačiau jų debitai nepalyginamai mažesni už pavasario potvynių. Užšąla Nemunas gruodžio – sausio mėnesiais, ledo danga laikosi vidutiniškai 70 – 90 parų. Vandens vidutinė mėnesio temperatūra dažniausiai yra 1–20 C žemesnė kaip atitinkamo mėnesio vidutinė oro temperatūra. Nemuną daugiausia maitina tirpstančio sniego ir požeminiai vandenys. Atitinkamai jie sudaro 40 % ir 35 % metų nuotėkio, o likę 25 % tenka lietaus vandeniui. Nemuno upė laivybai tinka tik iki Balbieriškio. Nuo jo aukštyn gali plaukti tik nedideli motorlaiviai specialiai nužymėtu farvateriu, nes dugne gausu seklumų, akmenų.

Birštono savivaldybės teritorijoje į Nemuną įteka visa eilė jo dešiniųjų intakų – Pekla, Krakila, Vizija, Lokulis, Gryčia, Kernavė, Druskupis, Kelasupis, Verknė ir kt. Paminėtieji upeliai, išskyrus Verknės upę, nedideli. Verknė yra vienas iš svarbesnių Nemuno intakų. Jos ilgis 77,1 km, baseino plotas 727,5 km^2. Verknės nuotėkis pasiskirsto gana tolygiai: per tris pavasario mėnesius nuteka 38 %, vasaros – rudens periodu 40 %, žiemą 22 % metinio nuotėkio tūrio. Savivaldybės teritorijoje pratekančios Verknės žemupio vagoje yra akmeningų rėvų, slėnis gilus, siauras.

Birštono mieste į Nemuną įteka tik vienas Druskupio upelis. Prasidedantis Žvėrinčiaus miške jis tėra 3,1 km ilgio, jo baseino plotas 6,5 km^2. Druskupio upelį galima laikyti Birštono kaip kurorto ištakomis, nes jo sūrus vanduo paskatino pradėti tyrinėti mineralinio vandens išteklius. Deja, dabar šis hidrografinis elementas yra negrąžinamai sunaikintas – aukštupyje jo vaga ištiesinta, paslėpta kanalizacijos vamzdžiuose, o centrinėje dalyje užstatyta. Dvejose upelio slėnio atkarpose (šalia nebaigtų statyti gydyklų ir prie bažnyčios) yra iškasti penki nemaži tvenkiniai.

Buvusio intensyvaus žemės ūkio poreikių tenkinimui nemaža dalis mažųjų Nemuno intakų (pagrinde jų aukštupiai, vidurupiai) buvo ištiesinta melioruojant laukus. Natūralumą išsaugoję

tėra jų žemupiai, kertantys Nemuno slėnio šlaitus. Valstybinėje aplinkos apsaugos strategijoje upių baseinai pagal paviršinių vandens išteklių dydį, jų savybes, naudojimo sąlygas, charakteringus vandens naudotojus, yra suskirstyti į 4 grupes. Birštono savivaldybės teritoriją apimantis Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) baseinas priskiriamas 1- ajai grupei – tai baseinas turintis gausius išlygintų nuotėkių išteklius ir palankias naudojimo sąlygas.

Vadovaujantis LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu (Žin.,1997, Nr.65 –1558) ir LR vandens įstatymu (Žin., 2003, NR.36- 1544) LR Vyriausybė yra patvirtinusi valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą, į kurį patenka tik kelios per Birštono savivaldybės teritoriją pratekančios upės (žr. 10.1 lentelė).

10.1 lentelė. Valstybinės reikšmės upės Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Upės pavadinimas	Baseinas	Vandens telkinys (vyresnioji upė)	Upės ilgis*, km
1.	Nemunas	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Kuršių marios	475
2.	Verknė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Nemunas	77,1

**- pateikiamas visas upės ilgis LR ribose*

Šaltinis - LR Vyriausybės nutarimas ,,Dėl valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašo ir jų ploto patvirtinimo" 2003 spalio 14 d. Nr. 1268, (Ž., 2003 m. 98 –4394).

Kito svarbaus hidrografinio tinklo elemento – ežerų Birštono savivaldybės teritorijoje nėra. Natūralių paviršinio vandens telkinių (ežerų) trūkumą savivaldybės teritorijoje iš dalies kompensuoja tvenkiniai (dirbtiniai vandens telkiniai, kurie įrengiami užtvenkiant vandens tėkmę vandentakyje, žemės paviršiaus įduboje ar pylimu apsuptame plote). Didžiausias tvenkinys savivaldybėje – Jundeliškių HE, įrengtas ant Verknės upės 1958 metais. Antrasis pagal dydį tvenkinys bevardžio Nemuno intako (žemiau Kelasupio) ištakose Širvinių kaime (į jį vanduo pumpuojamas iš Nemuno). Birštono mieste yra penki kastiniai tvenkiniai. Eksploatuojant Škėvonių žvyro karjerą yra susidaręs vandens telkinys, kurį numatoma padidinti ir pagilinti pritaikant rekreacijos reikmėms. Į valstybinės reikšmės tvenkinių sąrašą įtrauktas vienas savivaldybės teritorijoje esantis tvenkinys (žr. 10.2 lentelė).

10.2 lentelė. Valstybinės reikšmės tvenkiniai Birštono savivaldybėje

Eil. Nr.	Tvenkinio pavadinimas	Upė - vandens telkinys (vyresnioji upė)	Tvenkinio plotas ha
1.	Jundeliškių HE	Verknė	14,8

Šaltinis: ,,Valstybės žinios" 2003, Nr. 98- 4394.

Savivaldybės teritorijoje esantys paviršiniai vandens telkiniai daugiau ar mažiau naudojami rekreacijai, verslinei žvejybai ir mėgėjiškai žūklei. Nemuno upė yra įtraukta į valstybinės reikšmės vidaus vandenų kelių sąrašą, tačiau šiuo metu laivyba yra fragmentiška, neintensyvi. LR aplinkos ministerija yra nustačiusi kai kuriuos apribojimus, taikomus vandens telkinių naudojimui. Motorinėmis plaukiojimo priemonėmis leidžiama plaukioti tik Nemuno upės farvateriu. Dabartiniu metu yra ženkliai sumažėjęs paviršinių vandenų panaudojimas žemės ūkyje, žuvininkystėje, tuo tarpu vis intensyvesnis tampa jų panaudojimas rekreacijoje. Labai aktuali problema yra paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoms ir pakrančių apsaugos juostoms keliamų reikalavimų užtikrinimas, nes tinkamai tvarkomos pakrančių apsaugos juostos sumažina galimybę patekti į vandens telkinius pavojingoms medžiagoms, apsaugo krantus nuo erozijos ir abrazijos, šlaitus – nuo griovų susidarymo bei nuošliaužų, užtikrina vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumą ir palankias jų formavimosi sąlygas; saugo vandens telkinių pakrančių natūralų kraštovaizdį bei jo estetines vertybes; sudaryti palankias sąlygas rekreacijai.

Potvynių rizikos vertinimas. Potvyniai – vienas dažniausių gamtos reiškinių, turinčių neigiamą poveikį žmonių sveikatai, aplinkai, kultūros paveldui, ekonominei veiklai ir infrastruktūrai. Lietuvoje dažniausiai potvyniai kyla dėl sniego tirpsmo ir ledo kamščių (apie 70-75 proc. atvejų),

intensyvių liūčių (apie 15 proc. atvejų). Kitos priežastys, tokios kaip vandens lygio Baltijos jūroje pakilimas, hidrotechnikos statinių avarijos ir pan. sudaro 15 proc. atvejų. Dažniausiai potvyniai Lietuvoje kyla pavasario ir žiemos metu, atitinkamai apie 60 ir 35 proc. atvejų. Pagal Lietuvos potvynių grėsmės žemėlapius (patvirtinti LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655) Birštono savivaldybėje yra sniego ir liūčių užliejamų teritorijų prie Nemuno ir Verknės upių. Birštono savivaldybėje, vidutinės tikimybės potvyniai (1 proc. tikimybė, t.y. tokių pačių charakteristikų potvyniai gali pasikartoti vieną kartą per šimtą metų) yra nustatyti Birštono mieste ir teritorijose šalia Nemuno upės vingių. Kad potvynio metu pakilęs vanduo neužlietų žemų krantų, Birštono mieste yra įrengtos inžinerinės priemonės - apsauginis pylimas, kuris apsaugo miesto teritoriją nuo užliejimo. Kitose savivaldybės teritorijose taikomos teisinės ir kitos priemonės. Bendrojo plano keitimu, potencialiai užliejamose teritorijose nenumatoma urbanistinė plėtra, kuriai grėsmę keltų potvyniai. Birštono savivaldybės teritorija (išskyrus Birštono m.) patenka į „B“ rizikos teritoriją, kurioje nėra poreikio diegti inžinerines priemones. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius, būtina vadovautis LR Saugomų teritorijų įstatymu (1993-11-09 Nr.I-301, su vėlesniais pakeitimais), LRV nutarimu „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (1992-05-12 Nr.343, su vėlesniais pakeitimais), potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais (http://potvyniai.aplinka.lt/potvyniai/) bei taikyti potvynių rizikos valdymo planuose numatytas priemones.

11. ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIAI

Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis, Birštono savivaldybėje yra iššvalgytas ir eksploatuojamas vienas žvyro karjeras, Pelėšiškės kaime. Pagal Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų „XXIII. Naudingųjų iškasenų telkiniai“: 101. Iššvalgytuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kurių ištekliai patvirtinti, ir prie jų esančiuose perspektyviuose naudingųjų iškasenų plotuose žemės savininkui, naudotojui draudžiama: 101.1. statyti gyvenamuosius namus, gamybinius statinius, įrenginius“. Nuo 2011 m. balandžio 17 d. (2011 m. balandžio 12 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-360) kasybos pramonės ir karjerų eksploatavimo veiklai nebetaikoma sanitarinės apsaugos zona, todėl galimas neigiamas poveikis aplinkai turi būti nustatomas rengiant šių objektų teritorijų planavimo ir projektavimo dokumentus.

Išeksploatavus naudingąsias iškasenas, teritorija turi būti rekultivuojama, pagal galimybes atkuriant buvusią žemės naudojimo paskirtį, arba rekultivuojami į vertingesnes už buvusias ekosistemas, o pažeistų plotų neturi būti daugiau, negu turėtų būti pagal gavybos apimtis ir technologiją. Įmonės, gaudamos iš LGT leidimus naudoti žemės gelmių išteklius, įpareigojamos rekultivuoti žemės plotus. Pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas, rekultivavimo metodikoje nurodyta, kad rekultivavimo darbai turi būti pradedami ir atliekami kartu su naudingųjų iškasenų gavyba.

Pagal LR Aplinkos ministro 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymą Nr. 166 „Dėl pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas, rekultivavimo metodikos patvirtinimo“, LR Aplinkos ministro 1999 m. gegužės 20 d. įsakymą Nr. 147 „Dėl metodinių nurodymų išnaudotiems karjerams, durpynams ir kitaip pažeistai žemei naudoti“ rekultivavimo kryptis pasirenkama atsižvelgiant į telkinio hidrogeologines, geomorfologines sąlygas, iškasos gylį, aslos grunto sudėtį, derlingojo dirvožemio sluoksnio kiekį, galimus papildomus aplinkosauginius ir paveldosaugos reikalavimus, o rengiant tvarkymo projektus, ir į visuomenės poreikius.

Rekultivavimas galimas į:

- žemės ūkio naudmenas, kai yra galimybė rekultivavimo metu suformuoti pažeistos žemės paviršiaus nuolydžius, atitinkančius šiam rekultivavimo būdui taikomus techninius parametrus, užtikrinti rekultivuoto ploto drenažo sąlygas, o sukaupto derlingojo dirvožemio pakanka plotui padengti 0,2–0,3 m storio (po suslūgimo) sluoksniu. Tuo atveju, kai sukaupto dirvožemio nėra, o kitos sąlygos palankios žemės ūkio naudmenoms formuoti, turi būti įvertinta galimybė padengti rekultivuotą plotą atvežtiniu dirvožemiu;
- mišką, kai pažeistos žemės plotas neatitinka 9.1 papunktyje nurodytų sąlygų, arba kai rekultivuotiną pažeistą žemę supa miškas, jos iškasos dugną ir šlaitus sudaro lengvos mechaninės sudėties (smėlis, žvyras) gruntas, o sukaupto derlingojo dirvožemio pakanka plotui padengti ne plonesniu kaip 0,1 m (po suslūgimo) sluoksniu. Trūkstant derlingojo dirvožemio, jis gali būti pilamas tik po sodinukais. Rekultivuojant į mišką rekomenduojama formuoti silpnai banguotą reljefą;
- vandens telkinį, kai pažeistą žemę sudaro uždara nenuotaki dauba, kurios dugne kaupiasi arba gali kauptis paviršinio nuotėkio ir/ar gruntinis vanduo;
- ekosistemų atstatymas aktualus rekultivuojant durpynus. Pagrindinė pelkinės ekosistemos atstatymo priemonė – hidrologinio režimo atkūrimas. Pagrindinė ekosistemos atstatymo sąlyga – iškastame durpyne turi būti paliktas ne plonesnis kaip 0,5 m storio priedugninis durpių sluoksnis;
- rekultivavimas į kitos paskirties plotus būdas pasirenkamas, atsižvelgiant į pažeistos žemės išsidėstymą gretimų teritorijų atžvilgiu ir į vietos bendruomenės specifinius poreikius.

Žemės gelmių registras nuolat tikslinamas ir nėra baigtinis (papildomas naujais objektais arba esami objektai yra išbraukiami iš registro), todėl rengiant pagal bendrojo plano nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Žemės gelmių registro informacija.

Žemės gelmių išteklių telkinių eksploatavimo metu neturi pablogėti esamų kelių/privažiavimų techninė būklė, tam tikslui, prieš pradedant eksploatuoti telkinius, būtina išspręsti susisiekimo infrastruktūros klausimus, t.y. įrengti eksploatuojamo transporto priemonių apkrovas atitinkančią kelio dangą, kelio atkarpoje suderintoje su Birštono savivaldybės administracija.

12. SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ NUSTATYMAS

Sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) – tai aplink stacionarų taršos šaltinį ar kelis šaltinius esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja įstatymais ar Vyriausybės nutarimais nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Nustatyta SAZ riba skiria šią teritoriją nuo kitų teritorijų. Ūkinės veiklos skleidžiama tarša priklausomai nuo veiklos rūšies gali būti biologinė, cheminė ir fizikinė ir gali sukelti pavojų žmonių sveikatai, todėl būtina nustatyti ribą, už kurios ši tarša gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų aplinkoje neviršytų teisės aktuose nustatytų ribinių taršos verčių. Sanitarinės apsaugos zonų nustatymo tikslai yra: apsaugoti gyvenamąją aplinką ir žmonių sveikatą nuo taršos; suformuoti sveiką gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką; suderinti valstybės, savivaldybės, įmonių ir kitų fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus nustatant SAZ tvarkymo režimus.

SAZ nustatymo procedūra susideda iš dviejų pagrindinių etapų:

1. SAZ nustatymo;

2. SAZ įrašymo į Nekilnojamojo turto registrą ir nekilnojamojo turto kadastrą.

SAZ nustatomos Lietuvos Respublikos įstatymuose, Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ bei Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ priede nurodytiems ūkinės veiklos objektams (rūšimis). Šiuose teisės aktuose nurodyti SAZ ribų dydžiai.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad SAZ privalo nustatyti asmenys, projektuojantys, statantys, rekonstruojantys (norintys keisti ūkinę veiklą, didinti jos intensyvumą), valdantys ar turintys nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma (planuojama vykdyti) ūkinė veikla yra susijusi su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša, arba planuojantys šių statinių teritorijas.

SAZ ribas galima nustatyti šiais būdais:

1) Atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris gali būti atskiras ar poveikio aplinkai vertinimo dalis, SAZ ribų dydžiai pagrindžiami poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitoje ar poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje. Pažymėtina, kad nustatytos SAZ ribos šiuo būdu gali būti ir tikslinamos (didinamos arba mažinamos);

2) Taikant aukščiau paminėtuose teisės aktuose nustatytus SAZ ribų dydžius.

Nustatytose ar patikslintose SAZ galioja specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kurios konkrečiam sklypui įsigalioja nuo jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą dienos. Nustatytos ar patikslintos SAZ (specialiosios žemės naudojimo sąlygos) įrašomos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad ūkinei veiklai nustatytose ir įteisintose SAZ draudžiama statyti gyvenamosios paskirties pastatus (namus), sodo namus, viešbučių, administracinės, prekybos, maitinimo, kultūros, mokslo, poilsio, gydymo, sporto ir religinės paskirties pastatus, specialiosios paskirties pastatus, susijusius su apgyvendinimu, įrengti minėtų objektų patalpas kitos paskirties pastatuose, steigti rekreacines teritorijas, išskyrus atvejus, kai minėti objektai naudojami tik įmonės ar ūkininko ūkio reikmėms.

Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui pavesta kontroliuoti, kaip laikomasi sanitarinės apsaugos zonų nustatymo ir zonoms nustatytų reikalavimų. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo

2017 m. sausio 1 dienos įsigaliojusio Administracinių nusižengimų kodekso 53 straipsnyje numatyta administracinė atsakomybė už ūkinės ar kitokios veiklos vykdymą, objektų naudojimą nenustačius sanitarinės apsaugos zonos ribų, kai tai numatyta įstatymuose ar kituose teisės aktuose.

Birštono savivaldybės bendrojo plano keitimo nuostatos numato, kad Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ, siekiant kad vykdoma ūkinė veikla nepablogintų su ūkine veikla susijusią gyvenamąją aplinką. Keičiantys veiklos vykdymo mastams SAZ turi būti tikslinamas (didinamas arba mažinamas).

13. REZERVUOJAMOS VISUOMENĖS POREIKIAMS TERITORIJOS

Bendrojo plano sprendiniai rezervuoja teritorijas visuomenės poreikiams (komunikaciniams koridoriams inžinerinei ir susisiekimo infrastruktūrai, intensyviam naudojimui įrengiamiems želdynams ir kitai visuomenės poreikiams reikalingai infrastruktūrai). Tikslios rezervuojamų teritorijų ribos bei apimtys nustatomos vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentuose. Juose taip pat gali būti rezervuotos teritorijos visuomenės poreikiams, nenumatytos Bendrojo plano sprendiniuose.

Savivaldybei svarbūs objektai, tai objektai esantys savivaldybės teritorijoje ir kur savivaldybė ketina investuoti arba prisidėti prie investicijų, vadovaudamasi viešuoju interesu. Šiose teritorijose žemė gali būti paimama visuomenės poreikiams arba bendru sutarimu nustatomas servitutas privačioje žemėje (nesant galimybės tam tikslui naudoti valstybinę žemę) tik parengus infrastruktūros plėtros specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, projektinius pasiūlymus, ar žemės valdos projektus, kuriuose nustatomas teritorijos poreikis konkrečiam objektui.

Rezervuotinos teritorijos transporto infrastruktūrai:
- Susisiekimo komunikacijoms:
- Vietinės reikšmės keliams ir gatvėms;
- Susisiekimo infrastruktūros statiniams (tiltams, pėsčiųjų tiltams ar kt.);
- Dviračių ir pėsčiųjų takams su priklausiniais;
- Viešosioms prieplaukoms;
- Automobilių stovėjimo aikštelėms.

Rezervuotinos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai:
- Inžineriniams tinklams;
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrai ar rekonstrukcijai;
- Atliekų tvarkymo infrastruktūrai;
- Melioracijos infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai;
- Dujų, elektros tiekimo ir ryšių infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai.

Rezervuotinos teritorijos kitai infrastruktūrai:
- Viešajai turizmo ir poilsio infrastruktūrai įrengti;
- Kapinių įrengimui/išplėtimui Ivoniškėse ir Nemajūnuose.

14. TERITORIJOS TOLIMESNIO PLANAVIMO VYSTYMO NUOSTATOS

14.1. Integruoti planai

Į Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius yra integruojami šie specialiojo teritorijų planavimo dokumentai:

1. Birštono savivaldybės teritorijos dviračių, riedučių ir lygumų slidinėjimo trasų specialusis planas (patvirtintas 2015-08-28 Birštono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-191).

Integruojamo specialiojo plano grafiniai sprendiniai yra perkeliami į Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo grafinę dalį (aktualūs grafiniai sprendiniai atvaizduoti „Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje"), tekstinės dalies pagrindinės nuostatos perkeliamos į bendrojo plano keitimo tekstinę dalį. Patvirtinus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, „Birštono savivaldybės teritorijos dviračių, riedučių ir lygumų slidinėjimo trasų specialusis planas" taps neaktualiu.

Pagrindinės integruojamo specialiojo plano sprendinių nuostatos, kurios perkeliamos į Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius:

Dviračių takai turi būti išskiriami kelio ženklinimo, rodyklių pagalba arba papildomai kitu dangos tipu, spalva ar tekstūra. Rekomenduojama įrengti asfalto ar betono dangą. Tais atvejais, kai po dviračių taku yra numatytos požeminės komunikacijos, dviračių tako dangai naudoti trinkeles. Dviračių trasų dangų tipai bus nustatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir techniniuose projektuose. Škėvonių atodangoje nerekomenduojama įrengti kietos dangos taką. Rengiant žemesnio lygmens projektus šioje teritorijoje, sprendiniai turi būti derinami su už saugomas teritorijas atsakingomis institucijomis.

Dviračių takai gali būti įrengiami kaip atskirieji dviračių takai, dviračių eismo juostos, dviračių gatvės, bendri pėsčiųjų ir dviračių takai. Dviračių įrengimo tipas parenkamas atsižvelgiant į kelio (gatvės) kategoriją, leistiną važiavimo greitį ir dviratininkų srauto intensyvumą, inžinerinių tinklų išsidėstymą ir kitus veiksnius.

Vystyti informacinę sistemą dviratininkams, informuoti apie dviračių trasas, sudaryti žemėlapius ir trasų schemas, teikti informaciją apie lankytinus objektus, atstumą iki artimiausių poilsio ir atokvėpio aikštelių ir kitų aptarnavimo infrastruktūros objektų (maitinimo, apgyvendinimo, pramogų vietas).

Rekomenduojama įrengiant dviračių trasas, dviračių pervažas, aptarnavimo, lankytinus objektus, informacinius stendus, poilsio – atokvėpio aikšteles ir kitus objektus, ypač gyvenamosiose vietovėse, pritaikyti taip, kad jais galėtų naudotis žmonės su negalia, remiantis STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms".

Dviračių takuose negali būti staigių vertikalių aukščių skirtumų. Jei dviračių take atsiranda vertikalių aukščių skirtumas turi būti įrengta dviračių tako pločio rampa (nuožulni plokštuma).

Kelių (gatvių) ir dviračių takų susikirtimo vietose būtina įrengti dviračių pervažas. Planuojamų dviračių trasų susikirtimo su valstybinės reikšmės keliais vietose, pervažų tipai turi būti nustatomi rengiant atskirų trasų atkarpų teritorijų planavimo dokumentus ar techninius projektus. Atsiradus poreikiui turi būti atliekamas žemės paėmimas visuomenės poreikiams. Remiantis „Pėsčiųjų ir dviračių takų projektavimo rekomendacijomis (R PDTP 12)" dviračių pervažos projektuojamos priklausomai nuo kertamo kelio kategorijos ir projektinio greičio.

Prie lankytinų turizmo objektų, poilsio ir atokvėpio aikštelėse įrengti dviračių stovus ar dviračių saugojimo aikšteles. Poilsio aikšteles įrengti vidutiniškai, kas 10 km.

Trumpalaikio poilsio aikštelėse turi būti numatytos dviračių stovėjimo vietos, suoliukai poilsiui, šiukšlių dėžės. Ilgalaikio poilsio aikštelėse turi būti įrengti lauko baldai (lauko stalai, suoliukai), laužavietė, vieta pasistatyti palapines, dviračių stovai, šiukšliadėžės. Atokesnėje aikštelės vietoje siūloma įrengti biotualetus. Apsaugai nuo saulės, stipraus vėjo ar lietaus rekomenduojama įrengti pavėsines. Lauko baldai, dviračių stovai, šiukšliadėžės įrengiami už vandens apsaugos juostų ribų laikantis „Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų“. Poilsio aikštelei esant prie vandens telkinio siūloma įrengti maudyklę, persirengimo kabiną, vandens lieptą. Gali būti įrengti informaciniai stendai. Poilsio aikšteles rekomenduojama įrengti gamtinėje aplinkoje. Poilsio aikštelės vieta ir objektų išdėstymas joje turi būti tikslinamas rengiant žemesnio lygmens, pvz. techninius, projektus. Visi poilsio aikštelėse numatyti objektai turi būti įrengiami už vandens telkinio apsaugos juostos. Aikštelių įrengimo ar rekonstrukcijos darbai turės būti konkretizuojami techninio projekto stadijoje.

2. Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas (patvirtintas 2014-05-30 Birštono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. TS-98).

Specialiojo plano grafinė dalis parengta M 1:2 000 integruojama į Birštono savivaldybės bendrojo plano keitimo sprendinius kaip tikslesnio mastelio grafinis priedas (žr. „Grafinis priedas. Integruojamas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“). Tekstinės dalies nuostatos neperkeliamos į bendrojo plano keitimo sprendinius.*

**Pastabos: 1) teritorijoje patenkančioje į Birštono miesto administracines ribas „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialiojo plano“ grafinė dalis („Kernuvių gyvenamosios teritorijos plėtros ribos, tvarkymo ir reglamentų išplanavimas“ 1-2 lapas) neintegruojama į Birštono savivaldybės bendrojo plano keitimo sprendinius. Teritorija turi būti detalizuota vietovės lygmens savivaldybės dalies kompleksinio teritorijų planavimo dokumentu - Birštono kurorto bendrojo plano sprendinių korektūros keitimu; 2) vystant teritorijas pagal grafinio priedo detalizacijas būtina vadovaujantis aktualių teisės aktų redakcijų reikalavimais, išlaikyti minimalius atstumus skirtus infrastruktūros apsaugai.*

Patvirtinus Birštono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius, „Birštono savivaldybės gyvenviečių ir kurorto plėtros specialusis planas“ taps neaktualiu.

1 priedas. BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIOS NEKILNOJAMOSIOS KULTŪROS VERTYBĖS REGISTRUOTOS LR KULTŪROS VERTYBIŲ REGISTRE

Lentelėje pateikiamas Birštono savivaldybės teritorijos nekilnojamųjų kultūros vertybių išrašas iš LR Kultūros vertybių registro (2019-09). Pateiktas sąrašas nėra baigtinis, todėl rengiant pagal šio bendrojo plano keitimo nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus, reikia vadovautis naujausia LR Kultūros vertybių registro informacija.

1 lentelė. Nekilnojamosios kultūros vertybės registruotos LR Kultūros vertybių registre

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai
1	31120	Matiešionių pilkapynas	Birštono sav., Birštono sen., Žemaitkiemio k.,	2007-02-27	Registrinis	
2	21172	Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių komplekso Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčia	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	1994-11-02	Registrinis	
3	31234	Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių komplekso šventoriaus tvora su vartais	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	2007-05-22	Registrinis	
4	15339	Dekoratyvinė skulptūra "Mergaitė su dūdelėm"	Birštono sav., Birštono m., Vienkiemio g.	1993-04-28	Registrinis	DV4404
5	15732	Smilkytuvas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	1993-05-07	Registrinis	DV4804
6	5513	Paverknių piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Ginkaus piliakalniu	Birštono sav., Birštono sen., Paverknių II k.,	1992-10-14	Paminklas	A217K1P, AR827
7	33154	Siponių dvaro sodybos fragmentų tvartas	Birštono sav., Birštono sen., Siponių k.,	2009-08-18	Registrinis	
8	30782	Birštono sanatorijos pastatų komplekso kurhauzas	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 2	2006-10-10	Registrinis	
9	4072	Birštono miesto istorinė dalis	Birštono sav., Birštono m.,	1992-11-05	Inicijuotas skelbti Valstybės saugomu	4

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai
10	5514	Šilėnų piliakalnis, vad. Aštriuoju kalnu	Birštono sav., Birštono sen., Šilėnų k.,	1992-10-14	Valstybės saugomas	A218, AR828
11	31278	Ivoniškių pilkapynas	Birštono sav., Birštono sen., Ivoniškių k.,	2007-06-20	Registrinis	
12	4954	Vėliava su Šv. Kazimiero paveikslu	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	1993-01-14	Registrinis	DR862
13	461	Jundeliškių (Paverknių, Ustronės) buv. dvaro sodybos fragmentai	Birštono sav., Birštono sen., Jundeliškių k.,		Registrinis	557, 413/1908
14	31232	Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	2007-05-22	Registrinis	
15	17018	Koplyčia	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Registrinis	IV1262
16	30781	Birštono sanatorijos pastatų kompleksas	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 2, 4	2006-10-10	Registrinis	
17	15729	Paveikslas "Šv. Stanislovo stebuklas"	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Registrinis	DV4801
18	22964	Birštono piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Birštono sav., Birštono m.,	1997-11-12	Valstybės saugomas	A213K2
19	13348	Kryžius su koplytėlė	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Registrinis	DV2199
20	22963	Birštono piliakalnis su gyvenviete	Birštono sav., Birštono m.,	1997-11-12	Valstybės saugomas	A213K
21	32944	Siponių dvaro sodybos fragmentai	Birštono sav., Birštono sen., Siponių k.,	2009-08-18	Registrinis	
22	30783	Birštono sanatorijos pastatų komplekso administracinis pastatas	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 4	2006-10-10	Registrinis	
23	31475	Šaltinėnų piliakalnis	Birštono sav., Birštono sen., Šaltinėnų k.,	2007-09-26	Registrinis	
24	17019	Namas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta	IV1263
25	22967	Paverknių piliakalnis su gyvenviete	Birštono sav., Birštono sen., Paverknių II k.,	1997-08-08	Paminklas	A217KP

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai
26	16796	Profesoriaus, veterinarijos mokslo Lietuvos respublikoje pradininko Elijošiaus Nonevičiaus kapas	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k., Bažnyčios g. 14A		Registrinis	IV1039
27	38304	Matiešionių pilkapis	Birštono sav., Birštono sen., Žemaitkiemio k.,	2015-01-21	Registrinis	
28	8616	1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro, visuomenės veikėjo Jono Basanavčiaus paminklas	Birštono sav., Birštono m., J. Basanavičiaus a.	1993-02-05	Registrinis	DV618
29	17017	Sodyba	Birštono sav., Birštono sen., Jundeliškių k.,	1993-07-15	Kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta	IV1261
30	30784	Birštono sanatorijos pastatų komplekso vandens gėrimo paviljonas	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 2	2006-10-10	Registrinis	
31	15340	Vitražas "Lietuva"	Birštono sav., Birštono sen., Birštono vs.,	1993-04-28	Registrinis	DV4405
32	31233	Nemajūnų Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių komplekso klebonija	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	2007-05-22	Registrinis	
33	33155	Siponių dvaro sodybos fragmentų parko fragmentai	Birštono sav., Birštono sen., Siponių k.,	2009-08-18	Registrinis	
34	16508	Sen. gyvenvietė	Birštono sav., Birštono sen., Vanagų k.,	1993-06-30	Registrinis	AR1852
35	1815	Birštono piliakalnio su gyvenviete piliakalnis, vad. Vytauto kalnu	Birštono sav., Birštono m.,	1992-06-09	Valstybės saugomas	A213K1, AR24
36	12164	Poeto, publicisto, redaktoriaus Jono Mačio-Kėkšto kapas	Birštono sav., Birštono sen., Ivoniškių k.,		Registrinis	IV832
37	33561	Birštono Vytauto parko su biuvete Vytauto parkas	Birštono sav., Birštono m.,	2010-11-12	Registrinis	
38	26292	Vargonų prospektas	Birštono sav., Birštono m., Birutės g. 9	2002-01-31	Registrinis	P124K1
39	41422	Vila	Birštono sav., Birštono m., Turistų g. 12	2017-08-28	Registrinis	
40	13347	Kryžius su 2 koplytėlėm	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Registrinis	DV2198

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai
41	8618	Koplytėlė prie medžio su Nukryžiuotojo skulptūra	Birštono sav., Birštono sen., Birštono vs.,	1993-02-05	Registrinis	DV620
42	13020	Šilaičių pilkapynas	Birštono sav., Birštono sen., Šilėnų k.,	1993-03-18	Paminklas	A219P, AR1534
43	5512	Nemajūnų piliakalnis vad. Pilale	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	A158, AR826
44	22968	Paverknių piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Birštono sav., Birštono sen., Paverknių II k.,	1997-08-08	Paminklas	A217K2P
45	33562	Birštono Vytauto parko su biuvete biuvetė	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 3	2010-11-12	Registrinis	
46	13346	Kryžius su Nukryžiuotojo skulptūrine grupe	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,		Registrinis	DV2197
47	38302	Matiešionių piliakalnis	Birštono sav., Birštono sen., Matiešionių k.,	2015-01-20	Registrinis	
48	41321	Pelėšiškių piliakalnis	Birštono sav., Birštono sen., Pelėšiškių k.,	2017-06-01	Registrinis	
49	36669	Pastatas	Birštono sav., Birštono m., Vytauto g. 9	2013-10-18	Registrinis	
50	33560	Birštono Vytauto parkas su biuvete	Birštono sav., Birštono m., B. Sruogos g. 3	2010-11-12	Registrinis	
51	26293	Vargonų instrumentas	Birštono sav., Birštono m., Birutės g. 9	2002-01-31	Registrinis	P124K2
52	16507	Babronių piliakalnis piliakalnis vad. Pilimi	Birštono sav., Birštono sen., Babronių k.,	1996-12-23	Valstybės saugomas	A157, AR1851
53	26291	Vargonai	Birštono sav., Birštono m., Birutės g. 9	2002-01-31	Registrinis	P124K
54	15731	Žvakidės (6)	Birštono sav., Birštono sen., Nemajūnų k.,	1993-05-07	Registrinis	DV4803
55	38558	Dainavos apygardos partizanų vado Vinco Daunoro-Kelmo, Ungurio, Vinco ir Dzūkų rinktinės partizano Jurgio Palionio-Dobilo kautynių ir žūties vieta	Birštono sav., Birštono sen., Naudžiūnų k.,	2016-02-23	Registrinis	

Duomenų šaltinis: Kultūros vertybių registras (www.kvr.pkd.lt)

2 priedas. VERTINGŲJŲ SAVYBIŲ POŽYMIŲ TURINTYS OBJEKTAI

Birštono miesto istorinės dalies (u. o. k. 4072) KP Vertinimo tarybos akte KPD-RM-368/2 pažymėti vertingųjų savybių turintys objektai. Tai svarbūs Birštono miesto istorinės dalies formantai. Dalis jų - kurortui būdingos architektūros bei specifinės tipologijos pastatai. Du jų – Šv. Antano Paduviečio bažnyčia ir Birštono senosios kapinės su tvora - savivaldybės inicijuoti saugoti. Siūloma inicijuoti šių objektų įrašymą į Kultūros vertybių registrą. Vertingųjų savybių turinčių objektų sąrašas pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Vertingųjų savybių požymių turintys objektai Birštono miesto istorinėje dalyje

Eil. Nr.	Pavadinimas	Adresas	Pastabos
1	Šv. Antano Paduviečio bažnyčia	Birutės g. 14, Birštonas, Birštono sav.	Savivaldybės saugomas
2.	Šv. Antano Paduviečio bažnyčios šventoriaus tvora su vartais	Birutės g. 14, Birštonas, Birštono sav.	-
3.	Klebonijos pastatas	Birutės g. 10, Birštonas, Birštono sav.	-
4.	Purvo gydyklos pastatas	Birutės g. 31, Birštonas, Birštono sav.	-
5.	Birštono vonių rūmų pastatas	Birutės g. 29, Birštonas, Birštono sav.	-
6.	Kunigų sanatorijos pastatas	Birutės g. 21, Birštonas, Birštono sav.	-
7.	Vila	J. Basanavičiaus a. 14, Birštonas, Birštono sav.	-
8.	Birštono senosios kapinės su tvora	Vaižganto g., Birštonas, Birštono sav.	Savivaldybės saugomas